

ከሰዎች ሁሉ ጋር በሰላም መኖር

(ግጭትን የመፍታት ጥበብ)

የኢትዮጵያ ወንጌላዊት ባፕቲስት ቤተክርስቲያን

**Ethiopian Evangelical
Baptist Church**

2822 S. Jupiter Rd.

Garland, TX 75041

Tel: (214) 703-0100 Fax: (214) 703-0161

WWW.EEBC-DALLAS.ORG

ከበደ በከሬ

አዲስ አበባ

2000 ዓ.ም.

©ክብሩ በክሬ 2000 ዓ.ም.
 ከለዎች ሁሉ ጋር በሰላም መኖር፡ ግጥሙን የመፍታት ጥበብ
 የደራሲው መብት በሕግ የተጠበቀ ነው።
 መጀመሪያ በ2000 ዓ.ም. ታተመ
 አዲስ አበባ ኢትዮጵያ

Living in Peace with All People:
 The Wisdom of Solving Conflict

All Rights Reserved.
 First Edition 2008

ምሥጋና

ከሁሉም በላይ በዘላለም ፍትሩ የወደደኝ፤ በጸጋው ደግፎ ላቀመኝና
 ለአገልግሎቱም ታማኝ አድርጎ ለቆጠረኝ ለሕያው አግዚአብሔር ከብርና
 ምሥጋና ይድረለው። ውድ ጊዜያቸውን ሰውተው የዚህን መጽሐፍ
 ረቂቅ በማንበብ ገንቢ አስተያየት ለሰጡኝ ለአቶ መኮንን ደሳለኝ፤
 ለመጋቢ ኢሳያስ አጥቢያ፤ ለአቶ ተዋድሮስ በየነ እንዲሁም ለመጽሐፉ
 መታተም በጎ አስተዋጽኦ ላደረጉ ሁሉ ልዛዊ ምሥጋናዬን እገልጻለሁ።

ደራሲው ከዚህ በፊት ለሕትመት ያበቃቸው መጽሐፍት፡

1. ምክር ፈላጊዎችን እንዴት እናማክር?
2. የመጋቢነት እንክብካቤና የማማከር አገልግሎት
3. ጋብቻን እንዴት ልጀምር?
4. የጋብቻ ችግሮችና የመፍትሔ ቁልፎች
5. ልጆቻችንን እንዴት እናሳድጋቸው?
6. የበኩታማ አገልግሎት መርሆዎች
7. ወጣቶችን የመምራት ጥበብ
8. ሚዛን የጠበቀ ሕይወትና አገልግሎት
9. የትዳር ግጭቶችን የመፍታት ስልቶች
10. ይቅር ተባባሉ
11. ከለዎች ሁሉ ጋር በሰላም መኖር

በቅርብ ጊዜ የሚወጡ፡

- ❖ የእግዚአብሔርን ፈቃድ የማወቂያ ስልቶች
- ❖ እንድነት በልዩነት

ማውጫ

መግቢያ

ምዕራፍ አንድ፡ ግጭት ምንድነው?	6
ምዕራፍ ሁለት፡ ለዎች ሰለግጭት ምን ይላሉ?	16
ምዕራፍ ሦስት፡ መጽሐፍ ቅዱስ ሰለግጭት ምን ይላል?	26
ምዕራፍ አራት፡ ባሕልና የጾታ ልዩነት በግጭት ውስጥ ያለው ሚና	32
ምዕራፍ አምስት፡ ግጭትና የአስተዳደግ ሁኔታ	39
ምዕራፍ ስድስት፡ በግጭት ውስጥ የሚታዩ መሠረታዊ ግቦች	47
ምዕራፍ ለባት፡ በግጭት ውስጥ ሥልጣን እንዴት ይታያል?	64
ምዕራፍ ሰምንት፡ ግጭት የሚያዝባቸው ዘይቤዎች	80
ምዕራፍ ዘጠኝ፡ ግጭትን የማወቂያ ዘዴዎች	101
ምዕራፍ አሥር፡ ግጭትን ለመፍታት መደራደር	109
ምዕራፍ አሥራ አንድ፡ በመለወጥ ግጭትን መለወጥ	117
ምዕራፍ አሥራ ሁለት፡ የማስታረቅ አገልግሎት	123
ዋቢ መጻሕፍት	145

የሰው ልጅ ማሕበራዊ ፍጡር ነው። አያንዳንዱ ሰው ከሌላው ሰው ጋር ግንኙነትን ለማድረግ ውስጣዊ የሆነ የተፈጥሮ ፍላጎት አለው። በዚህ ፍላጎት ተነድቶ ግንኙነትን ይመሠርታል። ያለ ግንኙነት መኖር ሕይወትን ጣዕም እንዲታጣ ስለሚያደርጋት እንዲሁም አንድ ሰው ከሌሎች ተሰይቶ ብቻውን መኖር ስለማይችል ግንኙነት ይመሠረታል። በዚህ ግንኙነት ውስጥ አያንዳንዱ ሰው የሚያስኘውን ነገር ለማግኘት ይፈልጋል። አያንዳንዱ ሰው ከሌሎች ጋር ግንኙነት በሚያደርግበት ጊዜ ግንኙነቱ መልካም እንዲሆን ይመኛል። ግንኙነት መልካም እንዲሆን ከተፈለገ ከምኞትም ባሻገር ተገቢ የሆኑ ሥራዎችን መሥራትና ጥረት ማድረግ ያስፈልጋል።

ሰብዓዊ ግንኙነት በመልካም ሁኔታ ከተያዘ ሰሰው ልጅ የሕይወት አርካታ ሲሰጥ የሚችል ሲሆን በአንጻሩ በመልካም ሁኔታ ካልተያዘ ደግሞ ሰሕይወት ፍሬያማነት ተግዳሮት ይሆናል። በግንኙነት ውስጥ በሰዎች መካከል ግጭት ይፈጠራል። ግጭት በማንኛውም ሰብዓዊ ግንኙነት ውስጥ በማንኛውም ጊዜ ሊፈጠር የሚችል ክስተት ነው። ሰዎች በነብረት ሲኖሩ በመካከላቸው ግጭት የሚጠበቅ የተፈጥሮ ክስተት ነው። ሰብዓዊ ግንኙነት ያለ ግጭት ምውት ነው።

ግጭት በሰብዓዊ ግንኙነት ውስጥ አንዳይፈጠር ፈጽሞ መከላከል ባይቻልም መጠነን ግን መቀነስ ይቻላል። ግጭት እንዳይከሰት መከላከል አስፈላጊ ቢሆንም ከተከሰተ በኋላ ግንኙነትን እንዳያበላሽ ግጭቱን ገንቢ ማድረግ በሚቻልበት አቅጣጫ ሳይ ትኩረት ማድረግ የተሻለ ነው።

በዚህ መጽሐፍ ውስጥ በሰዎች መካከል ባለው ግንኙነት ውስጥ የሚፈጠረው ግጭት ከብዙ አቅጣጫዎች ለመዳሰስ ተሞክሯል። በአጠቃላይ የመጽሐፉን አሳብ በሁለት ቦታ መክፈል ይቻላል። የመጀመሪያው አሳብ ግጭትን መረዳት ነው። ግጭትን ለመረዳት ደግሞ ግጭትን ከብዙ ገጽታ መመልከት ጠቃሚ ሲሆን ግጭት ትርጉሙ ምን እንደሆነ፣ ሰዎች ስለ ግጭት ያላቸው አመለካከት በተሰይሞ በአገራዊ ዓውዳችን ግጭትን ለመግለጽ ሰዎች የሚጠቀሙባቸው አባባሎች ወይም ተረቶች ተብራርተዋል። አያንዳንዱ ሰው ስለ ግጭት ያለው አመለካከት እንደ ባሕሱ፣ ጾታውና አስተዳደግ ሁኔታው ስለሚለያይ የግጭት ትርጉም ብቻ ሳይሆን አያንዳንዱ ሰው ግጭትን ለመያዝ፣ ለመፍታት ወይም ለመሰወጥ የሚጠቀምባቸው ስልቶች የተለያዩ መሆናቸውን እንመሰክራለን። ሰዎች እንደ ዓውዳቸው ግጭትን ቢረዱትም የክርስትና እምነት መመሪያ የሆነው የእግዚአብሔር ቃል መጽሐፍ ቅዱስ ስለ ግጭት የሚያስተምረው ትምህርት ተካቶብታል።

ከዚያም ሰዎች በግጭት ውስጥ በሚገቡበት ጊዜ ዓላማቸው ምን እንደሆነ እንመሰክራለን። በግጭት ውስጥ ሰዎች ምን ለማግኘት ይፈልጋሉ? በግጭት ውስጥ ሰዎች የተለያዩ ዓላማ አላቸው። ከእነዚህም ዋና ዋናዎቹ የሚፈልጉትን ነገር ማግኘት፣ ግንኙነታቸውን ማጠናከር፣ ማንነታቸውን መጠበቅና ማክበር እንዲሁም በአሠራር ሂደት ላይ መስማማትን ይፈልጋሉ። ስለ እነዚህ መሠረታዊ ግቦች ስፋ ያለ ማብራሪያ ተሰጥቶባቸዋል።

በመቀጠልም በግንኙነት ውስጥ ያሉ ሰዎች ዓይነቱና መጠኑ ይለያይ እንጂ አንዱ በሌላው ላይ ተጽዕኖ የማድረግ ኃይል አንዳላቸው ገለጻ ይሰጣል። ይህ ሥልጣን ይበላል። በግንኙነት ውስጥ ሥልጣን አንዴት ይታያል? የሥልጣን ሚዛን መኖሩና አለመኖሩ እንዴት ይታወቃል? በግንኙነት ውስጥ የሥልጣን ሚዛን መዛባት ቢኖር እንዴት ሚዛኑን ማስተካከል ይቻላል? የሚሉና ሌሎች ጥያቄዎች ምሳሽ ያገኛሉ።

ሁለተኛው የመጽሐፉ አሳብ ደግሞ በግንኙነት ውስጥ የተፈጠረውን ግጭት ለማስተናገድ የሚደረጉ አርምጂዎችን ይዳስሳል። በግንኙነት ውስጥ ግጭት ሊፈጠር በግጭት ውስጥ የተሳተፉ ወገኖች ግጭቱን የሚይዙባቸው የተሰያዩ መንገዶች አሉ። አንዳንዶቹ መንገዶች እፍራሽ ሲሆኑ አንዳንዶቹ ደግሞ ገንቢዎች ናቸው። ግጭትን ለመያዝ ሰዎች የሚጠቀሙባቸው የተለያዩ አቀራረቦች በስፋት ተብራርተዋል።

በግጭት ውስጥ የተሳተፉ ወገኖች በራሳቸው በመካከላቸው የተፈጠረውን ግጭት ለመፍታት ወይም ለመሰወጥ የሚችሉባቸው መንገዶች ቢኖሩም ካልቻሉ ግን የሦስተኛ አካል ጣልቃ መግባት ሊያስፈልጋቸው ይችላል። በዚህ ወቅት በግጭት ውስጥ የተሳተፉ ወገኖች አስታራቂ ባለበት ሁኔታ አርስ በርሳቸው ይደራደራሉ። ድርድር ሊደረግ ወይም የማስታረቅ ሥራ በሚሠራበት ጊዜ ተደራዳሪዎችና አስታራቂ ሊከተላቸው የሚገባቸው ደገቦችና ሥርዓቶች ይኖራሉ።

በመጽሐፉ ውስጥ እነዚህና ሌሎች በርካታ ዝርዝር አሳቦች ተካትቶበታል። መጽሐፉ ሁለት ዓላማዎች አሉት። የመጀመሪያው ትኩረት ሰዎች ከሌሎች ሰዎች ጋር ማሰትም በቤተሰብ፣ በሚኖሩበት አካባቢ፣ በቤተክርስቲያን እንዲሁም በሥራ ቦታዎቻቸው በሚኖራቸው ግንኙነት ውስጥ ግጭት ቢፈጠር እንዴት ግጭቱን ለመፍታት ወይም ለመሰወጥ ግንኙነታቸውን በመልካም ሁኔታ መጠበቅ እንደሚችሉ ግንዛቤ መስጠት ነው። ሁለተኛው ዓላማ ደግሞ ሰዎች መካከል ባለው ግንኙነት ውስጥ ግጭት ቢፈጠር ለማስታረቅ ጣልቃ የሚገቡ ወገኖች እንዴት ማስታረቅ እንደሚችሉ አቅጣጫ የሚያሳዩላቸውን አሳቦች መጠቀም ነው።

እንባቢዎች በዚህ መጽሐፉ ውስጥ የተጠቀሱትን አሳቦች በማንበብ፣ በየምዕራፎቹ መጨረሻ ላይ የተጠቀሱትን የውይይት ጥያቄዎች መሠረት በማድረግ በግልና በቡድን በማጥናት በግንኙነት አኳያ ያላቸውን አመለካከት፣ አቋምና ግጭት ሊፈጠር የሚይዙባቸውን መንገዶች በመመርመር ከሰዎች ጋር ያላቸውን ግንኙነት መልካምና የተሻለ ለማድረግ እንዲሁም ግንኙነታቸውን በግጭት ምክንያት ለመቀጠል ያልቻሉ ወይም የተቸገሩ ወገኖች ግንኙነታቸውን ለመቀጠል የሚያስችላቸውን አቅጣጫ ጠቋሚ ብርሃን እንደሚያገኙና እግዚአብሔርን እንደሚያመስግኑ እምነቱ ነው።

ከበደ በከሪ
1999 ዓ.ም.

ግጭት ምንድነው?

ግጭት በአንድ መልኩ ዓለም አቀፋዊ ባሕርይ ሲኖረው በሌላ በኩል ደግሞ ቀበሌኛ ባሕርይ ይኖረዋል። በማንኛውም ሰብዓዊ ግንኙነት መካከል የሚፈጠሩ ግጭቶች ተመሳሳይ የሆነ ነገር አሳቸው ሆኖም በተለያዩ ለዎች የተለያዩ ትርጉም ይሰጠዋል። የትርጉም አንደኛው ዓለም አቀፍ ስሜን በአንድ አካባቢ ሰለግጭት የሚሰጠው ትርጉም በሌላ ሥፍራ ከሚሰጠው ትርጉም የተለያየ እንደሆነ ያመለክታል። በአተረጓጎም ልዩነቶች ቢኖሩም ስለግጭት አጠቃላይ የሆኑትን መሠረታዊ አሳቦችን መጥቀስ ይቻላል። የእንግሊዘኛው መዝገበ ቃላት ግጭት የሚሰጠውን ቃል የሁለት ነገሮች መላተም እንደሆነ ይናገራል። ቃሉ አንዱ ለሌላው ተቀናቃኝ መሆኑን፣ አብሮ መሄድ አስመቻልን፣ መቃቃርን፣ በተቃራኒ ጎን መሰለፍን ያሳያል።

ግጭት በእሴት ሳይ መስማማት አስመቻል ነው። አንዱ የሚያምነውን ነገር ሌላው አለማመን ወይም አንድ ወገን ትክክል እንደሆነ የሚቀበለውን ነገር ሌላው ደግሞ ትክክል እንዳልሆነ ሲያስብና አቋም ሲይዝ የሚፈጠር ትግል ነው። ለምሳሌ አሁኑኑ ከቤተክርስቲያን አምልኮ ቀርቶ ትምህርት ቤት መሄድ ትክክል ነው ወይስ አይደለም? መውለድ አየተቻለ ጥቂት ልጆችን መውለድ ትክክል ነው ወይስ አይደለም በሚሉና በመሳሰሉት አሳቦች መስማማት ባስመቻል መራራቅ ወይም ግንኙነትን ማፍረስ ነው።

ግጭት በሌላው ለው አሳብ፣ ፍላጎትና ዕቅድ ውስጥ ጣልቃ ገብቶ ከሚፈለግበት ሥፍራ አንዳይደርስ ማሰናከል ነው። ግጭት ለሁሉም የማይበቃ ሀብትና ሥልጣን በሚገኝበት ሁኔታ ውስጥ ሁለት ወገኖች እርስ በእርስ የሚሻመቡት ሁኔታ ነው። ሁለቱም ወገኖች ሀብቱን ወይም ሥልጣኑን ይፈልጋሉ። ነገር ግን ሥልጣኑ ለአንዳንዳቸው እኩል የማይበቃ ሆኖ ይታያቸዋል። በዚህ ምክንያት አንዱ ከሌላው ቀድሞ ያን ሀብት ወይም ሥልጣን በእጁ ስማስገባት ጥረት ማድረግ ይጀምራል። በትግሉ ውስጥ አንዱ ወገን ሌላውን ለማለብ፣ ለመጉዳት ወይም ለማጥፋት ያቅዳል። ግጭት በዚህ ሁኔታ በሚታይበት ጊዜ በትግሉ ውስጥ አንዱ ወገን ተጠቃሚ ሌላው ወገን ደግሞ ተጎጂ ይሆናል። አንዱ ሲያጣ ሌላው ያገኛል። አንዱ ሲያሸንፍ ሌላው ይሸነፋል። በዚህ መልኩ ሲታይ ሁለት ወገኖች የሚፈልጉትን ነገር ለራሳቸው ለማድረግ የሚታገሉበት የትግል ሚዳ ይሆናል።

ግጭት በአንድነት የሚኖሩ ሰዎች ማለትም በተለያዩ መንገድ ግንኙነት ያሳቸው ሰዎች የየግል ፍላጎቶቻቸውን ለማርካት በሚያደርጉት ሂደት ውስጥ ይፈጠራል። አያንዳንዱ ፍላጎቱን ለማሟላት ጥረት ሲያደርግ የአንዱ ፍላጎት ከሌላው ጋር የማይጣጣም ሆኖ ይገኛል። በሁለቱ መካከል የፍላጎት አለመጣጣም ይከሰታል። ይህን ልዩነት በሚታይ በግልጽ ወይም በማይታይ በሰውር መንገድ መገለጽ ይጀምራሉ። አንዱ ፍላጎቱን ለማርካት ሲሮጥ ሌላው ደግሞ ጣልቃ በመግባት ፍላጎቱን እንዳያረካ እንቅፋት ይሆንታል። አያንዳንዳቸው ሌላው ወደሚፈልገው ግብ እንዳይደርስ ጣልቃ የሚገቡበት ሁኔታ ነው።

ግጭት የሁለት ወገኖች ግንኙነት ማርጀቱን የሚያሳይና የግንኙነት አድሳት አስፈላጊነትን የሚያመለክት ከሰተት ነው። ሁለት ወገኖች ግንኙነታቸው እንዲቀጥልና እንዲያድግ በመካከላቸው የተፈጠረው ልዩነት የሆነ ለውጥ ማድረግ እንደሚያስፈልጋቸው ያሳያል። የሁለት ወገኖች ልዩነት አብሮ መሄድ የማይችል ሆኖ ሲገኝ የግድ ሰዎቹ አብረው ለመኖር ወይም ግንኙነታቸው እንዲቀጥል ለማድረግ የማስተካከያ ለውጥ ማድረግ ያስፈልጋቸዋል። አንዳቸው አስተሳሰባቸውን ወይም ድርጊታቸውን መለወጥ ይጠበቅባቸዋል። ለምሳሌ በአጥቢያ ቤተክርስቲያን ውስጥ የሚገኙ ሽማግሌዎችና የሙሉጊዜ አገልጋዮች ተስማምተው አብረው ማገልገል አለመቻላቸው ለውጥ ማድረግ እንደሚያስፈልግ የሚያመለክት ጉዳይ ነው።

ግጭት በጥልቀትም ሆነ በስፋት የተለያየ ነው። ከጥልቀት አንጻር ግጭት እንደ ቀላል ልዩነት፣ አለመግባባት፣ ክርክር፣ ዘመቻ፣ ክስ ወይም ጦርነት ሲታይ ይቻላል። ከስፋት አኳያ ደግሞ ግጭት ሌላውን ወገን ከመራቅ ወይም ለመቅረብ ካለመፈለግ አስከ ጥቃት ድረስ ሲሄድ የሚችል ስፋት አለው።

ግጭት የተገለጸ ትግል ነው። አንድ ሰው ከሌላው ሰው ጋር በሚታይ መልክ ከመጋጨቱ ስፊት በውስጡ የሚካሄድ ግጭት ይኖራል። ግጭት በሰው አዕምሮ ውስጥ ይፈጠራል። ሰው ስለአንድ ነገር ሲያስብ በአዕምሮ ውስጥ ሁለት አብረው ሲሄዱ የማይችሉ አሳቦችን ያስብና አንዱን ትቶ ሌላውን ስመያዝ ይቸገራል። ለምሳሌ በመጽሐፍ ቅዱስ ትምህርት ቤት ውስጥ ብዙ ጊዜ «አጥሞና ወይስ ለትምህርት ጥናት ጊዜ ልስጥ?» የሚል አሳብ ይነሳና ሁለቱን አሳቦች ማስታረቅ ያቅታል። አንዳንድ ጊዜ ደግሞ አንዱ ስለራሱ የሚያሰበው አሳብና ስለሌሎች የሚያሰበው አሳብና የሚሰማው ስሜት ሲጋጭበት ውስጣዊ ግጭት ይፈጠራል። ውስጣዊ ግጭት የሰብዓዊ ግጭቶች መሠረት ነው። በሁለት ወገኖች መካከል ግጭት አለ የሚባለው በሁለቱ መካከል የማይጣጣም ልዩነት መኖሩ በግልጽ ወይም በስውር መገለጽ ሲጀምር ነው። በግልጽ የተባለው ሁለቱ ወገኖች በመካከላቸው ልዩነት መኖሩንና እንደ ቀድሞ ያልሆነ ነገር መኖሩን ሲያምኑና ሲገልጹ ነው። በስውር የሚባለው ደግሞ እያንዳንዳቸው ለተመልካች ሲታይ በማይችልበት በንግግር ወይም ንግግራዊ ባልሆኑ መንገዶች የማይጣጣም ልዩነቶቻቸውን የሚገስቱበትን ሁኔታ ያመለክታል። ለምሳሌ ጓደኛዎች ሆነው እያሉ አንድ ዳሮ ሰላምታ ሲጠያየቁ ከመሳሰሉም ይልቅ በሩቁ «ደህና ነህ ወይ?» ተባብለው ይተላለፋሉ። አንዱ ሌላውን ለመገናኘት አይፈልግም። እያንዳንዳቸው ሳለመገናኘት ምክንያት ይፈጥራሉ። እነዚህ ሰውር የግጭት መገሰጫ መንገዶች ናቸው።

ግጭት የሚፈጠረው ግንኙነት ባላቸው ሰዎች መካከል ነው። ግጭት የሚፈጠረው ተደጋጋፊ በሆኑ ወገኖች መካከል ነው። የጋራ ነገር በማይኖራቸው ወገኖች መካከል ግጭት አይፈጠርም። አንዱ ወገን ለመኖር ከሌላው ጋር የሚያገናኘው ነገር ከሌለው አንዱም ለሌላው ወገን አሳብና ድርጊት ምንም ትኩረት የማይሰጥና ከእርሱ ጋር የሚገናኝ ነገር እንደሌለው የሚያስብ ከሆነ ከዚያ ወገን ጋር የሚጋጭበት ምንም ምክንያት አይኖርም። ተደጋግፈው በሚኖሩ ወገኖች መካከል ግን አንዱ ወገን የሚሆነውና የሚያደርገው ነገር በቀጥታም ሆነ በተዘዋዋሪ መንገድ ሌላውን የሚነካ ነገር ይኖራል። ግጭት የጋራ ሥራ ውጤት ነው። አንድ ወገን በራሱ ለብቻው

የእርስ በርስ ግጭትን እደፈጥርም፤ ሁለት ወገኖች መኖር አለባቸው። ይህ ማለት ግን የአያንዳንዱ ወገን ድርሻ ተመሳሳይ ወይም እኩል ይሆናል ማለት ሳይሆን ግጭት የሚወለደው ቢያንስ በሁለት ወገኖች መካከል እንደሆነ ለመግለጽ ነው።

ለዎች ለግንኙነታቸው የሚለጡት ዋጋ የተለያየ ነው። ለአንዳንዶች ግንኙነት የተግባር ቦታ ብቻ ሳይሆን ማንነታቸው የሚገልጥበት ሥፍራ እንደሆነ ይረዳሉ። ሌሎች ደግሞ ግንኙነት አንድ የሚፈልጉትን ነገር የሚያገኙበት ሥፍራ እንደሆነ ያስባሉ። እንዳንድ ጊዜ ሰዎች ብቻቸውን በመሆን በነጻነት ራሳቸውን ችለው ለመኖር ያስባሉ። ሌላ ጊዜ ደግሞ እርስ በርስ በመጣበቅ መኖርን ያፈልጋሉ። ስለዚህ የሰዎች ግንኙነት በሁለቱ ጽንፎች መካከል የሚዋኹት ይሆናል።

የማይጣጣሙ ግቦች ግጭትን ይፈጥራሉ። ሰዎች ለምን ይጋጫሉ? አብረው የሚኖሩ ወይም የሚሠሩ ሰዎች ያላቸው ዓላማ ወይም ግብ ተመሳሳይ ነው ማለት አይቻልም። ሰዎች እንድ ላይ ቢሆኑም ተመሳሳይ ግብ ወይም ዓላማ ሳይኖራቸው ይችላሉ። የሰዎች ዓላማ መለያየት በየትኛው ወቅት ሊከሰት የሚችል የተፈጥሮ ክስተት ነው። ከዚህም የተነሳ በእብዛኛው ሰዎች የሚኖራቸው ግቦች ወይም ዓላማዎች ይጣጣማሉ ብለው አያስቡም። ሆኖም ግን ሰዎች ዓላማዎቻቸውን በተለየ ዓውድ ውስጥ በማስቀመጥ በጥልቀት ቢመረምሩት ሊጣጣም የሚችልበት ሁኔታ ሊፈጠር ይችላል። ፈጽሞ የማይጣጣሙ የሚመስሉ ግቦች በጥምና ቢፈተሽ በመጀመሪያ እንደታሰበው ሳይሆን የሚጣጣሙበትን ሁኔታ ማግኘት ይቻላል። ስለዚህ ሁለት ወገኖች ዓላማዎቻቸው እንደማይጣጣም በሚያስቡበት ጊዜ አያንዳንዳቸው ዓላማዎቻቸውን በሚገባ በማጤን ምን እንደሆነ ማወቅና ከዚያ በኋላ ደግሞ እርስ በርስ በግልጽ መነጋገር ጠቃሚ ነው። ግልጽ ንግግር በሚኖርበት ወቅት የሁለት ወገኖች ዓላማ ከላይ ሊታይ የማይጣጣም ቢመስልም በመሠረታዊ ነገሩ አብሮ ሊሄድ የሚችል መሆኑን ማየት ይቻላል። ሰዎች ዓላማዎቻቸው የማይጣጣም መስሎ የሚታይባቸው በሁለት መንገዶች ነው።

የመጀመሪያው በግጭት ውስጥ የተሳተፉ ወገኖች አንድ ተመሳሳይ ነገርን ሲፈልጉ ነው። ለምሳሌ በቤተሰብ ውስጥ ያሉ ልጆች የወላጆቻቸውን ልዩ ትኩረት፣ በሥራ ቦታ አብረው የሚሠሩ ሠራተኞች ደግሞ የሥራ ዕድገት እንዲሁም በክፍል ውስጥ ያሉ ተማሪዎች አንደኛ ወጥተው ለመሸለም ሲፈልጉ ዓላማዎቻቸው የሚጣጣም መስሎ አይታይም። እነዚህ በድኖች የሚፈልጉትን ነገር ለማግኘት ትግል ያደርጋሉ። በዚህ ሁኔታ ውስጥ ያለው አንድ ነገር ሊሆን ሁሉም የሚፈልገው ይሆኑት አንድዋን ነገር ነው። ይህ አንድ ነገር ደግሞ ለሁሉም የሚበቃ አይመስልም። አንዱ ቢያንኝ ሌላው እንደሚያጣ ያስባል። ስለዚህ ዓላማዎቻቸው ሊጣጣም የሚችል አይመስልም። ከዚህም የተነሳ አንዱ ሌላው እንዳያገኝ መሰናክል ይፈጥርበታል።

ሁለተኛው ደግሞ ዓላማዎቻቸው የተለያዩ ሊሆን ነው። ለምሳሌ ባልና ሚስት አራት ከቤት ወጥተው ሌላ ቦታ ሄደው ለመብላት ያስባሉ። ሁለቱ ሲነጋገሩ የተለያዩ ሆቲል (ባል ግዮን ሆቲል ሚስት ደግሞ ዋቢሽበሌ ሆቲል) ሄደው ለመብላት ይፈልጋሉ። ሁለቱም መብላት ቢፈልጉም ለመብላት

የሚያስቡበት የቦታ ምርጫ ግን ሳይጣጣም ቀረ። በአንድ ቤተክርስቲያን ውስጥ የሚያገለግሉ አገልጋዮች የሥነመለኮት ትምህርት ለመማር ይፈልጋሉ። ማን ቅድሚያ ወደ ሥነመለኮት ትምህርት ቤት ይሄድ የሚል ጥያቄ ሲነሳ ገሚሶቹ በአገልግሎት ዘመን ከሁሉም የሚቀድም ሲሉ ገሚሶቹ ደግሞ በቤተክርስቲያን ስኬታማ የሆኑ አገልግሎት የለጠና በብዙዎች የሚመሰክርበት ፍሬ ያለው በማለት ሲከራከሩ ይችላሉ። ስለዚህ ማን መሄድ እለበት? ሁለቱን እኩል ማርካት የሚቻልበት ሁኔታ ይኖራል? ብዙ ጊዜ የሰዎች ዓላማዎች የተለያዩ ሊሆኑ ይችላሉ። ሆኖም ከፍተኛ ሚና የሚጫወተው ከሚታየው ዓላማ ሥር የተደበቀው የግንኙነት ዓላማ ነው። ይህም ስለእኔ ወይም ስለአኛ ማን ይወስናል? የሚል ጥያቄ ነው። የዓላማዎች እለመጣጣም በብዙ ግጭቶች ውስጥ ይንጸባረቃል።

ሰዎች የሚፈልጉት ነገር የማይበቃቸው ሊሆን ይጋጫሉ። ሰዎች የሚፈልጉት ነገር ቁሳዊ፣ ሥነልቦናዊ፣ ማህበራዊ ወይም ኢኮኖሚያዊ ነገር ይሆናል። ሰዎች ያስፈልጋቸዋል ብለው የሚያስቡት ነገር ስለእርሱ ትልቅ ዋጋ አለው። እንደ ባይ ለሚኖሩት ሰዎች እነርሱ ለማግኘት የሚፈልጉት ነገር ለአያንዳንዱ እንደማይበቃ ሆኖ ሊታይ ወይም የማይበቃ ሆኖ ሊገኝ በመካከላቸው ትግል ይጀመራል። የፍቅር ጓደኞች ሆነው አብረው ሲኖሩ ወንዱ ከሌላ ሴት ጋር ወዳጅነት ቢጀምር ሴትዋ ዝም ብላ እትቀመጥም። ወንዱ ለእርስዋና ለአዲስዋ ሴት የሚበቃ ፍቅር ሲኖረው ስለማይችል እርስዋን ትቶ ከአዲስዋ ጋር ግንኙነቱን ሲያጠናክር እንደሚችል ታስባለች። ይህ ሲሆን ላይሆንም ይችላል። ሆኖም የመጀመሪያዋ ሴት ፍቅረኛዋ ከአዲስዋ ሴት ጋር ያለውን ግንኙነት እንዲያቋርጥ ትነግረዋለች። በዚህም በእርሱና በእርስዋ መካከል ግጭት ይፈጠራል።

በእርግጥ ሰዎች በግንኙነት ውስጥ ማግኘት የሚፈልጉትን አንዳንድ ነገሮች ሲያልቁ ይችላሉ። ለምሳሌ ገንዘብ፣የተፈጥሮ ሀብት፣ ንብረትና የመሳሰሉት ነገሮች

በግንኙነት ውስጥ የሚፈልጉ አንዳንድ ነገሮች (ፍቅር፣ ክብር፣ ትኩረት፣ እንክብካቤና የመሳሰሉት) ደግሞ አያልቁም። ነገር ግን በአንድ ጊዜ ለሚፈልግ ሁሉ በእኩል መጠን ለመስጠት የሚያስችግ ሊሆኑ ወይም መስለው ሊታዩ ይችላሉ። ከእነዚህም ጥቂቶቹ የሚከተሉት ናቸው። እነርሱም፡-

- ✓ በቤት ውስጥ ብዙ ልጆች ካሉ ሁሉም የአባታቸውን ወይም እናታቸውን ትኩረት ለማግኘት ይፈልጋሉ። አራት ልጆች ቢኖሩ አራቱም የአባታቸው ጉልበት ላይ መቀመጥን ያሻሉ።
- ✓ በትምህርት ቤት በአንድ ክፍል ውስጥ አርባ ተማሪዎች ቢኖሩ እያንዳንዳቸው አስተማሪው በሚያስተምርበት ወቅት ዓይናቸውን እንዲያይ ይፈልጋሉ። አስተማሪው በአንድ አቅጣጫ የተቀመጡትን ተማሪዎች ብቻ እያየ ሌሎችን ችላ ብሎ እንዲሄድ አይፈልጉም። ሁሉም ተማሪዎች የመምህሩን ትኩረት ይሻሉ። (መምህሩ በክፍል ውስጥ ለሚገኙት ተማሪዎች ሁሉ ተመጣጣኝ ትኩረት መስጠት ይችላልን?)
- ✓ በአንድ ድርጅት ውስጥ አምሳ ሠራተኞች ቢኖሩ እያንዳንዳቸው የድርጅቱ ሥራ አስኪያጅ ወደ እነርሱ መጥቶ «ሥራ እንዴት ነው?»

ብሎ እንዲጠይቃቸውና «በርቱ» እንዲላቸው ይፈልጋሉ። (ሥራ አስኪያጁ ሰአያንዳንዱ ሠራተኛ ተገቢውን ትኩረት መስጠት ይችላል ወይ?)

✓ በአጥቢያ ቤተክርስቲያን ውስጥ የሚገኙ ምዕመናን ሁሉ መጋቢው ቤታቸው ድረስ መጥቶ እንዲጎበኙቸው ይፈልጋሉ። የታመሙና የተሰዩ የሕይወት ተግዳሮት የገጠማቸው ምዕመናን ደግሞ መጋቢው ለእኛ ትኩረት መስጠት አለበት በማለት ሁሉ ወደ እነርሱ እንዲመጣ ይሻሉ። (ሁሉቱ ወገኖች የመጋቢውን እንክብካቤ ማግኘት የሚችሉበት ሁኔታ ይኖራል?)

በግጭት ውስጥ የገቡ ሰዎች በአብዛኛው ራሳቸውን ከሌላው ወገን ጋር ሲያገጸጽ ያላቸው ሥልጣንና ክብር አነስተኛ እንደሆነ ያስባሉ። ስለዚህ ግጭቱን ለመለወጥ ሰዎች የሥልጣንና ክብር ሥርዓትን በተመለከተ ማስተካከያ ማድረግ አስፈላጊ ነው። ሥልጣንን ያሰመጠን መጠቀም የሚተነሰው ለሌሎች ሰዎች ክብርን፣ መልካም አቀባበልንና ገመናቸውን የሚሸፍኑበትን ሁኔታ በመስጠት ነው። በመሠረተ አሳብ ሥልጣንን በብዛት የያዘው ወገን ሌሎችን ለማክበርና ለመቀበል ያለው ፍላጎትና የልብ መነሳሳት አነስተኛ ነው። ከዚህም የተነሳ ሥልጣን ያልተሰጠው ወገን እንደ ተዋረደ አድርጎ ራሱን ስብሚገምት ከዚህ ሁኔታ ለመውጣት ገንቢ ወይም አፍራሽ መንገድ በመጠቀም መውጣት ይፈልጋል።

ግጭት ጣልቃ በመግባት ይፋ ይሆናል። ሰዎች ተጋጩ የሚያሰኘው የዓላማ ልዩነት፣ የሚፈልጉት ነገር በቂ አሰመሆን ሳይሆን ይህ ሊሆን አንዱ ሌላው ወዳሰመው ግብ አንዳይደርስ ጣልቃ በሚገባበት ወቅት ነው። አንዱ የሚፈልገውን ነገር ለማግኘት ሲሄድ ሌላው ጣልቃ በመግባት ያለመውን እንዳያገኝ እንቅፋት ሊሆንበት በሁለቱ መካከል ትግል ይጀምራል። ስምሳሌ ከወላጆቹ ጋር የሚኖር አንድ ወጣት ልጅ ከትምህርት ቤት ጓደኞቹ ጋር ወደ ሽርሽር ለመሄድ ቶሎ ቶሎ የቤት ሥራውንና እቤት ውስጥ መሥራት የሚገባውን ነገር ጨርሶ ወደ አባቱ ሄዶ «አባላ ከጓደኞቹ ጋር ወደ ሽርሽር ልሄድ?» ብሎ ሲጠይቀው አባትዬው ፈቃድ ይከሰታል። አባት ልጄ ዓላማውን ከግብ አንዳይደርስ ጣልቃ ገባበት ማለት ነው። የቤተክርስቲያን አገልጋይ የሆነ ሰው በግሉ ከአንድ የሥነመለኮት ትምህርት ቤት ጋር በመጸጸፍ የነጻ ትምህርት ዕድል ያገኛል። ከዚያም ወደ ቤተክርስቲያን መሪዎች መጥቶ የተከፈተበትን ዕድል ይነግራቸውና ባርከው እንዲልኩት ይጠይቃቸዋል። መሪዎቹ ግን እርሱ የጠበቀውን ነገር ሳይሆን «አሁን ሌላ አገልጋይ ስለሌለን ቢያንስ ሌላ አገልጋይ በአንተ ቦታ እስክንፈልግ ድረስ ታገብ!» ይሉታል። መሪዎቹ በአገልጋዩ ዓላማ ውስጥ ጣልቃ ገቡ ማለት ነው።

በግጭቱ ውስጥ ከጣልቃ መግባት ጋር አብሮ የሚመጣ አንድ አለቸጋሪ አሳብ አለ። ሰዎች ዓላማ አድርገው ወደሚፈልጉት ግብ በሚሄዱበት ወቅት ሌላው ወገን ጣልቃ ሲገባ ይህን ጣልቃ ገብነት ሆኖ ተብሎ የሌላው ፍላጎት እንዳይሟላና ዓላማው ከግብ አንዳይደርስ ታስቦ የተደረገ መመለሱ ነው። በግጭት ውስጥ የሌሎችን ጣልቃ መግባት በበጎ ጎኑ ማየት እጅግ ከባድ ይሆናል። ጣልቃ የገባው ወገን ለሌላው የሆነውን መልካም ነገር ሰሰማይፈልግ በምቀኝነትና በቅንፃት መንፈስ ያደረገ ይመስላል። አንድ ወገን በሌሎች ዓላማዎች ጣልቃ የሚገባው በመልካም አሳብ ሊሆን ይችላል?

ግጭት ሰዎች በሚገናኙበት ወቅት በግንኙነታቸው መሐል ጣልቃ ገብቶ አንድ ቀድሞ አብረው እንዳይሆኑ የሚያደርግ ክስተት ነው። ይህ ሲፈጠር በመካከላቸው አንድ ነገር ትክክል እንዳልሆነ ያስባሉ። ሰዎቹ አንድ ቀድሞ ማሰብ ይተውና በግንኙነታቸው ውስጥ ለሚከሰቱ ነገሮች ከወትሮ የተሰዩ ትኩረት፣ ትርጉምና አመለካከት መስጠት ይጀምራሉ።

- ✓ ሰዎች እርስ በርሳቸው ለመነጋገር ይከብዳቸዋል። ከዚህ በፊት ያሰምንም ችግር ይነጋገሩ ነበር፤ አሁን ግን እርስ በርስ ለመነጋገር ትልቅ ጥረት ይጠይቃቸዋል።
- ✓ ሰዎች ለመደማመጥ በጣም ይቸገራሉ። በተለይ አሳባቸው ተመሳሳይ ሳይሆን ሲቀር እርስ በርስ ለመደማመጥ ይከብዳል።
- ✓ ሰዎች እርስ በርስ ለመቀባበል ሰፊ ልብ አይኖራቸውም። አንዱ የሌላውን ርዕዮተዓለም ለመረዳት የሚኖረው መሰጠት አነስተኛ ይሆናል።
- ✓ ሰዎች ስሜታቸው ይጎዳል። ስለግጭቱ ሊያስቡ ምች አይሰማቸውም፤ ይጨነቃሉ። አንዳንድ ጊዜ ደግሞ በሰውነታቸው ላይ የሚታይ ሕመም ይሰማቸዋል።
- ✓ በሰዎች መካከል የተፈጠረው ግጭት ጥልቀቱ እየጨመረ ሲሄድና ሲፈታ እንደሚችል የማያውቁ ከሆነ የሕይወት መኖሪያ ከበፊት ይልቅ ይጨምራል፤ የተሰፋ ቢስነት ስሜትም ይታይባቸዋል።

ግጭት ይወገዳል? ይፈታል? ወይስ ይለወጣል?

ከትርጉሙ ጋር በማያያዝ ማወቅ የሚያስፈልገው ሌላው አሳብ ደግሞ ግጭትን መፍታት ወይም መለወጥ የሚለውን አሳብ ነው። ግጭትን ማስወገድ የሚለው አሳብ በሰዎች ግንኙነት መካከል ግጭት ሲፈጠር ክፉ ነገር በመሆኑ ቶሎ መወገድ እንዳለበት የሚያመለክት አሳብ በመሆኑ ቶሎ ለማስወገድ ከፍተኛ ጥረት ይደረጋል። ግጭትን መፍታት የሚለው አሳብ ደግሞ ትኩረት የሚያደርገው በጉዳዮች ላይ ነው። በግንኙነት ውስጥ በተፈጠረው ግጭት መንስኤ በሆኑ ጉዳዮች ላይ ትኩረት በማድረግ መንስኤዎቹ መፍትሔ እንዲያገኙ በማድረግ ግንኙነቱን እንደገና ማደሰ እንደሚቻል ያሳያል።

ግጭትን መለወጥ ደግሞ ከመፍታት ያለፈ ትርጉም አለው። በሰው ልጅ ግንኙነት ውስጥ ግጭት የማይቀር የተፈጥሮ ክስተት ነው። በሰብዓዊ ግንኙነት ውስጥ ግጭት እንዳይከሰት ለመከላከል ጥረት ማድረግ አስፈላጊ ነገር ቢሆንም ፍጹም እንዳይከሰት ግን ማድረግ የማይታሰብ ጉዳይ ነው። ስለዚህ ይህን ከሰው ልጅ ግንኙነት መካከል የማይጠፋውን ነገር በገንቢ መንገድ ለመያዝ ግጭት የሚያዝባቸው መልካም መንገዶችን ማወቅ አስፈላጊ ነው። በዚህ የመለወጥ ሂደት ውስጥ ትኩረት የሚደረገው በጉዳዮች ላይ ብቻ ሳይሆን በሰዎች ግንኙነት ላይ ነው። ግንኙነት የሚለወጥበት ሁኔታ ላይ ያተኩራል። የተፈጠረው ግጭት እንዲፈታ ጥረት ማድረግ ወይም መፍታት መልካም ነገር ቢሆንም ያሰፈውን ችግር መፍታት ሳሰፈው ቁስል ፈውስ ሲያመጣ ይችላል። ነገር ግን ሂደቱ ሙሉ እንዲሆን ያሰፈውን ግጭት ከመፍታት በተጨማሪ ወደፊትም ተመሳሳይ ሁኔታ እንዳይፈጠር ለመከላከል በሰዎች መካከል ያለውን ግንኙነት

የተመሠረተባቸውን ነገሮች መለወጥ ያለፈልጋል። ግጭትን መለወጥ ለተፈጠረው የግንኙነት መበላሸት ወቅታዊ መፍትሔ ከመስጠትም ባሻገር በለዎች መካከል ያለው ግንኙነት ነገረ አንዲሆን ጥረት ያደርጋል።

በግንኙነት ውስጥ የሚፈጠረው ግጭት በለዎች መካከል አለመግባባት መኖሩን ከማሳየቱም በተጨማሪ በለዎች መካከል ያለውን የግንኙነት ዘይቤን ማለትም በግንኙነት ውስጥ የሚኖረው የለዎች እርስ በርስ የግንኙነት መስመርና ሁኔታ ምን እንደሚመስል የሚያሳይ ምልክት ወይም ቀዳዳ ነው። ግጭትን መለወጥ ጊዜን የሚጠይቅ ጉዳይ ነው። በለዎች መካከል የተፈጠረውን የግንኙነት ችግር በአጭር ጊዜ ለመፍታት ማለብ ለተፈጠረው ችግር ወቅታዊ ግንኙ ጊዜያዊ መፍትሔ በማለገጥ በለዎች መካከል የተከሰተውን ውጥረት ማርገብ ይቻላል። ሆኖም መሠረታዊ የሆነ የግንኙነት ለውጥ ሊመጣ የሚችለው በረጅም ጊዜ ውስጥ ነው። ግጭትን እንደ እደጋ /ቀውስ/ በማየት ብቻ ቶሎ ብሎ የእደጋ ጊዜ ምላሽ የሚመስል አርምጃ መውሰድ ዘላቂ የሆነ ለውጥን አያመጣም።

የዚህ አላብ ዋና አቀንቃኝ የሆነው ታዋቂው የማሕበራዊ ግጭት ፕሮፌሰር ጆን ፖል ሌደራክ ግጭትን መለወጥ የሚለው አላብ በሁለት መሠረታዊ አሳቦች ላይ እንደሚመሠረት ይናገራል። እነዚህ ሁለቱ መሠረታዊ አሳቦች ግጭትን በአዎንታዊ አቅጣጫ ማለትም ግጭት በሰብዓዊ ግንኙነት ውስጥ በተፈጥሮ ሊከሰት የሚችል አንዲሆን እንዲሁም የለዎች ግንኙነት ነገረ አንዲሆን የማድረግ አምቅ ጋይል አንዳለው ማየት መቻል ሊሆን ሁለተኛው ደግሞ ግጭትን ለለዎች ግንኙነት ነገረ በሚሆን መልክ ይበልጥ ለመጠቀም በመልካም ሁኔታ ምላሽ ለመስጠት ፈቃደኛ መሆን የሚሉ ናቸው።¹

ግጭት የመፍታት ጥበብ የማወቅ ጥቅሞች

በመሠረቱ ለለአንድ ነገር ማወቅ መልካም ነው። ነገር ግን እውቀቱ አጅግ መልካም የሚሆነው በተግባር ቢገለጽ የሚኖረው ጥቅም ሲታወቅና ሆን ተብሎ ተፈልጎ የተገኘ ሊሆን ነው። ለለግጭትና የሚያዘባቸው መንገዶችን ማወቅ ለብዙ ነገር ይጠቅማል። በዚህ እውቀት በግጭት ውስጥ የተሳተፉ ወገኖችና ሌሎች በቀጥታም ሆነ በተዘዋዋሪ መንገድ ግንኙነት ያላቸው ለዎችም ተጠቃሚ ይሆናሉ። ይህም እንዴት ሊሆን እንደሚችል እንደሚከተለው እንመለከታለን።

☑ ግጭት በየትኛውም ቦታና ግንኙነት ውስጥ ስለሚከሰት፡- ከላይ እንደተገለጸው ግጭት ማናቸውም ዓይነት ለዎች ባለብት ሥፍራ የሚከሰትና የሰብዓዊ ግንኙነት አካል በመሆኑ ግንኙነት ያላቸው ለዎች ሁሉ ለምሳሌ ጓደኞች፣ ወላጆች፣ አሠሪዎችና መሪዎች ግጭት እንዴት መያዝ እንዳለበት በቂ እውቀት ሊኖራቸው ይገባል። በሥራ ቦታ ግጭት የማይቀር የሥራ ቦታ ባሕርይ ነው። ያለግጭት የሚኖር ድርጅት ወይም ቤተክርስቲያን በዚህ ዓለም አይኖርም። ባሪ በቤተክርስቲያን ውስጥ የሚታየው ግጭት ቤተክርስቲያንም ከግጭት ነጻ አለመሆኗን ያመለክታል።

በተለይ አሁን «አንድ ዓለም» ለመፍጠር በሚደረገው ጥረት ውስጥ ደግሞ አንዱ ያለሌላው ድጋፍና ተብብር መኖር ወደማይቻልበት ሁኔታ ውስጥ ተገብቷል። በዚህ ሥርዓተ-ዓለም ውስጥ ደግሞ እርስ በርስ ተቻችለው ወደ መልካም ግብ ለመድረስ በግንኙነት ውስጥ ሲፈጠር የሚችለውን ግጭት መፍታት የሚያስችል ጥበብ ያለፈልጋል።

☑ ልዩነትን በማከበር በአንድነት አብሮ ለመኖር፡- በለዎች ለባሕላቸውና ለትውልድ ቅርሳቸው ትኩረት በሚሰጡበት በዚህ ወቅት ደግሞ በአንድ ሥፍራ /በቤተክርስቲያን/ ብዙ ዓይነት ለዎች አንድ ላይ እየተከማቹ ይገኛሉ። እያንዳንዱ ጎሳ የራሱን፣ በጎሳ ውስጥም በነገድ መፈለግ እየለፉ እንዲሆን እንመለከታለን። በዓለም ላይም ለዎች «ከየት ነው የመጣኑ?» በማለት የዘር ሐረጎቻቸውን ለመቁጠር ረጅም ዓመታትን ወደጋላ እየሄዱ ይገኛሉ። አንድ ዓለም ለመፍጠር ጥረት ቢደረግም የራሱን ነገር መፈለግም ይንጸባረቃል። እነዚህን ነገሮች አንድ ላይ ማለኬድ ወይም ማስማማት ቀላል አይደለም። በነፃ የሚታዩ ልዩነቶች ሞልተዋል። ከዚህም በተጨማሪ በአሁኑ ጊዜ ያለው የጾታ አኩልነት ጥያቄ ወንጆችና ሴቶችንም እያጋጨ ይገኛል።

☑ ግጭት በተገቢው ሁኔታ ካልተያዘ ብዙ ኪሣራ ስለሚያመጣ፡- በአንድ ቤተክርስቲያን ወይም ድርጅት ውስጥ በሁለት ለዎች መካከል የሚፈጠረው ግጭት ከሁለት ለዎች ያለፈ አሉታዊ ፍሬ ይኖራል። በቀጥታ ከለዎቹ አልፎ ከለዎቹ ጋር ቀጥታ የሆነ ግንኙነት ያላቸውን ሌሎች ለዎች ይጎዳል። ከእነዚህ ለዎች ጋር የሚሠሩ ሠራተኞች ወይም አገልጋዮች በጉዳዩ አይታነጹበትም። በእነርሱም መካከል ከፍፍል ሲፈጠር ይችላል። የሁለቱም ለዎች ቤተሰቦች ተጠቂዎች ይሆናሉ። ከዚያም በቤተክርስቲያን ውስጥ ያሉ ለዎች ግጭቱን ለምተው በሕይወታቸው እንዲደክሙ ያደርጋል። በተለይ የቤተክርስቲያን መሪዎች ወይም አገልጋዮች እርስ በርስ ተጋጭተው ግጭቶቻቸውን መፍታት በማይችሉበት ወቅት ምዕመናን ወላጅ እንደሌላቸው ልጆች ይሆናሉ።

☑ እርስ በርስ የሚዋደድና የሚከባበር ቤተሰብ ለመፍጠር፡- ከሥራና አገልግሎት ጋር በተያያዘ መልኩ ብቻ ላይሆን ለለግጭትና አያያዙ መማር በግል ሕይወት ላይም ትልቅ በጎ የሆነ አስተዋጽኦ አለው። ወላጆች ከልጆቻቸው ጋር በሚኖራቸው ግንኙነት እንዳንድ ጊዜ በመካከላቸው የሚፈጠረውን ግጭት ለመፍታት ባለመቻላቸው መከራረፍና ተገቢ ያልሆነ ቅጣት ተወስዶ ቤተሰብ እስኪፈርስ የሚያደርስ ሁኔታ ይፈጠራል። ለለግጭት አያያዝ አስቀድሞ መማር በወላጆችና ልጆች መካከል ግጭት ሲፈጠር በየትኛው መንገድ ቢጠቀሙበት ፍሬያማ መሆን እንደሚችሉ ማወቅ ይቻላል። እንዳንድ ወላጆች ከልጆቻቸው ጋር የነበራቸውን ግንኙነት ወደጋላ ሲመለከቱ ማድረግ ያልነበረባቸውን ብዙ ነገሮችን ያያሉ። በተለይ የወላጆችና የልጆቹ ፍላጎት በሚጋጭበት ወቅት ሁኔታውን የያዙበት መንገድ ትክክል እንዳልነበረ ሲረዱ ያዘናሉ። ነገሮች ካለፉ በጋላ ከመጸጸት አስቀድሞ በማወቅ ተግባራዊ ማድረግ መልካም ፍሬ እንደሚኖረው መገመት አያዳግምትም። ለሌሊህ ለለግጭት አያያዝ መንገዶች ማወቅ ጠቃሚ ነው።

¹ Lederach, J.P. The Little Book... (p.15).

☑ ለብዓዊ ግንኙነትን ወደ ተሻለ ደረጃ ለማሳደግ፡- እንደ ባደኛ አንድ ሰው የግጭት እያያዝ ሁኔታን ቢያውቅ የጓደኝነት ግንኙነቱን ወደ ተሻለ ደረጃ ማሳደግ ይችላል። ወንድና ሴት በጋብቻ ተላለበው መጸለይና መነጋገር ከሚጀምሩበት ጊዜ እንስቶ በመካከላቸው ግጭት እንደሚፈጠር የታወቀና ብዙዎችም የቀመሱት ጉዳይ ነው። አንዳንድ ጥንዶች እብረው መሆን እየፈለጉ ነገር ግን በመካከላቸው የሚፈጠረውን ግጭት መፍታት ባለመቻላቸው ይለያያሉ። አንዳንዶች ደግሞ ግጭቱን ነገዪ በሆነ መንገድ በመያዝ እብረው መገለቅ ይችላሉ። ሌሎች ልዩነቶች እንዳሉ ሆነው ስለግጭት እያያዝ ያሳቸው አውቀትና ልምድ ግን ከፍተኛ ሚና ይጫወታል።

☑ ግጭትን ከወዲሁ ለመከላከል፡- ከዚህም በተጨማሪ ግጭት እየመጣ እንደሆነ ከሩቅ በማየት ተገቢውን የእርምት እርምጃ በመውሰድ ሊመጣ ያለውን ግጭት ለማስቀረት ወይም መጠኑን ለመቀነስ ያስችላል። ምዕመናን ከእርስ በርሳቸው ጋር ያላቸውን ግጭቶችን ለመፍታት የሚችሉበትን ሁኔታ ለማመቻቸት ያግዛል። በሁለት ለዎች ወይም በጥቂት ቡድኖች መካከል ግጭት ቢፈጠር ወደ ሌሎች ለዎች በመስራጨት ከፍተኛ ቀውስ እንዲያስከትል ለመጠበቅ ይረዳል።

የማጠቃለያ ነጥቦች፡-

- ☒ ግጭት በሁለት እብረው በሚኖሩ ተደጋጋፊ በሆኑ ወገኖች ግንኙነት መካከል በተለያዩ ምክንያቶች የሚፈጠር የተፈጥሮ ክስተት ነው። በተለይ ሁለት ወገኖች ለማግኘት ዓላማ ያደረጉት ነገር የማይጣጣም ከሆነ በመካከላቸው የሚፈጠረው ግጭት ጋይለኛ ይሆናል።
- ☒ ለዎች ግጭትን በግልጽ ወይም በለውር መንገዶች ሊገልጹት ይችላሉ።
- ☒ ግጭትን እንደ ክፉ በማሰብ ለማጥፋት ወይም የለዎችን ግንኙነት ችላ በማለት ጉዳዩን ብቻ መፍታት መሞከር ዘላቂነት ያለው ግንኙነት ለመመሥረት ለላማይረዳ ግጭት በመልካም ሁኔታ ከተያዘ ለግንኙነት ግንባታ አዎንታዊ የሆነ ድርሻ ስላለው ለግንኙነት በሚጠቅም መልክ ለመለወጥ ማሰብ የተሻለ ውጤት ይኖራል።
- ☒ ስለግጭትና እያያዙ ማወቅ በግንኙነት ውስጥ ግጭት በሚፈጠርበት ወቅት ለግንኙነት ግንባታ በሚውልበት መልኩ ለመለወጥ ይረዳል። በዚህ ሁኔታ ግንኙነት ከመበላሸት ይድናል። በግጭት ውስጥ የተላተፉ ወገኖች ደግሞ በሁለንተናዊ ሕይወታቸው ብዙ ኪሣራ ላይደርሰባቸው ግንኙነታቸውን እንዲያድሱና እንዳንዴም ከቀድሞ በተሻለ ሁኔታ ግንኙነት እንዲኖራቸው ያግዛል። ስለሆነም ስለግጭትና የመፍቻ መንገዶችን ለማወቅ ጥረት ማድረግ ያስፈልጋል።
- ☒ ለበዚህ ክለመች ጋር ቀጣይነት ያለው ግንኙነት ለመመሥረት እንዲሁም እንደ ቤተክርስቲያን መሪ ወይም አገልጋይ ስለግጭትና እያያዙ ማወቅ እብረው ከሚያገለግሉት አገልጋዮች ጋር በመቻቻል ለመኖር፣ ከምዕመናን ጋር በመግባባት ለመኖርና ከሌሎች ለዎችም

ጋር በሰላም ለመኖር ከመርዳቱም በላይ በሰዎች መካከል የማስታረቅ አገልግሎትን ለመስጠት ይረዳል።

የውይይት ጥያቄዎች

1. ግንኙነት ባላቸው ለዎች መካከል ግጭት የማይቀር የተፈጥሮ ክስተት ነው የሚለውን አሳብ እንዴት ትረዳዋለህ? ይህ አሳብ ምን ያህል መጽሐፍ ቅዱሳዊ መሠረት ያለው ይመስልሃል?
2. ለዎች እብረው በሚኖሩበት/በሚሠሩበት ጊዜ ዓላማቸውን በውስጣቸው አስቀምጠው እርስ በርስ ሊታገሉ ይችላሉ? በተገለጠና ባልተገለጠ ለብዓዊ ትግል መካከል ያለውን ተመሳሳይነትና ልዩነት ከሕይወትህ ገጠመኞች ምሳሌ በመስጠት አብራራ።
3. ግጭትን ማለወገድ፣ መፍታትና መለወጥ የሚባሉትን አሳቦች እንዴት ትገነዘበዋለህ? ከእነዚህ አሳቦች የተሻለ መጽሐፍ ቅዱሳዊ መሠረት ያለው አሳብ የትኛው ይመስልሃል? ለምን?
4. ቤተሰቦች፣ ምዕመናን፣ የቤተክርስቲያን መሪዎች/አገልጋዮች፣ አሠራሾችና እንዲሁም የሕዝብ አገልጋዮች ስለግጭትና እያያዙ መሠረታዊ ትምህርት ቢኖራቸው ምን ጥቅም ይኖራል ብለህ ታስባለህ?

ለዎች ለሰጣቸው ምን ይላሉ?

ለዎች ለሰጣቸው የሚሉት ነገር ብዙና የተለያየ ነገር ነው። አንዳንዶች ግጭት ክፉና በግንኙነት ውስጥ የማይፈለግ ሁኔታ እንደሆነ ሊገልጹ፣ ሌሎች ደግሞ ግጭት መልካም በመሆኑ ሊከነን እይታገኛሉ። ከግጭት የምንማራቸው ነገሮች ይኖራሉ ሊሉ ሦስተኛው ወገን ደግሞ በመሠረቱ ግጭት ክፉም መልካምም ያልሆነ ነገር ግን የመሐል ሰፋሪነት ባሕርይ ያለውና እንደ ሰዎች እያያዝ ሁኔታ ክፉ ወይም መልካም ሊሆን የሚችል ክስተት ነው በማለት ይገልጹታል። አንድ ወቅት ሰለግጭትና እያያዝ ሥልጠና ሰለጥ በዚያ የነበሩ ሠልጣኞች የሚከተሉትን አሳቦች ጠቅሰው ነበር።

«መቼም በዚህ ምድር እስካለን ድረስ በየትኛውም እቅጣጫ ሰው እንደመሆናችን መጠን፣ የምንኖረው ሰብአዊ ፍጡር ከሆነው የሰው ልጅ ጋር እስካሆነ ድረስ በሚታወቅና በማይታወቅ መንገድ በግንኙነት ውስጥ ግጭት መፈጠሩ የማይቀር ነው።»

«ሰው ሆኖ ተጋጭቼ አላውቅም ወይም ክስው ጋር ተቀያይሜ አላውቅም የሚል ሰው ምናልባት እርሱ ከመላዕክት ተርታ የሚመደብ ሊሆን ይችላል።»

«የሰው ልጅ በኃጢአት ምክንያት ከእግዚአብሔር ጋር ያለው ንብረት በመበላሸቱ ከእርሱ በርስ ያለውም ግንኙነቱ ተበላሽቶበታል። በክርስቶስ በማመን ከእግዚአብሔር ጋር እርቅ ያደረገ ግን የሌላውን በደል ይቅር ለእግዚአብሔር ብሎ ግጭትን መፍታት ይችላል።»

አንዳንድ ጊዜ ሰዎች ለሰጣቸው የሚኖራቸው አሳብ የተዛባ ነው። አንዳንድ አባባሎች ሰዎች ግጭትን በክፉ ጎኑ ብቻ እንዲያዩ ያደርጋቸዋል። ግጭት በመጥፎ ጎኑ እንዲታዩ ከሚያደርጉ አባባሎች ጥቂቶቹ የሚከተሉት ናቸው። እነርሱም፦

☑ «ግጭት ክፉ ነው።» ግጭት መጥፎ ወይም ክፉ ነገር በመሆኑ በግንኙነት መካከል መኖር የለበትም የሚል አሳብ አለው። ግጭት በግንኙነት መካከል ተፈጥሮ ከታየ ከሰይጣን እንደመጣ ይታሰባል። በመሠረቱ ግጭት በግንኙነት ውስጥ ይመጣል፣ ይሄዳልም። በእርግጥ በመልካም ሁኔታ ካልተያዘ ግንኙነትን ወደማፍረስ ደረጃ ሊሸጋገር እንደሚችል የታወቀ ነው።

☑ «ግጭት አለመግባባት ነው።» ግጭት ከአለመግባባት ጋር እንደ ዓይነት እይደለም። ግጭት ከአለመግባባት ይልቅ የጠለቀ ነገር አለው። አለመግባባት ተላል ሊሆን ወደ ግጭት ሊያመራ የሚችል ክስተት ሊሆን ይችላል።

☑ «ግጭት ችግር ያለባቸው ሰዎች የሚፈጥሩት ክስተት ነው።» ሰዎች ግጭትን እንደ «ተላላፊ በሽታ» ይቆጥሩታል። በግጭቱ ውስጥ የተባተፉት ሰዎች ደግሞ አዕምሮአቸው በተክክል የማይሠራ እንደሆኑ ሊታሰቡ ይታያል። በእርግጥ ግጭት የሚመጣው ጤናማ ያልሆነ አዕምሮ ባላቸው ሰዎች ብቻ ሳይሆን ከስብእና አንጻር በሕይወታቸው ላይ በሚደረገው ነገር ተገቢውን እርምጃ ለመውሰድ ሥልጣን እንደሌላቸው በሚያሰቡና ስለራሳቸው አነስተኛ የሆነ ግምት በሚኖራቸው ሰዎችም ነው። ሰዎች በሕይወታቸው ላይ የሚደርሰውን ነገር ለመቆጣጠር ሥልጣን የለንም ሲሉና ለራሳቸው ያላቸው ግምት አነስተኛ ሊሆን ከሰዎች ጋር የመጋጨታቸው ዕድል የሰፋ ይሆናል።

በግጭት ውስጥ ትኩረት መደረግ ያለበት በሰዎች ስብእና ሁኔታ ላይ ሳይሆን ሰዎች ግጭቱ እንዲፈጠር ባደረጉት ተግባሮች ላይ ነው። አንዳንድ ጊዜ ሰዎች የሚያደርጉት ነገር ከስብእናቸው ጋር የተቆራኝ ሊሆን ይችላል። ከስብእናቸው የተነሳ ክሌሎች ጋር ተግባብተውና ተቻችለው ለመኖር ፈቃደኞች አይሆኑም። ሆኖም የግጭት ሂደት ራሱ ጤናማ እንዳልሆነ መቆጠር የለበትም። ለምሳሌ አንድ ሰው ሐሳብ ግትር ቢሆን ይህ ስብእናው ነው ብሎ ከመፈረጅ አስቀድሞ ሰውየው ሰምን ይህን ባሕርይ እንደሚያሳይ ለማወቅ ጥረት ማድረግ አስፈላጊ ነው። ምናልባት ሰውየው ከዚህ አቋሙ ንቅንቅ ቢል እንደሚጠቃ ወይም አንድ መልካም ያልሆነ ነገር በሕይወቱ እንደሚያጋጥመው ስለተሰማው ሊሆን ይችላል። ይህ ደግሞ የስብእና ጉዳይ ሳይሆን ከሚታየው ወይም ይመጣል ተብሎ ከሚታሰበው አደጋ ራሱን ለመከላከል የሚወሰድ እርምጃ ሊሆን ይችላል።

☑ «ግጭት መፋፋም የለበትም።» ግጭት ትልቅ ሆኖ መታየት የለበትም ማለት ነው። አንዳንድ ጊዜ ግጭትን አግዝፎ ማሳየት ሰዎች ትኩረት ሰጥተውት ቶሎ ለመፍታት እርምጃ እንዲወስዱ ሊያደርግ ይችላል። በግጭት ውስጥ ኃይለኛ ንግግር መናገርና ሰዎች የተለማቸውን መጥፎ ለሜቶች መግሰጽ ማስወገድ እይቻልም። የግጭቱ መፍትሔ ራሱ የሚገኘው በዚህ ዓይነት እንደሆነ ማሰብ ይቻላል። የግጭትን መፋፋም ፈርቶ የሰዎችን አሳብና ስሜት ማፈን መፍትሔ ሳይሆን ግንኙነትን ሊያጠፋ የሚችል ቅሬታ፣ የውስጥ ቁጣ፣ ያልተገለጠ ጥላቻ፣ ተስፋ መቁረጥ፣ ተስፋ ቢስነትና በግል ግንኙነቱን ለመታወ መወሰንን ይፈጥራል። ለሰዚህ ግጭትን ማባባስ ወደ መልካም ግቢ ማድረስ እስክትቻስ ድረስ ብዙ ጉዳት የሰውም።

☑ «ግጭትን ለመፍታት በትሕትናና ሥርዓት ባለው መንገድ ማከናወን አስፈላጊ ነው።» በሰዎች መካከል «ጥሩ» ንግግር እንዲፈጠር ሊደረግ ሰዎች ከልባቸው እንዲነጋገሩ ዕድል አይሰጥም። ሰዎች አውነተኛ ወይይት ማድረግ እንዲችሉ በሚሰማቸው መንገድ ራሳቸውን እንዲገልጹ ዕድል ሊያገኙ ይገባቸዋል። አንድ ሰው የራሱን አሳብ የሚያቀርብበት መንገድ ስሌሎች ሰዎች ትክክለኛ ነው በሚሉት መንገድ ሳይሆን ይችላል። ሰዎች ለሰጣቸው በሚናገሩበት ወቅት ትሕትና በትሞላበት አቀራረብ እንዲናገሩ ማድረግ በጣም አዳጋች ነው። ሰዎቹ ያሉበት ሁኔታ ስለላሳና ትሕትና አቀራረብ የሚጋብዝ እይደለም። በተለይ ግጭቱ እየተባባሰ ሊሄድ ሰዎች ሥርዓትን በጠበቀ ሁኔታ ለመናገር ይቸገራሉ። ስሜት ከአሳባቸው

በላይ ስለሚሆን ምክንያታዊ የሆኑ ነጥቦችን በትደም ተከተል በማስቀመጥ መነጋገር አይቻልም። ሰዎች አሳባቸውን ሌላውን በማይጎዳና ለግንኙነቱ ገንቢ በሆነ መልኩ መነጋገር ከቻሉ በመካከላቸው የተፈጠረውን ግጭት ለመፍታት እንዲችሉ ከመርዳቱም በተጨማሪ ወደፊት ግንኙነታቸው የተሻለ እንዲሆን የሚደረግ ሁኔታን ይፈጥራል።

☑ «በግጭት ውስጥ በአብዛኛው የሚታየው ስሜት ቁጣ ነው።» በግጭት ውስጥ ብዙ ጊዜ የሚታየው ስሜት ቁጣ ወይም ጥላቻ ነው ብሎ መደምደም ስብተት ነው። ከቁጣ በተጨማሪ ብዙ ስሜቶች ለምሳሌ የሕመም ስሜት፣ የብቻኝነት ስሜት፣ ህዘንና ግራ መጋባት ይታያሉ። ሰዎች በተጋጨበት ጉዳይ በሚነጋገሩበት ወቅት በመካከላቸው የነበረው ስሜታዊ መያያዝ ይላሳል። ገንቢ በሆነ ሁኔታ ግንኙነቱን ማዳሰ ካልተሳካቸው አርስ በርስ መራራት፣ መጠላላትና መበታቀል ይጀምራሉ። ተጣይነት እንዲኖረው ታሰቦ በተጀመረ ግንኙነት ውስጥ ግጭት ተከሰቶ በገንቢ ሁኔታ መያዝ ሳይቻል ቀርቶ መስደየት መምጣቱ የሰውን ልጅ ከሚያሳዝኑ የሕይወት ልምዶች አንዱና ዋነኛው ነው።

☑ «ሰዎች ግጭትን ለመፍታት ትክክለኛ የሆነ መንገድ መፈለግ አለባቸው።» ግጭት ሲፈጠር ሰዎች በምን መንገድ መፍታት ይጠበቅባቸዋል? ግጭት ሲፈጠር ሰዎች ለንድ ትክክለኛ የሆነ መንገድ የሰም። ለእያንዳንዱ የግንኙነት ችግር የተለያዩ አማራጭ መንገዶችን መመልከትና ሰዓውዱ የሚሰማውን መጠቀም ይቻላል። የግንኙነት ችግርን ለመፍታት አንድ ቀመር ብቻ አይሠራም። በግንኙነት መካከል የተከሰተውን ሁኔታ ለመፍታት ገንቢ የሆኑ የተለያዩ አማራጭ መንገዶችን መመልከት ይቻላል። ስለዚህ ግጭት ሲፈታ የሚችልበት አንድ ትክክለኛ መንገድ ብቻ እንዳለ ማሰብ የተለያዩ አማራጭ ሰልቶች እንዳይሞከሩ እንቅፋት ስለሚሆን መልካም አሳብ እይደለም።

ግጭት የሚመለልባቸው ነገሮች

ሰዎች ግጭትን ለመግለጽ የተለያዩ ምሳሌዎችን፣ አባባሎችንና ታሪኮችን ይጠቀማሉ። ሰዎች ግጭትን ከአንድ ነገር ጋር በማጣራት ይገልጻሉ። አንዳንድ ምሳሌዎች ግጭትን በከፋ ገጽታው ሊያሳዩ ሌሎች ደግሞ ግጭትን በመልካም ጎነ ያሳዩታል።

ግጭት ከፋ መሆኑን የሚያመለክቱ ምሳሌዎች/አባባሎች

ግጭትን በከፋ መልኩ ከሚገልጹ ምሳሌዎችና አባባሎች ጥቂቶቹ የሚከተሉት ናቸው። እነርሱም፡-

ግጭት ፍንዳታ ነው። ሰዎች አንድ ሰው በግጭት ውስጥ በሚሆንበት ወቅት «ተናድዶ ሊፈነዳ ደርሷል» ይላሉ። በዚህ አባባል መሠረት ግጭት በሰው ውስጥ ጉብቶ የሰዎችን ስሜት ቀስቶ ለመቆጣጠር ወደሚያችሉበት ሁኔታ የሚያመራቸው ከሰው መሆኑን ያሳያል። አንድ ጊዜ ግጭት ከተነሳ ሊቆጣጠሩት የማይችሉት እንደሆነ ያመለክታል። በዚህ አይታ ግጭት አንደሚፈነዳ አላት ጎሞራ ይቆጠራል። ሰው ሳያውቀው ውስጥ ሰውስጥ

አየቦረቦረ ትንሽ ቀዳዳ ሊያገኝ ወደ ውጭ በፍንዳታ መልክ ይወጣል። ይህ በዚህ ሁኔታ የተገለጠው ግጭት ሰዎችን ሊጎዳ የሚችል ትልቅ ኃይል አለው። በሰዎች ላይ ስሜቱን «ያፈነዳው» ሰው ግን በውስጡ የታመቀውን ስሜት በመግለጹ እፍሪታን ያገኛል። ይህ ምሳሌ ግጭት የሚገለጠው በፍንዳታ መልኩ ስለሆነ ሰዎች መቆጣጠር የማይችሉት ከስተት ሆኖ እንዲታይ ያደርጋል።

ከዚህም በተጨማሪ በግጭት ውስጥ ያለው ሰው ሌሎችን በሚጎዳ መልኩ ስሜቱን ሊገልጽ ምንም እንዳለጠፋ ስለሚቆጠር ኃላፊነት እንዳይወስድ ያደርጋል። «ለምን እንዲህ ሆነ?» ሊባል በሁኔታዎች ተበላጭቶ ስሜቱን መቆጣጠር ተስኖት ነው ይባላል። በዚህ ሁኔታ ስሜታቸውን መቆጣጠር የማይችሉ ሰዎች ማስተባበያ ምክንያት ያገኛሉ። ግጭት ከሰዎች ቁጥጥር በላይ የሆነ ኃይለኛ ክስተት እንደሆነ ስለሚታሰብ ገንቢ በሆነ መንገድ ለመያዝ ያስችግራል። ከዚህ በተጨማሪ አብረው የሚኖሩ ሰዎች ሌሎች በግንኙነት ውስጥ ችግር ተፈጥሮ ራሳቸውን መቆጣጠር እስከማይችሉ ድረስ ድረስ እንዳይሄዱ ከፍተኛ ጥንቃቄ ያደርጋሉ። በዚህም ራሳቸውን ሳይሆኑ እንዲሁ ከሰዎች ጋር ተመሳሰለው ይኖራሉ። ከእነርሱ እንዳቸው ግጭት ውስጥ ገብቶ «ሲፈነዳ» እነርሱ ለዚህ ነገር ምክንያት እንደሆኑ በማሰብ ራሳቸውን ይኮንናሉ። ይህ ደግሞ እብረው ለሚኖሩ ሰዎች ገንቢ ጎን የሰውም።

ግጭት ትግል ነው። ግጭት ሰዎች እንዲሉ ሌላውን ለማሸነፍ ጥረት የሚያደርግበት ሁኔታ ነው። በዚህ ውጥረት ውስጥ ያሉ ሰዎች ብዙ ኃይላቸውን፣ ጊዜያቸውንና እውቀታቸውን ያጠፋሉ። አንዳንድ ትግል ተስፋ ያለው ሲሆን አንዳንዱ ደግሞ ተስፋ የማይደረግበት ነው። በአብዛኛው ግጭት እንደ ነገር ይገኝበታል ተብሎ ተስፋ የሚደረግበት ትግል እይደለም። በግጭት ውስጥ መሆን ማለት በባሕር ውስጥ እንደምትለምጥ መርከብ ነው። መርከብ ተበላሽታ እንደምትለምጥ ከመርከቡ ነጂ ዜና ቢነገርና በመርከቡ ውስጥ ያሉ ሰዎች ደግሞ የማምለጫ ጃልባ ባይኖራቸው ምን ተስፋ ይኖራቸዋል? በግጭት ውስጥ መግባትም እንዲሁ እንደሆነ ይታሰባል። አንድ ጊዜ ከተገባበት ከዚያ ውስጥ መልካም ነገር እንደሚገኝ ተስፋ ማድረግ ከቶም እንደማይቻል ይገመታል። ሰዎች ታግለው ምንም ፍሬ የማያገኙበት ሂደት ስለሆነ ወደዚያ ሁኔታ ውስጥ ሳስመግባት ጥረት ያደርጋሉ። ነገር ግን ይህ ሁልጊዜ እይሳካም። የማይፈለገው ሁኔታ በግንኙነት ውስጥ ሲያጋጥም አብዛኛውን ጊዜ መልካም ውጤት እንዲኖረው ማድረግ በሚቻልበት መንገድ መጓዝ ይቻላል።

ግጭት የሚያዳልጥ ድንጋይ ነው። ግጭት ያዳልጣል፣ ይጥላል። በዚህ ውስጥ የገቡ ሰዎች ዕድል ፈንታቸው መውደቅ ነው። አብረው ለመሄድ ሲፈልጉ ሁሉም እዳልጧቸው ይወድቃሉ። አንዱ ሌላውን ለመርዳት አይችልም። ምክንያቱም እያንዳንዱ ሰው ራሱን ለማዳን ይፈልጋል። ለራሱ አንጂ ለሌላው የሚያስብ አይገኝም። ሁሉም ያሉበት ሁኔታ አንዱ ለሌላው ትኩረት በመስጠት ለሌላው የሚያስብበት ሁኔታ ውስጥ እይደለም። በግጭት ውስጥ ለእርስ በርስ መተላለብ ፈጽሞ አይቻልም የሚል አሳብ ያንጸባርቃል።

ግጭት የተፈጥሮ ቀውስ ነው። ግጭት ሰው ሳይፈልጋቸው አንደሚከሰቱ የተፈጥሮ አደጋዎች ለምሳሌ አንደ ርዕደ መሬት፣ አሳተ ጎሞራ፣ የባሕር መናወጥ፣ ድርቅና ሌሎች ክስተቶች ይታሰባሉ። ግጭት እንዲህ ሊታሰብ ለዎች ሳይፈልጉት የሚመጣና ከሰዎች ቁጥጥር በላይ የሆነ ነገር እንደሆነ ያመለክታል። በዚህ አሳብ መሠረት ግጭት አንዳይከሰት መከላከል አንዲሁም ከመጣ በኋላ በሚፈልጉት መንገድ በቁጥጥር ሥር ማድረግ አጅግ ከባድ እንደሆነ ይታያል። እንግዲህ ሰዎች ግጭትን ለመፍታት ኃይል እንደሌላቸው እንዲያሰቡ፣ ኃላፊነት እንዳይሰማቸውና ምንም ምርጫ እንደሌላቸው እንዲገምቱ ያደርጋቸዋል።

ግጭት በረዶ ነው። ግጭት አንደ በረዶ ኃይለኛ ነው። ሊመጣ ሰዎችን የመጉዳት አቅም አለው። ነገር ግን ከጥቂት ጊዜ በኋላ ያልፋል። በረዶ በራሱ ጊዜ ዘንቦ ያልፋል። ማንም በረዶን ለማስቆም አቅም የለውም። ግጭት እንደ በረዶ ሲወሰድ ጉዳቱ ገንኖ ይታያል። ከዚህም በተጨማሪ በራሱ ጊዜ እንደሚጠፋ መታሰቡ ዝም ብሎ በጊዜ ርዝመት ሊጠፋ እንደሚችል እንዲታሰብ ያደርጋል።

ግጭት ጎርፍ ነው። ጎርፍ ሳይታሰብ በመምጣት ያልታሰበ አደጋ ያደርሳል። እንዳንድ ጊዜ ዝናብ ሌላ ቦታ ዘንቦ በአካባቢው የሚኖሩ ሰዎችን ጠቅሞአቸው ጎርፉ ግን በዝናቡ ላልተጠቀሙት ሰዎች ይተርፋል። ከጊዜ በኋላ ጎርፍም ያልፋል። ግጭትም አንዳንድ ጊዜ ሳይታሰብ ይመጣና አደጋ ያደርሳል። በግጭቱ ውስጥ ቀጥተኛ ተሳታፊ ያልሆኑትንም የሞህ ሰዎችንም ሊጎዳ ይችላል። ስሜት አስኪበርድ ድረስ ቢጠበቅ ያልፋል። በአርግጥ በግጭት ወቅት የነበረው ስሜት ሊበርድ ይችላል። ነገር ግን የሰሜት መብረድ መፍትሔ መገኘቱን አያመለክትም።

ግጭት አሳትና ጭድ መሆን ነው። አሳትና ጭድ አብረው ሊኖሩ አይችሉም። ግጭት ካለ ሰዎች አብረው መኖር አይችሉም የሚለውን አሳብ ያንጸባርቃል። አንዱ ሌላውን ያጠፋል፤ ከዚያም ራሱ ይጠፋል ማለት ነው። በግጭት ውስጥ አብሮ መኖር የማይቻል ስለሆነ ያለው አማራጭ በዚህ ሁኔታ ውስጥ የገቡትን ሰዎች ማለያየት ብቻ ይሆናል። ይህ አደገኛ የሆነ አመለካከት ነው።

ግጭት ዓይንና አፈር መሆን ነው። አፈር ዓይንን ይጎዳል። ዓይንን ካልጨፈነ በስተቀር አፈር ቢገባበት ጉዳት ያበክትልበታል። በበዚህ ዓይን አፈርን መቅረብ የለበትም፤ ከቀረበ ደግሞ ራሱን መከላከል ይኖርበታል። ግጭት አንዱ ሌላውን የሚጎዳበት ሂደት ነው። ሰዎች ያላቸው አማራጭ በግንኙነት ውስጥ ትግር ያመጣል ብለው ወደሚያበቡት ሰው አስመቅረብ ወይም ከቀረቡም ራሳቸውን በመከላከል መሆን ይኖርባቸዋል የሚል መልዕክት አለው።

በዓውዳችን በተለያዩ ሁኔታዎች ግጭትን ወይም ከሌሎች ሰዎች ጋር ግንኙነት በሚደረግበት ሰዎች ለእርስ በርሳቸው ያላቸው አመለካከት፣ በመካከላቸው ትግር ሊከሰት ምን እንደሚፈልጉና እንደማይፈልጉ እንዲሁም ግጭትን እንዴት መያዝ እንደሚፈልጉ የሚያመለክቱ አንዳንድ አባባሎች አሉ። እነዚህን አባባሎች ሁሉ መዘርዘር ከዚህ መጽሐፍ ዓላማ በላይ ቢሆንም በንብረተሰቡ ውስጥ ሰዎች ስለግጭት ያላቸውን ርዕዮተዓለም

በጥልቀት ለማወቅ አባባሎችን፣ ተረቶችንና ምሳሌዎችን መፈተሽ አስፈላጊ እንደሆነ ይታመንበታል። ለእነሱ ግን ከርዕሱ ጋር በቀጥተኛ ግንኙነት ያላቸውን ጥቂት አባባሎች እንመልከት።

- «ከነገሩ ጠም ይደሩ»
- «ዝም ባለአፍ ዝምብ አይገባበትም»
- «ከነገረኛ ጋር ስንቅ አይደባልቁም»
- «መተው ነገሪን ከተተው»
- «የጠላቴ ጠላት ወዳጄ ነው»
- «ያማኝ አክበረኝ፣ የነገረኝ ደፈረኝ»
- «የጉድ ሀገር ገንፎ አያደር ይፋዟል»
- «ይህች ባቂሳ ካደረች አትቆረጠምም»
- «አባብ ስአባብ ይታያል በኩብ»
- «የወጋ ቢረሳ የተወጋ አይረሳ»

ከዚህ በላይ የተጠቀሱ ምሳሌዎችና አባባሎች ግጭት በለብዓዊ ግንኙነት ውስጥ የማይፈለግ ነገር ግን ከአቅም በላይ በሆኑ ሁኔታዎች የሚመጣ ክስተት መሆኑን ያመለክታሉ። በዚህ ውስጥ ሰዎች አንዳች መልካም ወይም ገንቢ የሆነ ነገር ሊያገኙበት እንደማይችሉና ስሚፈለግበት አቅጣጫ ለማስኬድም ኃይለኛ የሆነ ነገር እንደሆነ ያሳያሉ።

ግጭት መሐል ሰፋሪ መሆኑን የሚያመለክቱ ምሳሌዎች/አባባሎች

አንዳንድ ምሳሌዎች ደግሞ ግጭት በራሱ ክፉ ወይም መልካም ሳይሆን እንደ አያያዙ ሁኔታ ሲለያይ መቻሉን ያመለክታሉ። ግጭትን የሚገልጹ የመሐል ሰፋሪነት ባሕርይ ያላቸው ምሳሌዎችና አባባሎች ደግሞ እንደሚከተሉ ይቀርባሉ። እነርሱም፦

ግጭት ጨዋታ ነው። ግጭት ሰዎች የሚሰባሰቡበት ጉዳይ ነው። ሰዎችን ሁሉ የሚያሳትፍ ጉዳይ ወይም አሳብ ይኖራል። አንድ አሳብ ከአንዱ ወደ ሌላው ይሄዳል። አንዱ ሊመልስ ሌላው ይቀበላል። ጨዋታ የራሱ የሆነ ደንብና ሥርዓት አለው። እነዚህ ደንቦችና ሥርዓቶች ደግሞ ተጫዋቾች ወሰናቸውን ጠብቀው አብረው አንዲጫወቱ ያግዛሉ። አንዱ የሌላውን አጫዋወት አያየ የራሱን የአጫዋወት ስልት ይቀይራል። በጨዋታ ውስጥ ማሸነፍና መሸነፍ ይኖራል። ይህንንም ደንቡ ራሱ ስለሚገልጽ ብዙ ትግር አይፈጠርም። ግጭት እንደ ጨዋታ መልካም የሚሆነው በውስጥ የተካፈሉ ሰዎች ለተመሳሳይ ደንብ ተገዥ ሆነው ሲጫወቱ ነው። ግጭት ከጨዋታ ጋር ሲነጻጸር በቅርብ ግንኙነት ለምሳሌ በትዳርና ቤተሰብ ዓውድ ውስጥ አይሠራም። ምክንያቱም በአንደዚህ ዓይነት ግንኙነቶች ውስጥ አንዱ አሸናፊ ሌላው ተሸናፊ ቢሆን ግንኙነታቸውን የሚያጠናክር አይሆንም። የአንዱ ማጣት የሌላውም ማጣት ይሆናልና።

ግጭት ሚዛን ማስተካከል ነው። ሚዛን ማስተካከል ቀላል ሥራ አይደለም። ሁለት ነገሮችን በሚዛን በማስተካከል ሁለቱን ማስተካከል ረቂቅ የሆነ ሥራ ነው። ስሁለት ወገኖች መካከል ያለውን ግጭት በትክክለኛ ዳኝነት ለመፍረድ አስቸጋሪ የሚያደርጉ የተለያዩ ሁኔታዎች ይኖራሉ።

አንዳንድ ጊዜ አንዱ ወገን ሳይታወቅ ሚዛን ይደፋና የሚፈልገውን ፍርድ ያገኛል ሌላው ወገን ደግሞ ይዘነጋል።

ግጭት አሳት ነው። ግጭት እንደ አሳት ያቃጥላል። ሆኖም ግን አያያዝ ካወቁበት ሊጠቅም ይችላል። አሳት ከሚሰጠው ጥቅምና ከሚያመጣው ጉዳት የቱ ይበልጣል? አሳትን አጥፊ የሚያደርገው የአሳቱ ባሕርይ ሳይሆን አሳቱን የያዘው ሰው የተጠቀመበት አያያዝ ነው። ግጭትም በራሱ የማጥፋትና የማልማት አቅም የለውም። ነገር ግን የሚይዙ ሰዎች የያዙበት ሁኔታ የሚያስከትለውን ውጤት ይወስናል።

ግጭት የሚያገጠሞብኝ ቤት ነው። ቤት ዞር መግቢያ በመሆኑ ከቤት መራት አይቻልም። ቤቱ የሚያገጠሞብኝ ከሆነ ደግሞ ሁሉ ችግሩ ይኖራል። ሆኖም እንዳያገጠሞብኝ ቤቱን መጠገን ይቻላል። በዚህ መልኩ ሰዎች በግንኙነት ውስጥ እስካሉ ድረስ ከግጭት ማምለጥ አይችሉም። በግንኙነት ውስጥ ሰላም ሳይሆን አብሮ መኖር አለቸጋሪ በመሆኑ የመፍታት ጥረት ቢደረግ ችግሩን ማስወገድ ይቻላል።

ግጭት ሆድና ጃርባ መሆን ነው። ሆድና ጃርባ ተቃራኒ ናቸው። ሆኖም ከአካል ግንኙነት አኳያ አንዱ ከሌላው ጋር የተያያዘ ነው። ሁለቱ ተቃራኒዎች የሚሆኑት ከአዕታ አንጻር ነው እንጂ አብረው ይኖራሉ። ግጭት መፈጠሩ ሁለቱ ወገኖች ተቃራኒ ናቸው ማለት አይደለም። በሁለት ወገኖች መካከል የእይታ ልዩነት እያለ በመቻቻል አንዱ በሌላው ተደግፎ መኖር ይችላል። በዓውዳችንም «አህያ ለአህያ ቢራገጥ ጥርስ አይላበርም»፤ «የዘመድ ጥል የሥጋ ትል» የሚሉና የመሳሰሉ አባባሎች ግጭት ቢፈጠርም ሰዎች ልዩነቶቻቸውን አቻችለው አብረው መኖር እንደሚችሉ ያመለክታሉ።

ግጭት መልካም መሆኑን የሚያመለክቱ ያላሊዎች/አባባሎች

ግጭትን በመልካም ሁኔታ የሚገልጹ ምሳሌዎችና አባባሎች ደግሞ አሉ። ከእነዚህም ጥቂቶቹ የሚከተሉት ናቸው። እነርሱም፡-

ግጭት የጠረጴዛ ዙሪያ ውይይት ነው። በመካከላቸው ግጭት እንዳለ የሚያስቡ ሰዎች እንደ ሳይ በመሆን በግንኙነታቸው ውስጥ የተፈጠረውን ችግር ለመፍታት የሚያደርጉትን ሂደት የሚያመለክት አሳብ ነው። የጠረጴዛ ዙሪያ ውይይት ሁለቱን ወገኖች እኩል ደረጃ ላይ ያመጣቸዋል። ሁለቱም በእኩል ደረጃ በሚነጋገሩበት ወቅት በመካከላቸው ሰተፈጠረው ግጭት እልባት ለመስጠት ዕድል ያገኛሉ።

ግጭት አብሮ መዝፈን ነው። ሰዎች አብረው በሚዘፍኑበት/በሚደንሱበት ጊዜ በመካከላቸው ምን ያህል ርቅትና ቅርበት መኖር እንዳለበት፤ እንዴት እንደ ሳይ ቅንጅት በመፍጠር በመልካም ሁኔታ መደንክ እንደሚችሉ፤ በምን ያህል ፍጥነት መደንክ እንዳለባቸው፤ ማን የትና እንዴት መሆን እንዳለበት ማወቅ ይገባቸዋል። ይህንንም ለማድረግ አብረው የሚደንሱ ሰዎች በመነጋገር መለማማት ይኖርባቸዋል። በጥሩ ሁኔታ አብረው ለመዝፈን ሲወስዱ የሚገባቸውን አያንዳንዱን እርምጃ ሰዎቹ ማወቅና መተግበር ይጠበቅባቸዋል። ግጭትንም እንዲሁ ወደ መልካም

ውጤት ለማድረስ በቅንጅት ተባብረው አንዱ የሌላውን እርምጃ በመጠበቅ መሥራት ያስፈልጋል።

ግጭት ጥርስና ምሳሰ ነው። ጥርስና ምሳሰ በአንድ አፍ ውስጥ አብረው የሚኖሩና በተግባራቸውም የሚደጋገፉ አካላት ናቸው። ሁለቱም ለጋራ ተግባር ተሰልፈው አያሉ አንዳንድ ጊዜ ጥርስ ምሳሰን ይነክሳል። ምሳሰ በሁኔታው ሊጎዳ ይችላል። ሆኖም አብረው መሥራታቸውን አያቋርጡም። ግጭት ግንኙነት ባላቸው ሰዎች መካከል ስለሚፈጠር ሁለቱም በጋራ ችግሩን በመፍታት ተቻችለው አብረው መኖርንና መሥራትን መማር ይኖርባቸዋል።

ግጭት መልካም እንደሆነ ከሚያስገነዝቡ አባባሎች መካከል ደግሞ «ወተት ሊናጥ ቅቤ ይወጣዋል» እንዲሁም «ሳይደፈርስ አይጠራም» የሚሉ ይገኙበታል።

ግጭት መልካም የሚሆነው በምን ሁኔታ ነው?

ግጭት በሰብዓዊ ግንኙነት የሚፈጠር የተፈጥሮ ክስተት በመሆኑ እንዲሁ ሲታይ የራሱ የሆነ መልካም ጎኖች አሉት። ከእነዚህም ጥቂቶቹ የሚከተሉት ናቸው። እነርሱም፡-

- ✓ በሰብዓዊ ግንኙነት ውስጥ ግጭት መፈጠሩ ያ ግንኙነት ሕያው መሆኑን ያመለክታል። በግንኙነት ውስጥ ሰዎች እንድን ጊዜ እርስ በርስ ሳይጋጩ አብረው መኖር አይችሉም። በግንኙነት ውስጥ ችግር የማይኖረው አባላቱ ራሳቸውን ሳይሆኑ ሲኖሩ ነው። ሰዎቹ ራሳቸውን ሆነው ሲኖሩ በተፈጥሮ በመካከላቸው ያለው ልዩነት ግጭት እንዲፈጠር ያደርጋል። በአንድ ግንኙነት ውስጥ የግጭት አለመፈጠር በሰዎቹ መካከል ያልተመጣጠነ ሥልጣን መኖሩንና አንዱ ሌላው ራሱን እንዳይሆን በማፈን እንደሚኖር ምልክት ይሆናል።
- ✓ ግጭት የለውጥ አስፈላጊነት የሚያስረዳ ምልክት ነው። በሰብዓዊ ግንኙነት ውስጥ አንድ መለወጥ ወይም መስተካከል ያለበት ነገር መኖሩን የሚያመለክት መሣሪያ ነው። ግጭት ሰዎች አሠራራቸውን፤ የግንኙነታቸውን ዘይቤ፤ በመካከላቸው ያለውን ፍትሕ የገደለውን ድርጊቶቻቸውን እንዲለውጡ የሚያሳይ መነጻር ነው።
- ✓ ግጭት አብረው የሚኖሩ ሰዎች እንደ ስለሌላው የበለጠ እንዲያውቅ በማገዝ ወደፊት በመካባበርና በመቻቻል አብረው መኖር የሚችሉበትን አዲስ አቅጣጫ እንዲቀይሱ ያግዛቸዋል።
- ✓ ግጭት ከዚህ በፊት የማይጠየቀው ጥያቄ እንዲጠየቅ በማድረግ ሰዎች በግልጽነት አብረው እንዲኖሩ ዕድል ይሰጣል።
- ✓ ግጭት ሰዎች ራሳቸውን እንዲሁም ሌሎችን ከዚህ በፊት ያውቁት ከነበረው ሁኔታ በበለጠ እንዲያውቁና እንዲተዋውቁ ይረዳል።
- ✓ ግጭት ሰዎች በብዙ ነገር የተለያዩ መሆናቸውን ያመለክታል። ሰዎች እንድን እውነት የሚያዩበት የራሳቸው የሆነ መለኪያ ለሰሚኖራቸው ለአንዱ የሚታየው ነገር ለሌላው አይታየውም።

ግጭት መልካም ጎን እንዳለው ሲጠቀስ ግን በግንኙነት ውስጥ ችግር የሚፈጠርበትን ሁኔታ ማመቻቸት አይገባም። አንድ ሚዛናዊ አእምሮ ያለው ሰው ሆኖ ብሎ በግንኙነት ውስጥ ችግር እንዲፈጠር አያደርግም። አንዳንድ ጊዜ ለዎች ሆኖ ብለው ግንኙነት ውስጥ ግጭትን በመፍጠር ለራሳቸው የሚመኙትን ለማግኘት ጥረት ያደርጋሉ። ይህ ከጤናማ አእምሮ የጎደለ ተግባር ነው።

ግጭት ክፉ የሚሆነው መቼ ነው?

በለብዓዊ ግንኙነት ውስጥ የሚፈጠረው ግጭት እንደ ክፉ ነገር የሚታሰበው ወይም አፍራሽ ሆኖ የሚባለው የሚከተሉት ሁኔታዎች ሲያጋጥሙ ነው። እነርሱም፦

- በአያያዝ ጉድለት በተገቢ መንገድ ሳይፈታ ቀርቶ ወደ ጥላቻ፣ ጥልና ጦርነት ሊያመራ፤
- በግንኙነት ውስጥ የሚገኙ ለዎች አሳብና ስሜት በእኩልነት ሳይስተናገድ ሲቀር፤
- አንዱ ወገን ሌላውን በመጠምዘዝ ለራሱ ፍላጎትና ዓላማ መጠቀሚያ ሊያደርገው፤
- አንዱ ወገን አርሱ ብቻ እውነት እንዳለውና እውነት የአርሱ ብቻ እንደሆነ አድርጎ ሊያስብ፤
- በግጭቱ የተሳተፉ ለዎች እርስ በርስ ተገናኝተው ግጭቱን ወደ መልካም ሁኔታ ከመለወጥ ይልቅ በግልጽና በሰውር አንዱ ሌላውን ሊያማ፣ ሊከሰና የሰም ማጥፋት ዘመቻ ሲጀምርና የመሳሰሉትን ነገሮች ሊያደርግ ነው።

የማጠቃለያ ነጥቦች

- ❖ ለዎች በለብዓዊ ግንኙነት ውስጥ የሚፈጠረውን ግጭት በመልካም ወይም በክፉ ሁኔታ ሊያዩ ይችላሉ። የእይታቸው መለያየት ደግሞ ለላምን ለማምጣት በሚደረገው ጥረት ላይ አዎንታዊ ወይም አሉታዊ ተጽዕኖ ይኖረዋል።
- ❖ በግንኙነት ውስጥ ሆኖ ብሎ ለላምን በማድፍረስ ጭቅጭቅና ንትርክን ማምጣት ከአንድ ሚዛናዊ መንፈሳዊ እይታ ካለው ሰው የማይጠበቅ ቢሆንም ከሁኔታዎች አስገዳጅነት ግጭት ቢከለት ትኩረት መደረግ ያለበት ገንቢ በሆነ ሁኔታ እንዴት መያዝ በሚቻልበት ጉዳይ ላይ ሊሆን ይገባል።
- ❖ አንዳንድ አባባሎች ግጭት ከለዎች ቁጥጥር በላይ እንደሆነ ቢያመለክቱም በግንኙነት ውስጥ ለሚፈጠረው ችግር ለብዓዊ ምክንያት እንደሚኖር ታውቆ ኃላፊነትን መወጣት ውጤቱ ገንቢ እንዲሆን ያደርጋል።
- ❖ በለብዓዊ ግንኙነት ውስጥ ችግር ሲፈጠር ለዎች የሚናገሩትና የሚያደርጉት ነገሮች ለሰግጭት ያላቸውን ርዕዮተዓለም የሚያንጸባርቁ ናቸው። ስለዚህ በዚህ ሁኔታ ውስጥ ለዎች የሚናገሩትን ምሳሌዎች፣ አባባሎች፣ ተረቶችና ታሪኮችን መከታተል እነርሱን ለመረዳትም ሆነ ለመርዳት ይጠቅማል።

የውይይት ጥያቄዎች

1. በምትኖርበት አካባቢ ለዎች ግጭትን በምን ይመስሉታል? በብዙዎች የሚነገርስ ታሪክ/አባባል ይኖራልን?
2. አንዳንድ ለዎች ለምሳሌ ባልና ሚስት «እኛ ተጋጭተን ወይም ክፉ ቃልም ተነጋግረን እናውቅም» ሲባሉ ይደመጣሉ። ይህ አባባል ምን ያህል እውነትነት አለው? ይህ አባባል ከምን የመነጨ ይመስላል?
3. ቢጠ ለውድድር ሊሆን ትክክል፣ ከውድድር ውጭ ግን ጥቃት/ድብደባ እንደሆነ እናውቃለን። ከዚህ እንጻር ግጭት መቼ መልካም ወይም ክፉ እንደሚሆን መተንበይ/ማወቅ ይቻላልን?
4. ግጭትን ሆኖ ብሎ መፍጠር ትክክል ባይሆንም በግንኙነት ውስጥ ከተከለተ ግን ውጤቱን የሚወለኘው አያያዙ ነው የሚለውን የጸሐፊውን አሳብ እንዴት ትገነዘባለህ? ይህ አሳብ ምን ያህል መጽሐፍ ቅዱሳዊ መሠረት አለው? ይህን አሳብ የሚደግፍ ወይም የሚቃረን ተጨባጭ ምሳሌዎችን ከሕይወትህ ገጠመኞች ጥቀስ።

ምዕራፍ ሦስት

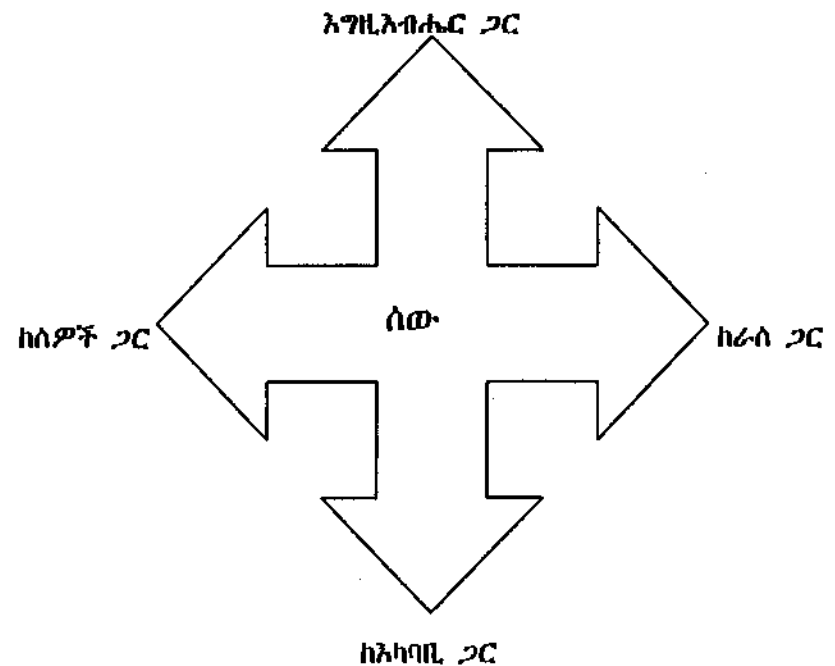
መጽሐፍ ቅዱስ ስለግጭት ምን ይላል?

ለዎች እንደ ግልና ቡድን እይታቸው ስለግጭት የተለያዩ አመለካከት ይኖራቸዋል። ቀደም ባሉት ምዕራፎች ለዎች የሚሉትን ካየን፤ የእግዚአብሔር ቃል ስለግጭት የሚናገረውን መመልከት እስፈላጊ ነው። ምክንያቱም መጽሐፍ ቅዱስ የእግዚአብሔር እውነት የተገለጠበት መጽሐፍ በመሆኑና የክርስትና እምነት መሠረትና መመሪያ በመሆኑ እርሱ ስለግጭት የሚያስተምረውን ማወቅ ጥቅሙ የጎላ በመሆኑ ነው። መጽሐፍ ቅዱስ ስለግጭት ብዙ ነገሮችን ይናገራል። ከአራት ዘፍጥረት እስከ ዮሐንስ ራእይ ባሉት መጻሕፍት ስለግጭት እጅግ ብዙ ነገሮች ተጠቅለዋል።

መጽሐፍ ቅዱስ ስለግጭት መንስኤዎች፤ በግጭት ውስጥ ለዎች የሚያሳዩአቸው እመሰከቶችና የሚያደርጉአቸው ነገሮች፤ በግጭት ውስጥ ለሰገቡ ለዎች፤ ቤተሰቦችና ሕዝቦች፤ በግጭት ምክንያት ስለተከሰቱ ክፉ ውጤቶች፤ መፍትሔ ስላላገኘ፤ በተገቢው መንገድ ተይዘው መፍትሔ ስላገኙ ግጭቶችና የመሳሰሉትን ጉዳዮች ይናገራል። ከላይ የተጠቀሱትን ጉዳዮችን በማስመልከት በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ የተጠቀሱትን ነገሮች ሁሉ መተንተን ከዚህ መጽሐፍ ዓላማ በላይ ቢሆንም የእግዚአብሔር ቃል ስለግጭት የሚያስተምረውን መሠረታዊ እውነቶችን ለመጨበጥ የሚያስችል ያህል እንዳንድ ነጥቦችን ለመጥቀስ ይሞከራል።

የሰው ልጅ የእግዚአብሔርን ትዕዛዝ በመተላለፍ ጋጢኦት ከሠራ በኋላ በእግዚአብሔርና በሰዎች፤ በሰዎችና በሰዎች መካከል፤ በሰዎችና በእኩዛቢ መካከል ያለው ግንኙነት ተበላሽ። ይህ ብቻ ሳይሆን ለዎች ስለራሳቸው ያላቸውም እይታ ስላምን የሚያመጣ ሳይሆን የማንነት ግራ መጋባት ውስጥ እስንብቶ ከራስ እንዲሁም ከሌሎች ለዎችና ከእኩዛቢ ጋር የሚያጋጭ ሆነ። ሰብዓዊ ግንኙነት የተበላሸው ለዎች ከእግዚአብሔር ጋር ያላቸው ግንኙነት ሲበላሽ ነው (ዘፍ.3)። (በገጽ 27 ላይ የተጠቀሰውን ሥዕል ተመልከት)።

ለዎች በእግዚአብሔር መልክና ምላሌ የተፈጠሩ ናቸው። እግዚአብሔር ለዎችን በራሱ መልክና ምላሌ ፈጠራቸው። ነገር ግን እግዚአብሔር ለዎችን ሲፈጠር እንድ ዓይነት አድርጎ ሳይሆን እያንዳንዱን ሰው ከሌላው ልዩ አድርጎ ስለፈጠረ በሰዎች መካከል በተፈጥሮ ካለው ልዩነት የተነሳ አስመስማማትና ግጭት ይፈጠራል። በሰዎች መካከል ካለው የተፈጥሮ ልዩነት የተነሳ በግንኙነት ውስጥ ችግር ሊፈጠር ይችላል። በሰዎች መካከል በብዙ ነገር ልዩነት መኖሩ ከፋ ሳይሆን ለዎች ተፈላጊነትና ተደጋግፈው አብረው እንዲኖሩ የሚጋብዝ ነገር ነው። የሰው ልጆች ሁሉ በመደጋገፍና በመተባበር ካልሆነ በስተቀር ሰላማዊ ሕይወት መኖር እይታሉም። ለዎች መንገዳቸውን የመምረጥ ነጻ ምርጫ የተሰጣቸውም ፍጡራን እንዲሁም እንድን እዲስ ነገር መፍጠር የሚያስችላቸው የእዕምሮ ችሎታ ስለተሰጣቸው በምርጫቸውና በፈጠራው ሂደት ከእርስ በርሳቸው ጋር መጋጨት መቻላቸው አያጠያይቅም። ሆኖም ይህ በተፈጥሮ ልዩነት የሚከሰተው ግጭት በራሱ ግንኙነት አፍራሽ ሳይሆን ለዎች ልዩነቶቻቸውን ለመሰያየት ሳይሆን ከቀድሞ ለበሰጠ ሁኔታ ግንኙነታቸውን እሻሽለው የሚኖሩበትን መንገድ እንዲቀይሱ የሚጋብዛቸው ክስተት ነው (ዘፍ.1-2)።

ሥዕል:1 የሰው ልጅ ግንኙነት ብዙ ስቅጣዊዎች ስሎት

መጽሐፍ ቅዱስ ግጭት በቤተክርስቲያን ውስጥ እንደሚከሰት ይናገራል። ቤተክርስቲያን የተለያዩ ለዎች ያሉባት ተቋም ናት። አባላቶችዋ ከተለያዩ ባሕል፤ ቋንቋና የኑሮ ደረጃ የተለባለቡ ወንዶችና ሴቶች ናቸው። እነዚህ ምዕመናን ክርስቶስ በመስቀል ላይ በሠራው የማስታረቅ ሥራ እምነው ኅብረት የመሠረቱ በመካከላቸው የነበረውን የጥል ግድግዳ በክርስቶስ ባላቸው እንድነት ያፈረሱ ናቸው። የእነዚህ ለዎች ራስ ክርስቶስ ነው። በዚህ ዓይነት ሁኔታ ውስጥ በሚኖሩ ምዕመናን መካከልም ግጭት ሊፈጠር እንመለከታለን። በሐዋርያት፤ በቤተክርስቲያን ውስጥ ባሉት በተለያዩ ወገኖችና ግለሰቦች መካከል ግጭት ይከሰት እንደነበር በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ከተጻፉት ታሪኮች እንማራለን (ዮሐ.6፣ 15፣ ሮሜ.14፣ 1ቀሮ.1፣ ገላ.2. ፊልጵ.3 ተመልከት)።

በክርስቶስ እያሁስ የተጠሩ ወገኖችም እንደ ክርስቶስ እካል ብልቶች ተደጋግፈው የሚኖሩ ናቸው። እያንዳንዱ የእካል ብልቶ የራሱ የሆነ ልዩ የሆነ ነገር አለው። እንዲሁም በራሱ ሙሉ አይደለም። ስለዚህ እንድ ሰው የሌለውን ነገር ለማግኘት ከሌላው ሰው ጋር መተባበር ያስፈልገዋል።

ነገር ግን ብልቶች እርስ በርሳቸው በትክክል ይተሳሰቡ ዘንድ እንጂ በአካል መስያየት እንዳይሆን ሰንደሰው ብልቶ የሚበልጥ ክብር እየሰጠ እግዚአብሔር አካልን አገጣጠመው» (1ቆሮ.12:25)።

የእግዚአብሔር የእጅ ሥራዎችና በክርስቶስ የእርሱ ልጆች በመሆናቸው ክርስቲያኖች የመንፈስን አንድነት ስመጠበቅ መትጋት ይጠበቅባቸዋል። ከሰዎች ጋር በንብረት የአንድነትን መንፈስ ጠብቆ መኖር ተመሳሳሉ ከመኖር የተለየ ነው። በሰብሃዊ ግንኙነት ውስጥ ሰዎች ሁሉ በሁሉ ነገር ተመሳሳሽነትና ተስማምተው እንዲኖሩ መጠበቅ የማይቻላቸውን ነገር እንደ መሞከር ነው። የእግዚአብሔር ቃል የሚያስተምረው በንብረት መኖርን እንጂ ተመሳሳሉ መኖርን አይደለም።

በትሕትና ሁሉና በየዋህነት፣ በትዕግሥትም እርስ በርሳችሁ በፍቅር ታገሡ፤ በሰላም ማሠሪያ የመንፈስን አንድነት ስመጠበቅ ትጉ (ኤፈ.4:2-3)።

በሰብሃዊ ግንኙነት መካከል ግጭትን ፈጽሞ ማስወገድ የማይቻል ነገር ነው። ሰዎች ሁሉ «እንደሚሰማሙ» ማድረግ አይቻልም። እያንዳንዱ ክርስቲያን ማድረግ የሚችለው እግዚአብሔር የፈጠረውን ልዩነት በመቀበልና በማድነቅ ልዩነት እያለ ከሌሎች ጋር ተቻችሎ መኖርን ነው። ግጭት ምንጊዜም የማይቀር ከስተት በመሆኑ በመቻቻል ልዩነት ተቀብሎ በንግዢ ሁኔታ መያዝ ይቻላል።

እንግዲህ ከሣሬ ጀምሮ እርስ በርሳችን እንፈራረድ፤ ይልቁን ግን ሰወንድም እንቅፋትን ወይም ማሰናከያን ማንም አንዳይኖርበት ይህን ቁረጠ» (ሮሜ.14:13)

ስለዚህ ክርስቶስ ለእግዚአብሔር ክብር እንደ ተቀበላችሁ እንዲሁ እርስ በርሳችሁ ተቀበሉ (ሮሜ.15:7)

የእግዚአብሔር ቃል ሁሉም ግጭት በተፈጥሮ በሰዎች መካከል ካለው ልዩነት የተነሳ እንደሚመጣ አይናገርም። አንዳንድ ግጭት የሚፈጠረው በሰዎች መካከል ካለው የተፈጥሮ ልዩነት ሲሆን አንዳንድ ግጭት ደግሞ በጋጢአት ከተሞላ አስተሳሰብና ድርጊት ነው።

በእናንተ ዘንድ ጦርና ጠብ ከወዴት ይመጣሉ? በብልቶቻችሁ ውስጥ ከሚዋጉ ከእነዚህ ከምቶቻችሁ አይደሉምን? ትመኛላችሁ ለእናንተም አይሆንም፤ ትገድላላችሁ በብርቱም ትፈልጋላችሁ ልታገኙም እትችሉም ትጣላላችሁ ትዋግማላችሁ ነገር ግን አትሰምኑምና ለእናንተ አይሆንም (ዮሐ.4:1-2)

በሰዎች መካከል ያለው ግንኙነት በግጭት ምክንያት መኖሩን ሲጀምር ቸል ከማለት ተገቢ የሆነ ነገር እርምጃ በመውሰድ ሰላምን መፍጠር ያስፈልጋል። የእግዚአብሔር ሰዎች ግጭትን እንደ መልካም አጋጣሚ በመጠቀም አንዱ ሌላውን በመገዳት መነሳት የሰባቸውም። ይልቁንስ ግጭት በሰዎች ሕይወት ውስጥ በጎ የሆነ ተጽዕኖ ለማሳደር በተለይም

እግዚአብሔር ለእነርሱ ያለውን ፍቅር ለመግለጥ የሚጠቀሙበት መልካም ዕድል እንደሆነ ማየት ይገባቸዋል።

ቃሉ ግጭት የእግዚአብሔር አሳብ የሚገለጽበትንም ሁኔታ ሲፈጥር እንደሚችል ይናገራል። እግዚአብሔር ግጭት ሳይፈጠር መሥራት እንደሚችል የታወቀ ቢሆንም በሰው ልጆች በተለይም በቤተክርስቲያን ውስጥ በምዕመናን መካከል ግጭት ሲፈጠር እግዚአብሔር ያንን ግጭት ሰራሱ ዓላማ ይጠቀምበታል። ግጭቱ በተገቢ ሁኔታ ከተያዘ ለአያንዳንዱ ምዕመን መታነጽ፣ ለቤተክርስቲያን ዕድገትና መልካም ሰው ለማምጣት መሣሪያ ይሆናል። ይህን ለማረጋገጥ ሐዋርያት ይመሯት በነበረችው ቤተክርስቲያን ውስጥ የተከሰቱ ሦስት ግጭቶችን እንደምሳሌ መጥቀስ ይቻላል።

የመጀመሪያው ከግሪክ አገር በመጡና በይሁዳ አገር በነበሩ አይሁዶች መካከል የነበረው ግጭት ነው። መንስኤው የአንድ የቤተክርስቲያን አካል የሆነ ቡድን ቸል መባል ነው። በቤተክርስቲያን የሚሰጠው አገልግሎት ለአንድ ወገን ብቻ ያደላ ስለሆነ ቸል የተባለው ቡድን ቅሬታ አስማ። ይህም በምዕመናንና በመሪዎች የጋራ ውይይት የተፈታ በመሆኑ ለቤተክርስቲያን እድገት አንድ መሠረት እንዳጣለ እንመሰክታለን። በመካከላቸው ያለው የግንኙነት ችግር ከተፈታ በኋላ ወደ አነርሱ የሚጨመሩ ምዕመናን እንደበዙ ተጠቅሷል። ይህ ብቻ ሳይሆን የቤተክርስቲያኒቷም የመሪነት መዋቅር ሰው ጥቅም ተደረገበት። ሐዋርያትን በሌሎች ሥራዎች የሚያግዙ ሰዎች ተመረጡ። ግጭቱ ቤተክርስቲያን በተለያዩ አቅጣጫዎች መልካም ሰው ጥቅም እንድታደርግ ረድቷታል (ዮሐ.ዋ.6)።

ሁለተኛው ደግሞ የባሕል ግጭት ነበር። አሕዛብ በክርስቶስ ሲያምኑ እንደ ሙሉ ሥርዓት እንደ አይሁዶች መገረዝ አለባቸው ወይስ የሰባቸውም? በሚል አሳብ ዙሪያ በሐዋርያት መካከል ጥልና ክርክር ሆነ። በጥቂት ወገኖች መካከል የተከሰተው ግጭት እየሰፋ በመሄድ በአዲስ ኪዳን የመጀመሪያው ሐዋርያትና የቤተክርስቲያን ሽማግሌዎች የተሳተፉበት ጉባኤ ተደረገ። በዚህም መድረክ እያንዳንዱ ወገን የራሱን አሳብ አቀረበ። ከዚያም ወደይይት ተደርጎበት በእግዚአብሔር መንፈስ እርዳታ ሁሉንም ሲያስማማ ወደሚችል መፍትሔ መድረስ ተቻሰ። ይህ ግጭት አንድ መሠረታዊ እውነት እንዲገሰጥ ምክንያት ሆነ። በእግዚአብሔር መንግሥት በቤተክርስቲያን - ውስጥ በባሕል ተለያይቶ በመቻቻል አንድ ላይ መኖር አስፈላጊ እንደሆነ፤ አንድ ወገን በክርስቶስ ሲያምን ባሕሉን በመተው ያልሰመደውን የሌላውን ወገን ባሕል በተለይም በእምነቱ ቀደምት የሚባለውን ወገን ወግና ሥርዓት የግድ መቀበል የሰበትም። በመሠረታዊ የክርስትና እምነት ካመኑ ወግና ሥርዓታቸውን ቃሉን በማይቃረን ሁኔታ ማካሄድ እንደሚችሉ ተገለጠ። ይህን እውነት የገለጠው ግጭቱ ሲሆን በተለይ ደግሞ የግጭቱ በተገቢ መንገድ መስተናገድ ነው (ዮሐ.ዋ.15:1-12)።

ሦስተኛው ደግሞ በሐዋርያት በተለይም በጳውሎስና በበርናባስ መካከል የተከሰተ ግጭት ነው። በበርናባስ ጳውሎስን በጌታ ያሳደገው ቢሆንም ማርቆስ የተባለውን የሐንሰን ሰወንጌል አገልግሎት ይዞ ከመሄድ ጋር በተፈጠረው አስመግባባት ሁለቱ ተጋጭተው ከርር ያለ አቋም እንደያዙና አብረው ሰወንጌል አገልግሎት ወደፊት መሄድ እንዳልቻሉ እንመሰክታለን። በሁለቱ

መካከል መከፋፈል ቢፈጠርም የእግዚአብሔር ሥራ ግን ለሁለቱም ቡድኖች እንደተጠበቀ መመልከት ይቻላል (የሐዋ.15:36-41)።

የእግዚአብሔር ቃል ለሰዎች ለግጭት የሚሰጡት ምላሽ አሉታዊ ወይም አፍራሽ ሲሆን ኃጢአት እንደሚሆን ያስተምራል። ሰዎች በእነርሱ ላይ በተደረገው ፍትሐዊ ያልሆነ ነገር ወይም ሰራሳቸው የሚፈልጉትን ነገር በማጣታቸው በቁጣ መንፈስ ተሞልተው ሌላውን የሚጎዳ ምላሽ ሲሰጡ ግጭት አፍራሽ ይሆናል። በተከሰተው ግጭት ምክንያት ቂም በመያዝ ለመበቀል ምቹ ጊዜና ሁኔታን መጠበቅ እንዲሁም የማያንዱ ቃላትን መጠቀም ተገቢ አይደለም (ኤፌ.4:25-29)። በተፈጠረው ግጭት ምክንያት ከወንድሞችና አህቶች ጋር ተመካከሮ መፍትሔ ከመፈለግ ይልቅ ወንድምን ወይም እህትን ወደ ፍርድ ቤት መውሰድ ከመሠረታዊ የክርስትና ሥነምግባር የጎደለ ተግባር ነው (1ቆሮ.6:1-8)።

መጽሐፍ ቅዱስ እንደ ክርስቶስ ተከታዮች የማስታረቅ አገልግሎት የምዕመናን አንዱ ተልዕኮ እንደሆነ ይናገራል። ሰዎች ከእግዚአብሔር ጋር የታረቁት በክርስቶስ በኩል ነው (ቆላ.1:19-22)። ከእግዚአብሔር ጋር በክርስቶስ የታረቁ ደግሞ ሰዎች ከእግዚአብሔር ጋር በክርስቶስ በኩል እንዲታረቁ መልዕክተኞች እንዲሆኑ ተጠርተዋል (2ቆሮ.5:17-20)። ክርስቶስ በመስቀል ላይ በሠራው ሥራ ሰዎችን ከእግዚአብሔር ጋር ብቻ ሳይሆን በሰዎች መካከል የነበረውንም የጥል ግድግዳ አፍርሷል (ኤፌ.2:13-17)። ስለዚህ የማስታረቅ አገልግሎትን ቸል ማሰት አይገባም።

የግጥቃል ነጥቦች

- ❑ በመሠረተ አሳብ በሰዎች መካከል የተፈጥሮ ልዩነት ስለሚኖር ለብዓዊ ግጭት ምንጊዜም ሲከሰት ይችላል።
- ❑ ለብዓዊ ግጭት የተደመረው ኃጢአት ወደዚህ ዓለም ከገባ ጊዜ ጀምሮ ነበር። ሰዎች ከእግዚአብሔር ጋር ያላቸው ግንኙነት ሲበላሽ የእርስ በእርስ ግንኙነትም ይበላሻል። መንፈሳዊ ግንኙነት በሰላምና በፍቅር አብሮ ለመኖር መሠረት ነው።
- ❑ በቤተክርስቲያን ውስጥ ግጭት ችላ የተባሉ፣ የተለያዩ ባሕልና ልማድ ያላቸው እንዲሁም በአሠራር ሂደት ላይ የተለያዩ አቋም የሚይዙ ሰዎች ሲኖሩ ሲፈጠር ይችላል።
- ❑ በክርስቶስ ተከታዮች ኅብረት ውስጥ ወይም በእነርሱና በሌሎች መካከል ግጭት ሲፈጠር ምዕመናን መጽሐፍ ቅዱሳዊ መርሕን በመከተል ዘላቂነት ያለውን መፍትሔ ማግኘት ይችላሉ።
- ❑ የክርስቶስ ተከታዮች ማንኛውም ዓይነት ግጭት ሲያጋጥማቸው የማስታረቅ አገልግሎት የተሰጣቸው መልዕክተኞች እንደሆኑ በማስታወስ ሰላምንና ፍትሕ ያለበትን ግንኙነት ይመሠርታሉ።

የውይይት ጥያቄዎች

1. አዳምና ሔዋን ሲፈጠሩ አንድ ዓይነት አልነበሩም። በመካከላቸው ግጭት የተፈጠረው ከልዩነታቸው የተነሣ ወይስ በኃጢአታቸው ነበር? በግንኙነት ውስጥ ሰዎች የሚጋጩት ከልዩነታቸው የተነሣ ወይስ «ጥሩ» መንፈሳዊ ሕይወት ስለሌላቸው ነው? መጽሐፍ ቅዱስን መሠረት በማድረግ አሳብህን ግለጽ።
2. በቤተክርስቲያን ውስጥ ግጭት ተከስቶ እግዚአብሔር ለመልካም ነገር የተጠቀመበት ወይም ምዕመናን በጎ ትምህርት የተማሩበትን ሁኔታ ታስታውሳለህ? ታሪኩን ለሌሎች አካፍል።
3. በ(1ቆሮ.6:1-8) በተጠቀሰው አሳብ መሠረት በክርስቶስ ተከታዮች መካከል ግጭት ሲፈጠር ጉዳዮቸውን ወደ ፍርድ ቤት መውሰድ ከክርስቲያናዊ ሥነምግባር አንጻር እንዴት ትመለከተዋለህ? ከተለያዩ አቅጣጫዎች በማየት ምላሽ ለመስጠት ሞክር።
4. በምትኖርበት አካባቢ ክርስቲያኖች ምን ያህል እውነተኛ የክርስቶስ የሰላምና ፍትሕ መልዕክቶች ሆነዋል? እንዲህ ለምን ምን መልካም አጋጣሚዎች ወይም ተግዳሮቶች አሉ? ተግዳሮቶቹን በመቅረፍ የተከፈቱ በሮችን መጠቀም የሚቻልበትን ሁኔታ እንዴት ማሳደግ ይቻላል ብለህ ታስባለህ?

ባሕልና የጾታ ልዩነት በግጭት ውስጥ ያለው ሚና

ባሕል ምንድነው? ባሕል ማለት የአንድ ገብረተሰብ ልማድ፣ እምነት፣ የፈጠራ ሥራ፣ የአኗኗር ዘይቤና ማሕበራዊ ተቋማትን የሚያመለክት አሳብ ነው። በአንድ ቡድን ውስጥ ሁሉም ሰው እንደሚያውቅ የሚታለበት ልማድና አኗኗር ነው። በአንድ ባሕል ውስጥ የሚኖሩ ሰዎች ተመሳሳይ የሆነ አመለካከት፣ አስተሳሰብ፣ እሴትና የመሳሰሉትን በሰሚጋሩ ሁሉም የቡድኑ አባላት እንደሚያውቁት ይገመታል። ከዚህም የተነሳ በጽሑፍ ማስፈር፣ መናገር፣ ወይም መጠየቅ አስፈላጊ እንደሆነ አይታስብም። ሰዎች እንደየባሕላቸው ለሰአንድ ነገር የሚኖራቸው እምነትና አመለካከት የተለያዩ ነው።

ባሕል አመለካከትን ይቀርጻል፡- ሰዎች የተወለዱበትና ያደጉበት ባሕል አመለካከታቸውን ይቀርጻል። ከዚህም የተነሳ የሰዎች አይታ የባሕላቸው ነጻነቱ ነው ማለት ይቻላል። ምክንያቱም ሰዎች ዓለምን የሚመለከቱት በራሳቸው ባሕል መነጽር በመሆኑ ነው። ከባሕል መነጽር ነጻ የሆነ አመለካከት መኖሩ ያጠራጥራል። እንግዲህ አያንዳንዱ በባሕሉ መነጽር የሚመለከት ከሆነ የሰዎች ባሕል እንደሚለያይ የሰዎች አይታም የተለያየ ይሆናል ማለት ነው።

የሰዎች ድርጊት ባሕላቸውን ይገልጻል፡- የሰዎች ድርጊት በራሱ ባሕል ባይሆንም ድርጊቶች ባሕላዊ ናቸው። ሰዎች የሚያደርጉት ነገር እነዚያ ሰዎች የተወለዱበትና ያደጉበት ወይም የእኛ ባሕል ነው ብለው የተቀበሉትን ባሕል የሚያንጸባርቅ ነው። በግጭት ወቅት ሰዎች የሚያደርጉት ነገር የሰዎቹን ባሕል ያንጸባርቃል። ሰዎቹ የሚያደርጉትን ነገር ለምን እንደሚያደርጉ እንዲሁም የሚያደርጉት ነገር ምን ትርጉም እንዳለው በጥልቀት ለመረዳት የሰዎቹን ባሕል በማወቅ ድርጊቱ በእነርሱ ባሕል ምን ትርጉም እንዳለው በማወቅ የግጭት መለወጥ ሂደቱን ፍሬያማ ማድረግ ይቻላል።

ሁሉም ባሕል እንደ ባሕል አኩል ነው፡- በመሠረተ አሳብ ደረጃ አንድ ባሕል ከሌለው ባሕል የተሻለ አይደለም። ስለባሕል በእርግጠኛነት መናገር የሚቻለው ባሕሎች ልዩ መሆናቸውን ነው። ሰዎች ግን በውስጣቸው የራሳቸው ባሕል ወይም በባሕላቸው ውስጥ የሚያደርጉለቸው ነገሮች ከሌሎች ሰዎች ባሕል የተሻለ እንደሆነ ያስባሉ። አያንዳንዱ ለው ለራሱ ባሕል የሚሰጠው ሥፍራ ከፍተኛ ነው። ይህ የሚያሳየው ሰዎች ክራሳቸው ባሕል ውጭ ስለሆነው ባሕል የመወን ልዩነት ቢኖርም መልካም ያልሆነ ግምት እንዳላቸው ያሳያል። ሰዎች በውስጣቸው በሌለው ባሕል የሚያለቡት ጥሩ ያልሆነ ነገር የሚገለጸው በግንኙነት ውስጥ ነው። አንድ ሰው የራሱ ስላልሆነው ባሕል የሚለማውን ወይም የሚያስበውን መልካም ያልሆነ አመለካከት በዚያ ባሕል ውስጥ ለሚገኙ ሰዎች በግልጽ አይናገርም። ነገር ግን በውስጡ ይዞ ከሌላ ባሕል ከሆኑት ሰዎች ጋር ይኖራል። የሌሎችን ባሕል መካከን ያልፈለገበትም ምክንያት ከእነርሱ ጋር ያለው ግንኙነቱ እንዳይሻዘር በመፍራት ነው።

የባሕል ልዩነት ግጭትን ሊያመጣ ይችላል፡- በተለያዩ ባሕል ውስጥ የሚኖሩ ሰዎች የሚጋጩት በባሕል ልዩነት ብቻ ሳይሆን ይችላል። ሰዎች ሊጋጩ የባሕል ልዩነቶቻቸው መንስኤ ሊሆኑ ቢችሉም የተለያዩ ባሕል ያላቸው ሰዎች በሌሎችም ጉዳዮች ሊጋጩ ይችላሉ። የተለያዩ ባሕል ያላቸው ሰዎች ከልዩነቶቻቸው የተነሳ እንዳይጋጩ እንዲሁም የሌለውን ባሕል መማርና ባሕል ዘለል ግንኙነት ለማድረግ የሚያስችል እውቀትና ልምድ ማዳበር ያስፈልጋል። አንዳንድ ጊዜ ሰዎች አንድነታቸውን ከማግኘት የተነሳ በመካከላቸው የባሕል ልዩነት እንደሌለና ከባሕልም የተነሳ በመካከላቸው ግጭት እንደማይፈጠር በማለብ በተጨማሪ ያለውን አውነታ ይከዳሉ። ከባሕል ልዩነት የተነሳ ግጭት ሊፈጠር እንደሚችል መረዳት ያስፈልጋል። ሰዎች ከባሕል ልዩነት የተነሳ ግጭት እንደማይኖር ማሳየታቸው በዚህ ምክንያት ግጭት እንዳይመጣ መከላከል አይቻልም። ሰዎች በአንድነታቸው ውስጥ ልዩነት በሚኖርበት ጊዜ ደስ አይላቸውም። በዚህ ምክንያት ልዩነትን በማጥፋት አንድነትን ለማግኘት ይፈልጋሉ። ልዩነት እንዳለ በአንድነት መኖር መቻቻልን፣ ግልጽና ክፍት የሆነ አስተሳሰብን፣ ትዕግስትን፣ ተስፋ፣ መስጠትና መተማመንን ይጠይቃል።

ባሕል የግጭትን ሂደት ይቀርጻል፡- በግጭት ውስጥ የሚሳተፉ ሰዎች ስለግጭትና ስለሂደቱ የሚኖራቸው አመለካከት የሚቀረጹ እነርሱ በሚኖሩበት ባሕል ነው። በአንድ ባሕል ውስጥ በሰዎች መካከል ግጭትን የሚፈጥር ነገር በሌላ ባሕል ውስጥ ደግሞ ቀላል አለመግባባትን ብቻ የሚፈጥር ሁኔታ ሊሆን ይችላል። ለምሳሌ በአንድ ባሕል ውስጥ ከሰዎች ጋር እየተነጋገሩ መሰደብ ግጭትን የማያመጣ ነገር ግን በንግግር መካከል የተለመደ ነገር ሊሆን በሌላ ባሕል ውስጥ ግን የሚያገዳድል ምክንያት ሊሆን ይችላል። ከዚህ ሁኔታ በአንድ ቦታ የግጭት ምክንያት የሚሆን ነገር በሌላ ቦታ እንዳልሆነ እንረዳለን።

አያንዳንዱ ባሕል ግጭትን የሚይዝበት መንገድ አለው፡- በተለያዩ ባሕል ውስጥ የሚኖሩ ሰዎች ግጭት ሊፈጠር ዕርቅን የሚያመጡበት የራሳቸው የሆነ መንገድና ሥርዓት አላቸው። ለመታረቅ የማይፈልግ ወገን ካለ ምን ዓይነት እርምጃ መወለድ እንዳለበት የራሱ የሆነ ደንብ አለው። በሰዎች መካከል ሊኖር ስለሚገባው የግንኙነት ርቀትና ቅርበትን የሚመራ ሥርዓት አለው። በዚህ ጉዳይ ላይ ደቪድ አውግስቴርገር የተባሉ መምህር «አያንዳንዱ ባሕል በሰዎች መካከል የሚፈጠረውን ልዩነቶችና የይገባኛል ከርክሮችን የሚፈታበት የራሱ የሆነ መንገድ አለው። ከዚህም በተጨማሪ የግጭት ባሕርያት ምን እንደሆኑ፣ ለምን ዓይነት እሴት ቅድሚያ እንደሚሰጥ እንዲሁም ደንብና ሥርዓትን ይዟል።» በማለት ተናግሯል። ስለዚህ ስለግጭት ስናለብ ግጭቱ የተከሰተበት ባሕል ስለግጭት ያለውን አመለካከትና ግጭቱን ለመፍታት እንደ መልካም አማራጭ አድርጎ የሚጠቀምበትን መንገዶች ማወቅ እጅግ አስፈላጊ ነው። ግጭት የተፈጠረበትን ባሕላዊ ዓውድ ሳያውቁ ግጭትን ለመረዳትና ለመፍታት መሞከር የማይታለብ ነው።

ለቡድን ወይም ለግለሰብ ከሚሰጡት ትኩረት አኳያ በአጠቃላይ ባሕሎችን በሁለት መካፈል ይቻላል። የመጀመሪያው ከግለሰብ ይልቅ

² Augsburg, D. (1992). *Conflict Mediation Across Cultures*.
32
33

ሰቡድን ቅድሚያ የሚሰጥ ሲሆን ሀሰተኛው ደግሞ ከቡድን ይልቅ ለግሰሰብ ቅድሚያ የሚሰጥ ነው። እነዚህን ቡድን-ተኮርና ግሰሰብ-ተኮር የሆኑትን ባሕሎች በዝርዝር እንደሚከተለው እንመለከታለን።

የቡድን-ተኮር ዓይነት ባሕል ባላቸው ማሕበረሰብ ውስጥ

- ❖ ሰዎች ለመናገር በፈለጉትና በተናገሩት ነገር መካከል ልዩነት ይኖራል። ሰዎች በውስጣቸው የተሰማቸውንና ያሰቡትን ነገር አይናገሩም።
- ❖ ሰዎች የልባቸውን ነገር በቀጥታ እውጥተው ስለማይናገሩ የመልዕክታቸው እምብርት የሚገኘው የሚናገሩትንና የሚያደርጉትን ነገር በመተርጎም ነው። «ይህ ማለቱ አንዲህ ማለቱ ነው» በማለት መልዕክቱን ለማግኘት ጥረት ይደረጋል። ባሕሉን የሚያውቁት ሰዎች የንግግሩን «ለምና ወርቅ» ሰይቶ ማውጣት ይችላሉ።
- ❖ በሰዎች መካከል ግጭት በሚፈጠርበት ጊዜ ፊትሰፊት ተገናኝተው አርስ በርስ መነጋገር እንደነውር ይቆጠራል። ግጭት ሲፈጠር መራራቅ ወይም እንደ ሁኔታው በማፈን ማሰፍ ይታሰባል። አርስ በርስ መጋፈጥ የማይፈለገው ሰዎች በሠሩት ነገር በጥበብተሰቡ መካከል እንዳይዋረዱ ለማድረግ ነው። ምክንያቱም በጥበብተሰቡ ዘንድ መዋረድ ወይም ተቀባይነት ማጣት ሰዎችን እጅግ ይጎዳቸዋል። መኖር የሚባለው ከሰዎች ጋር «ተሰማምተው» በመኖር ነው።
- ❖ ሰዎችን በቀጥታና ፊትሰፊት መጋፈጥ እንደ አስማወቅና እንደ ምግባረ ብልሹነት ይቆጠራል።
- ❖ እያንዳንዱ ሰው በማንኛውም ሁኔታ ውስጥ ከአርሱ ወይም ከአርሰዋ በሚጠበቀው መልክ ምላሽ መስጠት እንደሚገባቸው ይታሰባል። ጥበብተሰቡ ከአርሱ ወይም ከአርሰዋ በሚጠበቀው ሁኔታና ደረጃ ተገቢውን ምላሽ እስመስጠት ውግዘትን ያስከትላል።
- ❖ እያንዳንዱ ሰው የሚኖረው ሰራሱ ሳይሆን ሰጥብረተሰቡ ጥቅም ነው።
- ❖ የግል ነጻነት የሚባለው ሰብቸው አይኖርም። ጠንካራ ቡድን መኖሩ ለግሰሰብ ነጻነት ዋስትና እንደሆነ ይታሰባል። እያንዳንዱ ሰው መኖር የሚችለው ቡድኑ ስላለ እንደሆነ ለሰሚታሰብ ግሰሰብ ሰቡድኑ አላብ ቅድሚያ ይሰጣል።
- ❖ ሰዎች ውርደትንና ነውርን ፈርተው ለማሳበረሰቡ ደንበና ሥርዓት ይገዛሉ።
- ❖ ሰዎች እንድን ነገር የሚያደርጉት በራሳቸው ተነሳሽነት ሳይሆን በቡድን ወይም በማሳበረሰቡ ትዕዛዝና ፍላጎት ነው። በውጫዊ ሁኔታዎች የሚመጣው መነሳሳት ከውስጥ ከሚመጣው መነሳሳት ይበልጣል።
- ❖ እያንዳንዱ ሰው የራሱን ዓላማ ሳይሆን የቡድን ዓላማን የራሱ በማድረግ ይንቀሳቀሳል።
- ❖ በማሳበረሰቡ ዘንድ ዋጋ የሚሰጠው የተሠራው ሥራ ሳይሆን ማን እንደሠራው ነው። የሚታየው የተሠራው ሥራ ሳይሆን የሠራው ሰው ነው። እንድን ነገር የሠራው ሰው በማሳበረሰቡ ዘንድ እምብዛም ሥፍራ የማይሰጠው ሰው ከሆነ ሥራው ምንም የከበረ ነገር ቢሆን ትኩረት አይሰጠውም።

ግሰሰብ-ተኮር በሆኑት ባሕሎች ውስጥ ደግሞ፡-

- እያንዳንዱ ሰው ለመናገር የፈለገውን ነገር በግሰጽ ይናገራል

- በግንኙነት ውስጥ ግጭት ሲፈጠር በመፎካከር ወይም በትብብር ለመፍታት ጥረት ያደርጋል
- እያንዳንዱ ሰው ከሌላው ሰው ጋር እኩል ተጽዕኖ የማድረግ ጋይል ሲኖረው እንደሚችል ያስባል። ከዚህም የተነሳ የራሱን ነገር ከመግሰጽ ወደጎላ አይልም
- ሰዎች በአሳብና አመለካከታቸው ሳይስማሙ ቀርተው ነገር ግን ግንኙነታቸውን ጠብቆ በወዳጅነት መኖር ይችላሉ
- በግጭት ውስጥ የተሳተፉ ወገኖችንና ግጭቱን ሳይተው ማየት ይችላሉ
- በራሳቸው እይታ መልካም የሚመስሉ ነገሮችን ያደርጋሉ እንጂ ሌሎች በዎች ክእንርሱ የሚጠብቁትን ነገር ሳይፈልጉ አያደርጉም
- ለግሰሰብ የሚገባውን ነገር አስማድረግ ወይም ከግሰሰብ የሚጠበቀውን ነገር አስማድረግ በግንኙነት ውስጥ ግጭት እንዲፈጠር ምክንያት ይሆናል
- በግንኙነት ውስጥ ግጭት ሲፈጠር ሰዎች ፊትሰፊት በግልጽ በመነጋገር ሥርዓት ባለው ሂደት ግጭቱን ለመፍታት አርምጃ ይወስዳሉ የሚሉና የመሳሰሉት ናቸው።

እንግዲህ በእኛ ዓውድ ግጭቶችን ለመረዳትና ለመፍታት በሚታሰብበት ጊዜ ባሕላዊ ዓውዱን በሚገባ ማወቁ አስፈላጊ ነው። ይህ ሲታወቅ ግጭቱን በመረዳት ግጭቱን በዘባቂነት መስወጥ ይቻላል። ከባሕል አንጻር ሲታይ ሁሉም ግጭቶች የሚመሳሰሉበት ሁኔታ ቢኖራቸውም በተለያዩ ባሕሎች ውስጥ በመከሰታቸው ደግሞ ልዩነት ይኖራቸዋል። ስለዚህ ግጭትን እንደ ዓውዱ ለመፍታት ማሰብ በአንድ አጠቃላይ መመሪያና መንገድ ሁሉንም ዓይነት ግጭቶች ለመረዳትና ለመፍታት ከመሞከር የተሻለ ፍሬ ይኖራል።

ግጭትና የጸታ ልዩነት

ግጭት ከጸታ አኳያ ሲታይም በወንድና ሴት መካከል ልዩነት ይኖራል። ጸታ የግንኙነት ችግር ሲፈጠር የሚጫወተው የራሱ ሚና አለው። በችግሩ ውስጥ የተሳተፉ ሰዎች ጸታ ተመሳሳይ ሲሆንና የተለያዩ ሲሆን ግጭቱ የሚይዘው አቅጣጫ የተለያየ ነው። አንድ ወንድ ከሴት ጋር ሲጋጭና ከወንድ ጋር ሲጋጭ የሚኖረው ሁኔታ ይለያያል። ሰዎች ከጸታ ልዩነት የተነሣ የሚሆኑትና የሚያደርጉት ስለሚለያይ በግንኙነት ውስጥ ሰላምን በመፍጠር ሂደት አዎንታዊ ወይም አሉታዊ ተጽዕኖ አለው።

ተፈጥሮአዊ ልዩነቶች፡- ስለወንድና ሴት ልዩነት የሚናገሩ የተለያዩ ጽንሰ-አሳቦች አሉ። የሁለቱን ልዩነት ከተለያዩ ገጽታዎች መመልከት ይቻላል። ከሥነሕይወት አኳያ ስንመለከት በመካከላቸው ተፈጥሮአዊ የሆነ ልዩነት አላቸው። ስምሳሌ ሴት ልጅን በማሕጸን ተሽከማ ትወልዳለች። ከዚህም የተነሳ ስለልጆች ከወንድ ይልቅ ብዙ ታስባለች። ስልጆች እንደዚሁም ሰበዎች እንክብካቤና ፍቅርን ታሳያለች። ለግንኙነት ከፍተኛ ሥፍራ ትሰጣለች። የራሰዋንም ማንነት የምታገኘው በግንኙነት ውስጥ ነው። ወንድ ግን ልጅን በማሕጸን እንደ ሴት ተሽክሞ አይወልድም። ወንድ ለግንኙነትና ሰበዎች እንክብካቤ ለማድረግ የሚሰጠው ሥፍራ እነስተኛ ነው።

በአካል ጥንካሬ ወንድ ከሴት ይበልጣል። ከዚህም የተነሳ በግንኙነት ውስጥ ግጭት በሚፈጠርበት ወቅት በሰላማዊ መንገድ ለመፍታት ከመሞከር ይልቅ በኃይል ግጭቱን ጸጥ ለማድረግ ያስባል። ሴት ግን እንደ ወንድ ጠንካራ አካል ስለሌላት ግጭት ሲፈጠር በሰላማዊ መንገድ ለመፍታት ታስባለች። ሴት የሰላምን መንገድ የምትመርጠው የአካል ጥንካሬ ስለሌላትና በኃይል ግጭቱን በራስዋ ጥቅም ለማዋል ስለማትችል ባይሆን ለግንኙነት ከፍተኛ ሥፍራ ስለምትለጥ ግንኙነቱ እንዳይበላሽ ከማለብም ጭምር ነው። ሴት በግንኙነት ውስጥ የሰላም መልዕክተኛ ናት። በዚህ ዓለም ሴት የሰላምን ሚና ባትጫወት ኖሮ ዓለም የጦርነት ሚና ትሆን ነበር ማለት ይቻላል። የለው ልጅ ከእርስ በርስ ጋር ተያይዞ የሚኖረው ሴት በግንኙነት ውስጥ ለላለች ነው። እንግዲህ ሴት በተፈጥሮ ሰላምን ለማምጣትና ግንኙነትን ለመፍጠርና ለመጠበቅ ችሎታ አላት።

የሴትን የሰላም ሚና የሚያሳገሉ አባባሎች፡- በሀገራችን ዓውድ ሴትን አለመልከቱ የሚነገሩ አንዳንድ አባባሎች ሴት የሰላም መልዕክተኛ እንደሆነች አያመለክቱም። ለምሳሌ «ሴት የላከችው ሞት አይፈራም»፣ «ሴት ያመጣችው ጠብ አይበርድም» ይባላል። በተቃራኒው ደግሞ «ሴትና መሬት የማይችሉት የሰላም» ... የሚሉ ደግሞ ሴት ሁኔታዎችን በትዕግስት በማሰለፍ ለግንኙነት ግንባታ በጎ አስተዋጽኦ እንዳላቸው ሲያመለክት ይችላል።

ባሕላዊ ልዩነቶች፡- ከባሕል አንጻር ሲታይም በወንድና ሴት መካከል ልዩነት አለ። በተለያዩ ባሕል ውስጥ ወንድና ሴት የሚሚሩት ሚና የተለያዩ ነው። ወንድና ሴት የተለያዩ ባሕላዊ ሚና ተምረው ያድጋሉ። ወንድ የሚያድግበትና ሴት የምታድግበት መንገድ የተለያየ ነው። ወንድና ሴት ከስዎች ጋር እንዴት እንደሚነጋገሩ፣ አቀራረባቸው፣ አስተሳሰባቸው፣ ማድረግ ያለባቸውና የሌላባቸው ነገሮች ሁሉ የተለያዩ ነው። በግንኙነት ውስጥ እያንዳንዳቸው ትኩረት የሚሰጡት ለተለያዩ ነገር እንዲሁም የሚያለቡትና የሚያደርጉት ነገር የተለያየ ነው። በግንኙነት ውስጥ ወንድና ሴት እንዲጋጩ ከሚያደርጉ ነገሮች አንዱ በተለያዩ ሁኔታ ማደጋቸው ነው። ይህም ብቻ ባይሆን ግጭት ሲፈጠር እያንዳንዳቸው በተለያዩ መንገድ እንዲያስተናግዱት ተደርጎ ነው ያደጉት። በተለይ ወንድ ኃይል እንዲጠቀም ተደርጎ በማደጉ በግንኙነት ውስጥ አጥቂ ይሆናል።

በግጭት ሂደት የወንድና ሴት ልዩነት፡- እያንዳንዳቸው ግጭትን የሚረዱበትና ግጭትን ለመፍታት የሚወስዱት አካሄድ የተለያየ ነው። ከዚህም በተጨማሪ በወንድና ሴት መካከል ባሕላዊ የሆኑ ልዩነቶች አሉ። ወንዶች አባባቸውንና ስሜታቸውን የሚገልጹበት መንገድ ከሴቶቹ የተለየ ነው። ስለዚህ ወንድና ሴት ለሰግጭት ተመሳሳይ አመለካከት እንዳላቸው ማለብ ግጭትን ለመፍታት እንቅፋት ሊሆን ይችላል።

☑ ወንድና ሴት በግጭት ውስጥ ሊሆኑ ወንድ ኃይል በመጠቀም ወይም ከሌላው ጋር በመፎካከር ግጭቱን ለማሸነፍ ሲሞክር ሴት ግን ከግጭቱ በመሸሽ ወይም በማመቻመቻ ግጭቱ አልባት እንዲያገኝ ማድረግን ትመርጣለች።

☑ ወንድ በቀጥታ ኃይልን በመጠቀም ዓላማውን ከግብ ማድረስን ሲፈልግ ሴት ደግሞ ቀጥተኛ ባልሆነ መንገድ ትጠቀማለች። ወንድ በቀጥታ ያጠቃል፣ ሴት ግን በማይታወቅባት ሁኔታ ታጠቃለች።

☑ የኃይል ጥቃት ባለበት ግንኙነት ውስጥ ሴት የማጥቃት ሙከራዎችን ታደርጋለች። ለምሳሌ በወንድና ሴት የወዳጅነት ግንኙነት ውስጥ ሁለቱ በማይሰማሙበት ወቅት ሴት ወንዱን ትማታለች፣ በፊትዋ ያገኘውን ነገር እንስታ ትወረውርበታለች። ምናልባት ሙከራዎችዋ የማይገዱ ቢመስሉም የማጥቃት እርምጃ ግን እርስዋ እንደምትጀምር ያመለክታሉ።

☑ ወንድ በሌሎች ላይ ተጽዕኖ የማድረግ ኃይል አንደሌለው ሲገባው አቋሙን በመናገር ለአቋሙ ትክክለኛነት ማበረጃ ሊሆን የሚችሉትን መረጃዎችን ያቀርባል። ሴት ግን አቀራረብዋ እንደ ተቀናቃኙዋ ጸታ ሁኔታ ይለያያል።

☑ ወንድ ግጭትን ለመፍታት በግሉ መልካም መስሎት የሚታዩትን መመዘኛዎችን ሲጠቀም ሴት ግን ከስዎች ጋር በመመካከር እርምጃ ትወስዳለች። የእርሱ ብቸኛ ዓይነት አካሄድ ሊሆን የእርስዋ ግን «የትብብር» አካሄድ ነው።

☑ ወንድ ለአንድ ግጭት ምላሽ የሚሰጠው የተበዳዩን መብቶች ከግንዛቤ ውስጥ በማስገባት ሊሆን ሴት ግን ምላሽ የምትሰጠው ማሕበረሰቡ የሚጠብቅባትን ግዴታዎች ከግንዛቤ በመውሰድ ነው። ወንድ «የዚያ ሰው መብት ምንድነው?» ሲል ሴት ደግሞ «ያሰው ማሕበራዊ ግዴታ ምንድነው?» የሚለውን ጥያቄ ታነሳለች። ለግንኙነት ትኩረት ስለምትለጥ ሴት በአብዛኛው የራስዋን ግላዊ እርምጃ ስትወስድ አትታይም።

☑ በግንኙነት ውስጥ ግጭት ተከስቶ ድርድር በሚደረግበት ወቅት ወንድ ከሴት ይልቅ ጨካኝ ወይም ሴት ከወንድ ይልቅ ርኅሩኅና ሚዛናዊነት ፈላጊ አይደለችም። ሴትም እንደ ወንድ ተቀናቃኝዋን በማሸነፍ ባለድል መሆንን ትፈልጋለች። በዚህ ሁለቱም ተመሳሳይ ዓይነት ባሕርይ አላቸው።

እንግዲህ ወንድና ሴት በግጭት ውስጥ በሚሆኑትና በሚያደርጉትም ነገሮች እንደሚለያዩ ተመልክተናል። ይህን ሁኔታዎች ማወቅ በወንድና ሴት መካከል የሚፈጠረውን ግጭት ለመፍታት የጎላ ጠቀሜታ ይኖራል።

የማጠቃለያ ነጥቦች

☒ የሰው ልጅ ባሕሎች ተመሳሳይነት እንዳላቸው ሁሉ ልዩነትም ስላላቸው ለብዓዊ ግጭትን ለመረዳት የሁለቱን ወገኖች ባሕል በጥንቃቄ ማጤን ዘላቂ መፍትሔ ለማግኘት ይረዳል።

☒ እንዳንድ ባሕሎች ኅብረተሰብ ተኮር ሲሆኑ ሌሎች ደግሞ ግለሰብ ተኮር ናቸው። እያንዳንዳቸው የራሳቸው የሆነ ባሕርያት

አሉአቸው። የቡድን ተኮሩ ሁኔታዎችን የሚመለከተው ከቡ
እይታ ሲሆን ግለሰብ ተኮሩ እይታው በግለሰብ ላይ ያነጣጠረ ነው

- ፩ የተለያዩ ባሕልና ልማድ ያላቸው ለዎች በሰላምና በፍቅር በአንድነት
ለመኖር አንዱ የሌላውን ባሕላዊ ዓውድ ማወቅ፤ በግልጽነት
መነጋገር፤ ትዕግለት፤ መተማመንና መቻቻል ያስፈልጋቸዋል።
- ፪ ወንድና ሴት ግጭትን የሚረዱበትና ለመፍታት የሚያለቡበት
መንገዶች የተለያዩ ግን የሚደጋገፉ ናቸው።
- ፫ በለዎች መካከል በኢታማ የሆነ የማለታረቅ አገልግሎት ለመስጠት
አያንዳንዱ ጾታ ግጭትን የሚረዱበትና የሚይዙባቸውን መንገዶች
በጥልቀት ማወቅ መሠረታዊ ነው።

የውይይት ጥያቄዎች

1. ለዎች በክርስቶስ ሲያምኑ ከባሕላቸው የተማሩት ነገሮች በአንድ ጊዜ
የሚለወጥ ይመስልሃል? ለምን እንዲህ ሆነ ብለህ ታበባለህ?
2. አንተ ከቡድን ተኮር ባሕል ብትሆንና ከግለሰብ ተኮር ከሆነ ለው ጋር
መሥራት ብትጀምር ከእርሱ ጋር በሰላም ለመኖር የምታደርጋቸው
ነገሮችን ምን ምን ይሆናሉ? በመካከላችሁ ግጭት ቢፈጠርስ ምን
ታደርጋለህ?
3. ወንድ ከሆንህ ግጭትን የምትረዳበትን መንገድ ለሴት ግለጽ። ሴት
ከሆንሽም ለወንዱ አንዲሁ አድርገ። ከዚህ ውይይት በቤተሰብ ውስጥ
አንድ ባልና ሚስት ወይም ወንድሞችና አህቶች በሰላም ለመኖር ምን
አዲስ ነገር ተገነዘባችሁ?
4. ከዚህ ትምህርት አንጻር በቤተክርስቲያን በአብዛኛው የማለታረቅ
አገልግሎት በወንዶቹ መለጠፍ (አህቶችን አለማካተቱ) ያለውን ጥቅምና
ጉዳት ጥቀስ። ወደፊት ይህን ሁኔታ ማሻሻል የሚቻልበት ምን
ይታየሃል?

ምዕራፍ አምስት

ግጭትና የአስተዳደግ ሁኔታ

ለዎች በሕይወታቸው ውስጥ የሚከለፍትን ግጭቶች የያዙባቸው
መንገዶች የሌሎችን ለዎች የግንኙነት ችግሮች ለመፍታት በሚያደርጉት
ሂደት ውስጥ አዎንታዊ ወይም አሉታዊ የሆነ ተጽዕኖ አለው። እስቲ ቆም
በልና አንድ ግለሰብ በሕይወትህ ውስጥ ያለፉትን ግጭቶች ለማስታወስ
ሞክር። ለንት ዓይነት ግጭቶችን ለማስታወስ ቻልክ? በልጅነትህ ከወላጆችህ
ጋር፤ ከወንድሞችና አህቶች ጋር፤ ከሠፈርና ትምህርት ቤት ጓደኞችህ ጋር፤
ከአስተማሪዎችህ ጋር፤ ከትዳር ጓደኛህ ጋር፤ ከሥራ ባልደረቦችህ ጋር ምን
ዓይነት ግጭት ውስጥ አልፈሃል? ለእነዚህ ግጭቶች ምን ዓይነት ምላሽ
ለጥተህ ነበር? ግጭቶቹ ሲከለፍ አሳብህንና ለሜትህን በምን ሁኔታ ለለዎች
ገለጽህ?

ለዎች ያደጉበት የቤተሰብ ዓውድ

ለዎች ለለግጭት አያያዝ መንገዶች ከሚማሩባቸው ሥፍራዎች ጥንኛው
ቤተሰብ ውስጥ ነው። ያንተ ወይም ያንቺ ቤተሰቦች በቤተሰብ ውስጥ
ግጭት በሚፈጠርበት ጊዜ በምን ሁኔታ ይይዙ ነበር? ይህን ማወቅ አሁን
በሕይወታችሁ አየተወቀማችሁበት ያለው ግጭት አያያዝ ዘይቤ ምን
እንደሆነና ከየት አንድ መጣ ለማወቅ ይረዳል። ከግጭት አያያዝ ሁኔታ
በመነሳት ቤተሰብ በሦስት ቦታ ሊከፈል ይችላል። አነርሱም ከሚያሳዩት
ባሕርይ አንጻር እንደሚከተለው ተጠቅለዋል።

ግጭትን የማይፈልግ ቤተሰብ

በቤተሰብ አባላት መካከል አንድ የሆነ ግጭት በሚፈጠርበት ጊዜ
ግጭትን የማይፈልግ ቤተሰብ አያንዳንዱ የቤተሰብ አባል ግጭት መኖሩ
እንዳይታወቅ የሚያግዝ አርምጃዎችን ይወሰዳል። የዚህ ቤተሰብ ደንብ
የሚከተለውን ይመለከታል። አነርሱም፡-

- ✓ ግጭት የለም፤ ካለ ግን እንደሌለ ቁጠረው።
- ✓ ግጭት ካለ በግልህ ለማድረግ የምታስበውን ነገር አድርግ።
- ✓ በቤተሰብ መካከል ግጭት ወይም ትግል ካለ ለማንም አትናገር።
- ✓ አንድ ለው በግጭት የተለማውን ለሜት መግለጽ ከጀመረ ትተህ
ሂድ።
- ✓ ከለዎች ጋር ለትነጋገር ድምጽህን ዝቅ በማድረግ ተነጋገር።
- ✓ ነገሮችን በዝምታ ማለፍ ያስፈልጋል።
- ✓ አንድ ለው መናገር የሚፈልገው ነገር ቢኖረው ዕድል አትለጠው።
- ✓ ከባድ ወይም መጥፎ የሆኑ ለሜቶችን አትግለጽ።

ግጭትን መግለጽ ትክክል እንዳልሆነ በሚያምን ቤተሰብ ውስጥ
የሚያድጉ ለዎች በውስጣቸው የሚለማቸውና በውጭ የሚያደርጉት ነገር
የተለያየ ነው። በውስጣቸው መጥፎ ለሜቶች አየተለማቸው በውጭ ግን

ሰዎችን ከመፍራት የተነሳ ሰዎች መስማት የሚፈልጉት ይናገራሉ፤ ሰዎች ማየት የሚፈልጉትን ተቀባይነት ያሰውን ድርጊት ይፈጽማሉ።

ደረጃ ዛሬ ዕድሜው 53 ዓመት ነው። ያደገው በእባቱና በእናቱ መካከል አስመጣጠምና ሁልጊዜ ጭቅጭቅ እያየ ነው። አባቱ እናቱን ሰምን አንደሚጨቀጭቃት ሲጠይቀው እባቱ እንዲህ ያለ እሳብ ሁለተኛ ጊዜ አንዳያነሳበት አስጠነቀቀው። እባቱ እናቱን መጨቅጨቅና መማታት አልተው ሲሰው ጊዜ ደረጃ «እኔ እናቱን እንዲህ አንድታደርጋት አልፈልግም፤ ሁኔታዎች በዚህ የሚቀጥሉ ከሆነ ከቤት እጠፋለሁ» ብሎ ለእባቱ ይነግረዋል። ከዚያም አባቱ ቅጥቅጥ እድርጎ ገረፈውና በግድ ጸጥ አሰኘው። ደረጃ የሚሄድበት ሥፍራ ሰላልነበረው ሳይወድ በግድ መኖር በማይፈልግበት ቤት ውስጥ መኖሩን ቀጠለ። ሆኖም አባቱን እጅግ ጠላው። አንዳንድ ጊዜ እባቱን ለመግደል ያሰባል። ትምህርት ቤት ሲሄድ፤ ከብት ሲያግድ፤ ሲያርስና ሌሎች ተግባራትን ሲያከናውን በአምዕሮው ከአባቱ ጋር ያሰው ግንኙነት ትዝ ይለዋል። ለአባቱ ያሰው አሳብ መልካም ባይሆንም አባቱን አንደሚወድ ዓይነት ልጅ ይኖር ነበር። በውስጡ ግን ጥላቻና ቂም ሞልተዋል።

በዚህ ሁኔታ ያደገው ደረጃ አሁን ትልቅ ሰው ሆኖ እያለም በግንኙነት ውስጥ ከሰዎች ጋር ሲጋጭ የተሰማውን አሳብና ስሜት ለመግለጽ ድፍረት የሰውም። በውስጡ የተሰማውን ነገር ቢገልጥ ሰዎች እንደ እባቱ አንደማያደርጉት በአውቀት ደረጃ ቢያውቅም ተግባራዊ ሰማድረግ ግን ውስጣዊ ኃይል የሰውም። ከሰዎች ጋር በተጋጨ ቁጥር የተሰማውን ነገር አውጥቶ በግልጽ ከመናገር ይልቅ ሰዎች መስማት የሚፈልጉትን ነገር ይናገራል። በዚህም የሚኖረው እውነተኛ ሕይወት ሳይሆን በግብዝነት የተሞላ ሕይወት እንደሆነ በማሰብ ያዝናል፤ የበደለኛነት ስሜት ይሰማዋል።

የሚጫን ቤተሰብ

በሚጫን ቤተሰብ ውስጥ የሚኖሩ የቤተሰብ አባላት በተለይም ልጆች መብታቸው አይከበርም። ቤተሰብ ውስጥ ኃይል ያለው፤ ሌላውን መቆጣጠር የሚችል ሰው ብቻ መብቱን አስከብሮ ይኖራል። ሌሎች ኃይል የሌላቸው ሳይወዱ በግድ በኃይለኞች ሥር ተገፍተው ይኖራሉ። በዚህ ዓይነት ቤተሰብ ውስጥ የሚከተሉት ባሕርያት ይገኛሉ። እነርሱም፦

- በቤተሰብ ውስጥ መኖር የሚችለው ጠንካራ ሰው ብቻ ነው።
- ስሜትህ ሌሎችን የሚጎዳ ቢሆንም እንኳ ከመናገርና ከመግለጽ ቸል እትበል።
- ለሰዎች ቀድመህ አቋምህን አስታውቃቸው።
- ከሰዎች ጋር በምትነጋገርበት ጊዜ ሌሎች ሰዎች እንዲሰሙህ አድርግ።
- ለሰዎች አጅህን አትስጥ፤ በምንም መልኩ ለመሸነፍ አሺ አትበል።
- ሰዎች ሊያጠቁ እንደሚፈልጉህ ካወቅህ እንተ ቀድመህ አርምጃ ውሰድ።
- ከሰዎች ጋር የማይጋፈጡ ሰዎች ደካሞች ናቸው

አንድ ሰው ባደገበት ቤተሰብ ውስጥ በሌላው ሳይ መጮኽ እንደ ጤናማነት የሚታሰብ ከሆነ ሰውየው ከሰዎች ጋር በሚጋጭበት ወቅት ያንንን የለመዳውን መንገድ ይጠቀምበታል። ጠንካራ የሆነውና ሌሎችን መግፋት የሚችለው ሰው ብቻ የሚኖርበት ቤተሰብ ውስጥ ያደጉ ሰዎች ለሌላው መብት ማሰብና ከሌሎች ጋር በመከባበር እኩል ፍላጎታቸውን እያረከ መኖርን እንደነሮ አይቆጥሩትም። ከእነርሱ ሁኔታ ጋር አብሮ የማይሄድ ነገር ሲያጋጥማቸው ጨፍልቀው ወይም ረግጠው የሚደርሱበት ግብ መድረስ ይፈልጋሉ። ሌሎች ሰዎችን መረማመጃ በማድረግ ወደሚፈልጉበት ሥፍራ መድረስ ቅድሚያ የሚሰጠው ዓላማቸው ነው። የሚታያቸው ሲደርሱበት ያሰቡት ሥፍራ እንዲ ወደሚፈልጉት ግብ ሲሄዱ በመንገድ እነርሱ የሚረግጡት የሰዎች ክብር፤ ፍላጎትና ስሜት አይደለም።

ፋክክር በተሞላበት በተመሳሳይ የቤተሰብ ሁኔታ ውስጥ ያደጉና መብታቸው የተረገጠባቸው ሰዎች ደግሞ ለተጠቁና መብታቸው ለተወሰደባቸው ሰዎች የሚራራና የተቻላቸውን መልካም ነገር የሚያደርጉ ይሆናሉ። ቤተሰቦቻቸው የወላጅነት ርገራጌ በጎደለው ሁኔታ ልጆቻቸው ጥቃትን ጥፋት ሲያጠፋ እንኳ እጅ እግራቸውን እስረው የሚቀጡአቸው ከሆነ በውስጣቸው ሥልጣን ያለውን አካል ሁሉ የሚቃወም መንፈስ ያድጋል። ይህን የተቃውሞ መንፈሳቸውን የሚገልጡበት እንዲ መንገድ ደግሞ ኃያላን ሰሚባሉ ግፍ የደረሰባቸውን ሰዎች በመወገንና ለመብታቸው እንዲከራከሩና እንዲታገሉ በማበረታት ነው። በልጅነታቸው በእነርሱ ሳይ የደረሰውን ነገር የሚመስል በሌሎች ሳይ እንዳይደርስ የተቻላቸውን መልካም ነገር ለተጠቁት ያደርጋሉ። ይህን በማድረጋቸውም እርካታን ያገኛሉ፤ ትዝ ሰሚላቸውም የልጅነት ዘመን ስቃይና ቁስል እንደ ፈዋሽ መድጋኒት ይወስዳሉ።

በሚጫን ቤተሰብ ውስጥ ያደጉ ሰዎች ለሌሎች ሰዎች ዕድል አይሰጡም። ሌሎች ሰዎች እነርሱን የሚቃወም እሳብ ሲናገሩ ከሰሙ ይቆጣሉ። ከቁጣቸውም የተነሳ ተገቢ ያልሆኑትን ቃላት ይናገራሉ። አላስፈላጊ ቃላቶቹን የሚሰሙ ሰዎች ሁሉ ደግሞ እጅግ ይጎዳበታል። ከዚህም የተነሳ ግንኙነታቸው ከእነዚያ ሰዎች ጋር አይቀጥልም። ከቁጣቸው ሲቀዘቅዙ ከእሩቸው የወጣውን ቃል መልሶ መዋጥ ይፈልጋሉ፤ ሆኖም አይቻላቸውም። በሆነው ነገር ሁሉ ያዝናሉ፤ የበደለኛነት ስሜት ይሰማቸዋል እንዲሁም ወደፊት ዳግመኛ እንዲህ ሳላማድረግ ከራሳቸው ጋር ቃልኪዳን ይገባሉ። ነገር ግን ከእነርሱ አሳብ ጋር የማይጣጣም ተቃራኒ አሳብ የሚያመጡትን ሰዎች ሲያገኙ እንዲህ ከማድረግ አይመለሱም። ለሰሆንም ከሰዎች ጋር ከልብ የሆነ ወዳጅነት አይኖራቸውም።

የሚተባበር ቤተሰብ

የሚተባበር ቤተሰብ የሚባለው እያንዳንዱ የቤተሰብ አባል በመከባበር እብሮ የሚኖርበት ቤተሰብ ነው። በእያንዳንዱ የቤተሰብ አባል መካከል መከባበርና መቻቻል ይኖራል። አንዱ የሌላውን መብት እያከበረ፤ ለራሱም የሚፈልገውን ነገር ለማግኘት ጥረት ያደርጋል። የሚተባበር ቤተሰብ የሚከተሉት ባሕርያት አሉት። እነርሱም፦

- በቤተሰብ አባላት መካከል የውይይት ጊዜ ይኖራል።

- አንድ ሰው የሚናገረው ነገር ሲናገረው ሌላው በጥሞና ያዳምጣል።
- ከሰዎች ጋር በቀጥታ ግንኙነት ያደርጋል።
- እያንዳንዱ ሰው የተሰማውን ስሜት በግልጽ ይናገራል።
- እርስ በርስ መነጋገርና መወያየት ጠቃሚ አንደሆነ ይታመናል።
- ሰዎችን ማታለል በፍጹም የተከለከለ ነው።

በሚተባበር ቤተሰብ ውስጥ ያደጉ ሰዎች ከሌሎች ሰዎች ጋር ባላቸው ግንኙነት ውስጥ ግጭት ከተፈጠረ በመወያየት ለመፍታት ጥረት ያደርጋሉ። ውይይት ግጭትን ገንቢ ለማድረግ እንደሚችል ያምናሉ። በዚህ ውይይት ጊዜም ሌሎች በሚናገሩበት ወቅት ጣልቃ እየገቡ ከማቋረጥ ይልቅ በጥሞና በማዳመጥ ፍልሰታቸውን ለመረዳት የበኩላቸውን ድርሻ ያበረክታሉ። ከሰዎች ጋር ውይይት በሚያደርጉበት ጊዜ የሌሎችን መብት ያከብራሉ። አላባቸውንና ለሚታቸውን በግልጽ ይናገራሉ። ለሚናገሩትና ለሚያደርጉት ነገር ጋላፊነት ይለማቸዋል። ለራሳቸው ሕሊናና ስሌቶችም ታማኝነት ናቸው። ወደሚፈልጉት ግብ በመተባበር መድረስን ይፈልጋሉ።

የግጭትን እያያዝ የሚወሰኑ ተጨማሪ ሁኔታዎች

ዕድሜ፡- ከቤተሰብ በተጨማሪ የሰዎች ዕድሜ ግጭትን በሚይዙበት ሁኔታ ላይ ተጽዕኖ አለው። ለምሳሌ አሁን በጎልማሳነት ደረጃ ላይ ያለው ትውልድ ባሕላዊውን የግጭት እያያዝ ዘይቤን ሊከተል፣ አዲሱ ትውልድ ግን ስለግጭት ግልጽ በግልጽ መነጋገርን ይፈልጋል። በቀድሞ ጊዜያት በግልጽ የማይነገሩ ነገሮች በአሁኑ ወቅት በትምህርት ቤት፣ በቤተክርስቲያንና በሌሎችም ሥፍራዎች እየተነገሩ ናቸው።

የኑሮ ሁኔታ፡- ሰዎች አሁን የሚኖሩበት የኑሮ ሁኔታም በግጭት እያያዝ ላይ አምንታዊ ወይም አሉታዊ ተጽዕኖ አለው። ሰዎች የሚኖሩት በሚወዱአቸውና በሚቀበሉአቸው ሰዎች መካከል ከሆነ እዲስ የግጭት እያያዝ ዘይቤን ለመማርና ለመለማመድ ዕድል ይገኛሉ። ሰዎች የሚኖሩበት አካባቢ ነጻነት እንደሚሰጣቸው እርግጠኛ ካልሆኑ እዲስ ነገር ለመማር ፍርሃት ያድርባቸዋል። ከዚህም የተነሳ በፊት በለመዱት መንገድ ይሄዳሉ።

ሥፍራ፡- ሰዎች የሚሠሩበት ሥፍራም ግጭት በገንቢ ወይም በአፍራሽ መንገድ እንዲያዝ ሊያደርግ ይችላል። አንዳንድ የሥራ ቦታዎች በግልጽ መነጋገርን፣ ሌሎች ደግሞ ዝም ብሎ ማለፍን ወይም ራሳቸውን እንዲያገልሱ የሚያደፋፍር ይሆናል። ሰዎች ያሉበት ዓውድ ግልጽነት ያለበት ከሆነ ስለግጭት እርስ በርስ ስግልጽ ይነጋገራሉ። ነገር ግን ያሉበት ሥፍራ ግልጽነት የማይታይበትና ሁሉ ነገር በስውር የሚደረግበት ከሆነ ሰዎች ግጭትንም ግልጽ ከማውጣት ይልቅ ውስጥ ሰውሰጥ ለመጨረስ ይፈልጋሉ።

ራስን የማወቅ ሁኔታ፡- በግጭት ውስጥ በሚሾገበት ወቅት እያንዳንዱ ለው ማወቅ የሚገባቸው መሠረታዊ የሆኑ ጭብጦች አሉ። ከእነዚህም ውስጥ አንዱ ራስን ማወቅ ነው። ራስን ማወቅ ምን ማለት ነው? ራስን ማወቅ ማለት የራስን ውስጣዊ ማንነት መፈተሽ፣ ከራስ ውጭ ሆኖ እንደ ተመልካች ራስን ማየትና ለሌላ ግንዛቤ ማግኘት ማለት ነው።

በግጭት ውስጥ አንደተሳታፊም ሆነ እንደ አስታራቂ ገንቢ የሆነ ውጤት ለማምጣት ለሌላ ትክክለኛ ግንዛቤ መያዝ አስፈላጊ ነው። ከዚህ በመነሳት ስኬታማ የግጭት መፍታት ሥራ ለመሥራት ከራስ መጀመር አማራጭ የለውም። ግጭትን በተመሰከተ ሰዎች ስለራሳቸው ማወቅ የሚገባቸው ነገር በግጭት ውስጥ ሊሆኑ ምን እንደሚለማቸው፣ ምን እንደሚያለብና ምን እንደሚያደርጉ ነው። ይህም የራስን ባሕርይ ማወቅ፣ በግጭት ውስጥ የሚሰሙትን ስሜቶች ለይቶ ማወቅና በግጭት ውስጥ ምን ዓይነት ድርጊቶችን እንደሚያደርግ ማወቅ ናቸው።

በግጭት ውስጥ የሚፈጠር ስሜት የሚለተናገድበት ሁኔታ፡- ማንኛውም ሰው በግጭት ውስጥ ሊገባ የሚሰማው ስሜት ይኖራል። ሰዎች ግጭት ውስጥ ገብተው የሆነ ስሜት ላይሰማቸው አይቀርም። ሆኖም ይህን ስሜታቸውን ማፈን ወይም መግለጽ ይችላሉ። ስሜትን ከማፈን ስሜትን ይልቅ ገንቢ በሆነ ሁኔታ መግለጽ ግጭትን ለመፍታት ያግዛል። ስሜት የሚገለጸው ሰዎች የተሰማቸው ስሜት ምን እንደሆነ ለይተው ሊያውቁት ነው። በግጭት ውስጥ የተሰማቸው ስሜት ምንድነው? ቁጣ፣ ሐዘን፣ ጸጸት ወይስ ሌላ? በጤናማ መንገድ ያልተገለጠ ስሜት በውስጥ ታፍኖ አፍራሽ በሆነ ቃል ወይም ድርጊት ይገለጣል። ይህ ሊሆን ደግሞ የሁለት ወገኖች ግንኙነት ይጎዳል።

ሰዎች ራሳቸውን የሚገልጹባቸው መንገዶች መለያየት፡- ራስን ማወቅ በግጭት ውስጥ የሚደረገውን ድርጊትና የሚሰማውን ስሜት ከማለብም የራስን ማንነት ማወቅንም ያጠቃልላል። ሰዎች ስለራሳቸው ማንነት የሚገልጹባቸው መንገዶች ብዙ ናቸው። ሰዎች ስለራሳቸው ማንነት በሚገባ ካለውቁ እንደ «መሉ ሰው» ለመኖር ይቸገራሉ። ሰዎች ስለራሳቸው ትክክለኛ ማንነት ማወቅ የሚችሉት ከሌሎች ሰዎች ጋር ባላቸው ግንኙነት ውስጥ ነው። የራስ ማንነት የሚታወቀው በግንኙነት ውስጥ ነው። ይህ አሳብ ራስን ለማወቅ ሌሎች ሰዎች መስታወት እንደሆኑ ያመለክታል።

ሰዎች ራሳቸውን የሚገልጹባቸው መንገዶች እያሌ ናቸው። ከላይ እንደተጠቀለው በአካባቢያቸው ያለው ሁኔታ ማንነታቸውን የሚያዩበትንና የሚገልጹበትን መንገድ ይወስናል።

ሰዎች ራሳቸውን የሚገልጹባቸው መንገዶች

- ጸታ
- ዕድሜ
- ትምህርት
- የኑሮ ደረጃ
- ቋንቋ
- ጎሣ
- ሃይማኖት
- የትዳር ሁኔታ
- የትውልድ ቦታ
- የስውነት አቋም
- ????

ለዎች ከመሰሉቻቸው ጋር ራሳቸውን ያወዳድራሉ፡፡ በእነዝነኛው ሰዎች ማንነታቸውን የሚያገኙት ከሚመስሉት ሰዎች ጋር ራሳቸውን በማነጻጸር ነው፡፡ እነርሱን ከማይመስሉ ሰዎች ጋር ራሳቸውን አያወዳድሩም፡፡ ሰዎች ከሚመስሉት ጋር ራሳቸውን ማነጻጸራቸው ደግሞ ለሰራሳቸው አዎንታዊ የሆነ ነጥቦችን እንዲያገኙ ይረዳቸዋል፡፡

የማንነት መሠረት መለያየት ግጭትን ያመጣል፡፡ ሰዎች ማንነታቸውን የሚመሠርቱባቸው ነገሮች መለያየታቸው ለግጭት መገነጠል ይሆናል፡፡ አንዱ ማንነቱን የመሠረተው በሃይማኖቱ ላይ ሌላው ደግሞ በማንበራዊ ኑሮ ደረጃ ላይ ሊሆን በሁለቱ መካከል ግጭት ይፈጠራል፡፡ ለአንዱ ከፍተኛ ሥፍራ የሚሰጠው ሃገር በሌላኛው ደግሞ ከቁጥር የሚገባ ነገር ሆኖ አይታይም፡፡ አንዱ የራሱ የሆነ ነገር ከሌላው የተሻለ እንደሆነ ያስባል፡፡ ለምሳሌ ለአንዱ ወንድ ወይም ሴት መሆን ትልቅ ዋጋ ያለው ሊሆን ለሌላው ደግሞ ለማንነት አስፈላጊ ነገር ጾታ ሳይሆን መማር ወይም እስመማር ሊሆን ይችላል፡፡

የማንነት መሠረት መለያየት የግጭት ውጤት ሊሆን ይችላል፡፡ ሁለት ወገኖች በመካከላቸው ላለው ልዩነት ብዙም ትኩረት ሳይሰጡ አብረው ሲኖሩ በአንድ ጉዳይ ላይ ሲነጋገሩ ግን መግባባት ላይ መድረስ ሲያቅታቸው ለልዩነቶቻቸው ትኩረት መስጠት ይጀምራሉ፡፡ ለምሳሌ በአንድ አካባቢ የሚኖሩ ሰዎች ነበሩ፡፡ በአካባቢው በሰዎች ያልተያዘ ሰፊ ሥፍራ ለሰነበር ከሩት አካባቢ ሌሎች ሰዎች ወደዚያ አካባቢ መጥተው ሠፈሩ፡፡ በአካባቢው የነበሩ ሰዎች ተቀብለዋቸው ሰብዓዊ እንክብካቤ አደረጉላቸው፡፡ ሰጥቂት ዓመታት በሰላም አብረው መኖር ጀመሩ፡፡ ሆኖም እዲስ የመጡት ሰዎች በአካባቢያቸው ያለውን ደን መጨፍጨፍ ይጀምራሉ፡፡ ይህ ደግሞ በአካባቢው ቀድሞ የነበሩትን ሰዎች ደስ አላሰኛቸውም፡፡ ከዚህም የተነሳ በመካከላቸው ልዩነት እንዳለ መረዳት ጀመሩ፡፡ የአካባቢው ነዋሪዎች አዲሶቹን ሰዎች እንደ ራሳቸው ማየትን ትተው «መጤዎቼ የዛፍ ጠለቶች ናቸው» እያሉ ለሰለክርሱ መጥፎ ነገሮችን መናገር ቀጠሉ፡፡ አንዱ ሌላውን መተቸትና ማዋረድ እንዲሁም ነዋሪዎቹ መጤዎቹን ከአካባቢያቸው የሚያወጡበትን ሁኔታ መፈለግ ተያያዙት፡፡ ይህ የሚያሳየው በደን እንክብካቤ ላይ በተፈጠረው ልዩነት ሰዎቹ እንደ ሳይሆኑ የተለያዩ እንደሆኑ መረዳት ችለው፡፡ እንደኛው ወገን «ነዋሪ» ሲሆኑ ሌላው ወገን ደግሞ «መጤ» ተባለ፡፡

የማንነት መግለጫ በግጭትና ከግጭቱ ውጭ ይለያያል፡፡ ሰዎች በግጭት ውስጥ ሲሆኑና በሰላማዊ ሁኔታ አብረው ሲኖሩ ማንነታቸውን የሚገልጹበት መንገድ የተለያየ ነው፡፡ ከግጭት ውጭ ሲሆኑ ሰዎች ራሳቸውን እጠቃላይ በሆኑ ነገሮች ይገልጻሉ፡፡ ለብዙ ሰዎች የጋራ የሆኑትን ነገሮች ይጠቀማሉ፡፡ ራሳቸውን የሚመስሉበትን ሁኔታ ዓለም አቀፋዊ ወይም ሰብዓዊ ነው፡፡ በግጭት ውስጥ ሲሆኑ ግን ወደ «መንደራቸው» ይመለሱና ለእነርሱ ብቻ የሆነው ነገር ይጠቀማሉ፡፡ ግጭት ሲመጣ ሰዎች ወደ ራሳቸው ዓዳ ይመለሳሉ፡፡ ለምሳሌ የጎሣ ግጭት ሲኖር ሰዎች በመጀመሪያ ራሳቸውን የሚያዩት እንደ «ሰው» ሳይሆን እንደ አንድ ጎሣ አባል ነው፡፡ በወንዶችና በሴቶች መካከል በጾታ ጉዳይ ላይ ግጭት ሲፈጠር እያንዳንዳቸው እንደ «ሰው» ከመተያየት አንዱ እንደ ወንድ፣ ሌላው ደግሞ እንደ ሴት ይታያል፡፡ በግጭት ውስጥ ሰዎች ራሳቸውን ለመግለጽ የግላቸው

የሆነውን ወይም የመለላቸውን ነገር እንጂ የሌሎች ሰዎች በተለይም ተቀናቃኝ የሆነው ወገን የሚጋራቸውን ነገር አይጠቀሙም፡፡ በግጭት ውስጥ ሰዎች ትኩረት የሚያደርጉት ከሌላው ወገን ራሳቸውን በሚለይ ነገር ላይ ሊሆን ከግጭት ውጭ ሲሆኑ ግን ትኩረት የሚደረገው ለሌሎች ጋር በሚያመለክቱ ነገር ላይ ነው፡፡ በግጭት ልዩነት ሲገኝ፣ በሰላም ጊዜ ደግሞ እንድነት ጎልቶ ይታያል፡፡

ግጭት አንዱ የሌላውን ማንነት የሚገልጽበትን ሁኔታ ይወስናል፡፡ ሰዎች ራሳቸውን ብቻ ሳይሆን ሌሎችንም የሚገልጹበት ሁኔታ በግጭት ውስጥ ሊሆንና በሰላም ጊዜ ይለያያል፡፡ ግንኙነታቸው ሰላም ሊሆን ሰዎች እርስ በርስ የሚተያዩት በመልካም ሁኔታ ነው፡፡ አንዱ ሌላውን አይነቅፍም፣ አይከንንም፣ አያጥላም፡፡ አንዱ ሌላው «እነዚያ ሰዎች ፍርሃ እግዚአብሔር አላቸው» «እነርሱ ትጉ ሠራተኞች ናቸው» «እነዚያ ሰዎች ሰላም ነገር ውስጥ አይገዙም» ይላል፡፡ ነገር ግን ግጭት ሲኖር አንዱ ለሌላው መልካም ነገር አይናገርም፡፡ እርስ በርስ መነቃቀፍ በሰፋት ይታያል፡፡ አንዱ ሌላውን «እነርሱ እኮ እውነትን አይናገሩም» «እነዚያ ሰዎች በመንፈሳዊነት ስም የራሳቸውን ጥቅም አያሳደዱ ናቸው» «ዱሮስ ቢሆን እነርሱ እኮ ዘረኞች ናቸው» ማለትን ይጀምራሉ፡፡ በብዙ ነገር ቢለያዩም አብረው ይኖሩ የነበሩ ሰዎች በመካከላቸው ግጭት ሲፈጠር አንዱ ሌላውን የሚያይበትና የሚገልጽበት ቋንቋ ይለወጣል፡፡ ግጭት ሰዎች እርስ በርሳቸውን በመልካም ጎን እንዳይተያዩ ያደርጋል፡፡ ሁለቱ ባላንጣዎች የሚተያዩበት መነጽር ወይም መሰታወት ይሰወጣል፡፡ በሰላም ጊዜ እንደ «መልዓክ» የሚታየው ሰው በግጭት ጊዜ ግን እንደ «ሰይጣን» ይታያል፡፡

ለዎች ማንነታቸውን የሚገልጽባቸው ነገሮች ብዛት ይለያያል፡፡ እንዳንደች ራሳቸውን የሚገልጹበት ብዙ መንገዶች ሲኖራቸው ሌሎች ደግሞ ጥቂት ሲኖራቸው ይችላሉ፡፡ ለምሳሌ ሰዎች በሥራ ቦታቸው የሚኖራቸው ማንነትና በቤታቸው የሚኖራቸው ማንነት የተለያየ ነው፡፡ በሥራ ቦታ የሕግ ጠበቃ ሲሆን ቤት ደግሞ እባት ይሆናል፡፡ ይህን ማወቅ ግጭትን ለመፍታት ጠቃሚ መልዕክት አለው፡፡ በግጭት ውስጥ ሰዎች ማንነታቸውን ማየት የሚገባቸው ግጭቱ በተፈጠረበት ግንኙነት እንጻር ነው፡፡ ለምሳሌ እንደ ሰው በሥራው ቦታ ራሱን እንደ ሕግ ባለሙያ የሚመለከት ከሆነ በቤተሰብ ውስጥ ባለው ግንኙነት ውስጥ ግጭት ሲፈጠር መያዝ ያለበት ማንነት የባል ወይም የወላጅ ወይም የልጅ ማንነት ነው፡፡ ለሰዚህ ለግጭት መፍታት የሚረዳው ግጭቱ በተፈጠረበት ግንኙነት ዓውድ የራሱን ማንነት መግለጽ ነው፡፡ በግጭቱ ውስጥ ተደራዳሪ ሆኖ በቀረበበት ግንኙነት ራሱን መግለጽና ማየት ያስፈልጋል፡፡

ከብዙዎች ጋር በሰላም ለመኖር አጠቃላይ የማንነት መግለጫዎችን መጠቀም፡፡ ሰዎች ራሳቸውን የሚገልጹባቸውን ነገሮች የጋራ (አጠቃላይ) እንዲሁም ሰብዓዊ ማድረግ ወደ እንድነት እንዲመጡ ያግዛል፡፡ አይታ ሳይሰፋ ዘላቂ ሰላምና እርቅ ማምጣት አስችሏል ነው፡፡ ለምሳሌ እንድን አማኝ እንውሰድና እንመልከት፡፡ እንደ አማኝ ራሱን እንደ እንዲት ለጥሲያ ቤተክርስቲያን አባል ሊያይ ይችላል፡፡ ደግሞም እንደ እንደ ቤተአምነት ተከታይ ራሱን መግለጽ ይችላል፡፡ ከዚያ ሊያልፍ ደግሞ እንደ ወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት አባል ሊያይ ይችላል፡፡ እንደዚሁም ደግሞ ራሱን እንደ ክርስቲያን ሊያይ ይችላል፡፡ ምናልባት በመጨረሻ ደግሞ እንደ ሰው ራሱን

ሲያይ ይችላል። በዚህ ሁሉ ደረጃ ይህ ሰው ራሱን የሚገልጽበት ሁኔታ ከእነዚህ ጋር ግንኙነት እንደሚያደርግና የግንኙነት ወሰኑ አስከፊነት እንደሆነ ያሳያል። ለምሳሌ አንደ ሰው ራሱን ሲያይ የአምነትን ነገር ወደጋላ በመተውከብዋዊ ፍጡራን ጋር ተገዢውን ግንኙነት ያደርጋል።

የማጠቃለያ ነጥቦች

- ፩ በዚህ ዓለም ውስጥ ሲኖር አያንዳንዱ ሰው ነገሮችን የሚያስተናግድበት የራሱ የሆነ ዘይቤ አንዳለው ሁሉ ግጭትንም የሚይዘበት የራሱ የሆነ ዘይቤ ይኖራል። ይህን ዘይቤ ደግሞ ካደገበት ቤተሰብና አካባቢ አንዲሁም ከተማራቸው የተለያዩ ትምህርቶች ያገኛል።
- ፪ ግጭትን የማይፈልግ ቤተሰብ የግንኙነት ችግርን ፈርተው የሚሸሹትን፣ የሚጫን ቤተሰብ የለዎችን መብትና ክብር ረግጠው ግባቸውን የሚደርሱትን እንዲሁም የሚተባበር ቤተሰብ በሰላም ለመኖር የትብብርን መንገድ የሚፈልጉትን ልጆች ያፈራል።
- ፫ የለዎች ዕድሜ፣ የኑሮ ሁኔታ፣ የሚኖሩበት/የሚሠሩበት ሥፍራ፣ ራሳቸውን የማወቃቸው ሁኔታ እንዲሁም ራሳቸውን የሚገልጹባቸው ነገሮች በግጭት አያያዝ ሂደት ላይ እዎንታዊ ወይም እሱታዊ ሚና ይጫወታል።
- ፬ አያንዳንዱ ሰው ግጭትን ገንዝ በሆነ ሁኔታ በማስተናገድ ከለዎች ጋር በሰላምና በፍቅር ለመኖር የግንኙነት ችግር ሲፈጠር የሚሰጠው ምላሽ መንስኤው ምን እንደሆነ ለመገንዘብ ራሱን በተከታታይነት መገምገም ይጠበቅበታል።
- ፭ ለዎች ራሳቸውን የሚያዩበትና የሚገልጹበት ሁኔታ ከግጭት ውስጥ በመሆንና ባለመሆን ይለያያል። ግጭትና የራስ ማንነት መግለጫ የተያያዙ ነገሮች ናቸው። ግጭት በገንዝ መንገድ እንዲፈታ ከታሰበ ለዎች በግጭት ውስጥ ራሳቸውንና ሌሎችን የሚያዩበት አይታ ሊለወጥ ይገባል።

የውይይት ጥያቄዎች

1. ባደከበት ቤተሰብና ማኅበረሰብ ስለግጭት አያያዝ ምን እየተማርክ እደግህ? ከእነዚህ አሳቦች የትኞቹ መጽሐፍ ቅዱሳዊ መሠረት አላቸው? ከለዎች ጋር ባለህ ግንኙነት ምን ያህል በጎ ወይም ጎጂ ተጽዕኖ አላደረግህ?
2. ከለዎች ጋር በሰላምና በፍቅር አንዳትኖር የሚያደርጉ ማንነትህን የመሠረተከባቸው ነገሮች ምንድናቸው? እነዚህን እንዴት መስወጥ ታስባለህ?
3. ሰዎችን ሁሉ በአኩል ዓይን ከማየት ይልቅ ስሜመስሉህ ማድላት መጽሐፍ ቅዱሳዊ መሠረት ያለው ይመስልሃልን? «መንፈሳዊ ጠባቢነትን» እንዴት ትመሰክተዋለህ?
4. ግንኙነቱ ሰላማዊ ሲሆን ስታከብር ቆይተህ ግጭት ሲፈጠር ግን ሰዎችን ያዋረድከበት ሁኔታ ነበር? ታሪኩን ለሌሎች አካፍል።

ምዕራፍ ስድስት

በግጭት ውስጥ የሚታዩ መሠረታዊ ግቦች

የግጭት ግቦች ወይም ዓላማዎች የሚባሉት ለዎች ወደ ግጭት እንዲገቡ መንገዱ ሊሆኑ የሚችሉ መሠረታዊ ነገሮችና ሰሂደቱ ሰዎች ለማግኘት የሚፈልጉአቸው ነገሮች ናቸው። በሰብዓዊ ግንኙነት ውስጥ የግንኙነት ችግር ምክንያት የሚሆኑና ግቦቹም የተለያዩና ብዙ እንደሆኑ ቢታወቅም በዚህ ርዕስ ሥር አራት ዋና ዋና ጉዳዮች ተጠቅሰዋል። እነዚህንም ከዚህ ከመግቢያ አላብ ቀጥሎ በዝርዝር እንመለከታለን።

ለዎች ሲጋጩ ምን ይፈልጋሉ? በአብዛኛው በግንኙነት ውስጥ ችግር የሚፈጠረው ለዎች ዓላማቸው የማይጣጣም እንደሆኑ ሲያስቡ ነው። በግጭት ውስጥ የገቡ ወገኖች ግባቸው ግባቸው አብሮ ሲሄዱ እንደሚችሉ አያስቡም። ይህ በማንኛውም ደረጃ የሚከሰተውን ግጭትን ይመለከታል። ለምሳሌ ወንድምና አህት የወላጆችን ውርስ ለማግኘት፣ ሁለት የሥራ ጋላፊዎች የተከፈተውን የሥራ ዕድገት ለማግኘት፣ ጎዥና ሻጭ በቤት ዋጋ ላይ ለመስማማት መታገላቸው እያንዳንዳቸው የያዙት ዓላማ አብሮ የሚሄድ እንዳልሆነ ማየታቸውን ያሳያል።

በሁለት ወገኖች መካከል ግጭት ከማደጉ በፊት ለዎች ተመሳሳይ ነገር እንደሚፈልጉ ወይም በአንድ አቅጣጫ ላይ እየሄዱ እንደሆኑ ይናገራሉ። ሆኖም ይህ አላብ ግጭትን ለመቀበል ካለመፈለግ ወይም የሚያስማማቸውን ነገር ለመፈለግ ጥረት ማድረጋቸውን ያመለክታል። ብዙ ጊዜ ለዎች በመካከላቸው ግጭት መኖሩን መናገር ምቹነት ያላጣቸዋል። ሆኖም ግጭቱ እየተፋፋመ ሲሄድ በመካከላቸው ልዩነት እንዳለና የሚፈለጉት ነገር ተመሳሳይ እንዳልሆነና ከዚያም አልፎ አንዱ በሌላው ዓላማ ውስጥ ጣልቃ እንደገባ ማሰብ ይጀምራሉ።

ለዎች በግንኙነት ውስጥ ምን ይፈልጋሉ? በግንኙነት ውስጥ ሰዎች የሚፈልጉአቸው ነገሮች የተለያዩ ናቸው። ለምሳሌ በጓደኝነት ውስጥ በዋናነት የሚፈለገው ነገር መወደድ፣ በሥራ ቦታ ከሌሎች በጎ የሆነ ትብብር ማግኘት እንዲሁም በንግግር ውስጥ ራስን የመግለጽ ዕድልን ይሆናል። በአጠቃላይ በግንኙነት ውስጥ ለዎች ገንዘብ፣ ቁሳቁሶችን፣ አገልግሎትን፣ ፍቅርን፣ መረጃን... እና የመሳሰሉትን ይፈልጋሉ።

ስሜትን ፍላጎትን በግልጽ ለመናገር እንቅፋት ይሆናል። ለዎች በግጭት ውስጥ ሲሆኑ የሚፈልጉትን ነገር በትክክል ያውቁታል ወይ? ለዎች በግጭት ውስጥ ገብተው ስሜታቸው ሲነሳ ወይም ስሜታቸው ከአዕምሮአቸው ሲያይል ምን እንደሚፈልጉ በትክክል እያውቁትም። በግጭት ውስጥ ምን ማግኘት እንደሚፈልጉ አያውቁትም። ለምሳሌ ከትዳር ዓደኛህ ጋር ቢትጋጭና ቢትቆጣ በዚያ ቁጣ ለሜት ውስጥ አያለህ ምን እንደምትፈልግ ቢተጠየቅ ምን ትላለህ? ሚስትህን መቅጣት ወይስ ሚስት እንደ እንተ እንድትሆን ወይስ እርስዋም እንደ እንተ ተናድዳ ከቤት እንድትወጣለህ?

ለዎች በግጭት ውስጥ ትኩረት የሚሰጡባቸው ነገሮች በሂደት ይለወጣል፡- ለዎች በግጭት ውስጥ በሚገቡበት ጊዜ በመጀመሪያ ወቅት ምን ማግኘት እንደሚፈልጉ በግልጽ እያውቁትም፡- እንዲያው ወገን ከሌላው ጋር ሲነጋገርና ሲወያይ የሚፈልገው ነገር ግልጽ እየሆነለት ይመጣል፡- ለዎች በመጀመሪያ ዓላማቸው አድርገው የሚነሱት አሳቦች በሂደት ውስጥ መልኩን እየለወጠ ይሄዳል፡- ግጭቱ ሊጀምር እንደ ግብ የታየው ነገር በጊዜ ሂደት ውስጥ ተለውጦ ሌላ አሳብ ዓላማ ሆኖ ሲነሳ ይችላል፡-

የግጭት ግቦች ሂደቱን ይወስናል፡- ለዎች በግጭት ውስጥ ዓላማ አድርገው የሚነሱት ነገሮች ግጭቱ በሚያዝበት ስልትና ዘይቤ ላይ ተጽዕኖ ያደርጋል፡- የግጭቱ ተሳታፊዎች ወደ ግባቸው ሲያደርሳቸው የሚችሉትን ዘዴ ይመርጣሉ፡- ለምሳሌ አንዱ ወገን የሠራው ሥራ ለውርደት የሚያጋልጠው እንደሆነ ካወቀ ዓላማው ከውርደት ራሱን መከላከል ይሆናል፡- ይህን ከግብ ለማድረስ ደግሞ የራሱን ነገር እየፈለገ ብቻ መናገርና ራሱን ለሽንፈት የማያጋልጥ ተፎካካሪ ሆኖ መገኘት ይጠበቅበታል፡- በተቃራኒው ደግሞ ከሌሎች ጋር ያለውን ግንኙነት ለማደለ የሚፈልግ ከሆነ የሌላውን አሳብና ፍላጎት በማዳመጥ እንደራሱ በማየት ወደ ትብብር ሊያመጣ የሚችለውን አቅጣጫ ይይዛል፡-

ዓላማን በግልጽ ማወቅ ግጭትን ለመለወጥ ይረዳል፡- በግጭት ውስጥ የተሳተፉ ወገኖች የግንኙነት ችግራቸውንና ምን እንደሚፈልጉ በግልጽ የሚያውቁ ሊሆኑ ለተፈጠረው ችግር መፍትሔ ለመፈለግ መልካም ዕድልን ይፈጥራል፡- ለዎች የተጋጨበትን መሠረታዊ መንስኤዎችና ምን እንደሚፈልጉ የማያውቁ ሊሆኑ በቅድሚያ ግጭቱ ግልጽ ሊሆንላቸው እንዲሁም የሚፈልጉትን ነገር ለይቶ እንዲያውቁ ግንዛቤ መስጠት ያስፈልጋል፡-

የግጭት ግቦች ዓይነት

በግጭት ውስጥ አራት አጠቃላይ የሆኑ ግቦች አሉ፡- እነዚህ ግቦች እርስ በርስ የተያያዙና አንዱ በሌላው ላይ ተደርቦ የሚቀርብበት ሁኔታ ይኖራል፡- በሂደት ውስጥ አንዱ ተወት ተደርጎ ሌላ ግብ ሊመጣ ይታያል፡- እነርሱም የጉዳይ፣ የግንኙነት፣ የማንነትና የአካሄድ ግብ ናቸው፡- የእያንዳንዳቸው ምንነት እንደሚከተለው እንመለከታለን፡-

የጉዳይ ግብ፡ ለዎች የሚፈልጉት ነገር

ግጭት በሚኖርበት ወቅት ለዎቹ «ምን ፈልገው ነው የተጋጨት?» ሲባል ይለማል፡- የጉዳይ ግብ ልዩነት የሚፈጠረው ለዎች በሚኖራቸው የአስተሳሰብ ልዩነት ነው፡- ለምሳሌ ምን እንሥራ? ምን እንወስን? የት እንሂድ? እንዴት እናከፋፍል? ለሚሉት ጥያቄዎች የሚለጠፉት ምላሽ የሚወስነው የመልስ ለጫዎቹ አስተሳሰብ ነው፡- የጉዳይ ግቦች በአጠቃላይ ከውጭ የሚታዩ፣ በተጨማሪም የሚጠቀሱ፣ ለዎች ሲነጋገሩበት የሚገቡ፣ ማስረጃ ሊቀርብ የሚችልባቸውና ጥቅማቸውና ጉዳታቸው በዝርዝር ሲወጣላቸው የሚችሉ ዓይነት ነገሮች ናቸው፡- እንደ ጉዳይ ግቦች ሊጠቀሱ የሚችሉ የግል ክፍል፣ የደመወዝ ጭማሪ፣ ሙሉ ልብስ፣ የራሴ ቤት፣ በትምህርቱ ከፍተኛ ነጥብ ማግኘት መፈለግና የመሳሰሉት ናቸው፡-

በጉዳይ ግቦች ላይ ለዎች የሚታገሉት በሁለት መልክ ነው፡- የመጀመሪያው ለዎች የተለያየ ነገር ሲፈልጉ ነው፡- ለምሳሌ አንድ ሰው ቤቱን ለመሸጥ ይፈልጋል፡- ለቤቱ ማግኘት የፈለገው ዋጋ 80 ሺህ ብር ነው፡- ግዥው ግን ለመግዛት ያለበው በ60 ሺህ ብር ነው፡- ሁለተኛው ደግሞ ሁለቱ ወገኖች አንድ ተመሳሳይ ነገሮችን ሲፈልጉ ነው፡- ወንድማማቾች ናቸው፡- እንደ አጋጣሚ ሆኖ ሁለቱም አንዲት ሴት ልጅን ወደዱ፡- ሁለት አገልጋዮች አሉ፡- ሁለቱም ለመጋቢነት ጥሪ እንዳላቸው ይናገራሉ፡- ቤተክርስቲያን ደግሞ አንድ መጋቢ ብቻ መሾም ትፈልጋለች፡- ሁለት ተማሪዎች በአንድ የመኝታ ክፍል ውስጥ ተመደቡ፣ ሁለቱም በተደራራቢ አልጋ ሥረኛው ላይ መተኛት ፈለጉ፡- እነዚህ ምሳሌዎች የጉዳይ ግብ ልዩነት የሚመጣው አንድ ተመሳሳይ የሆነን ነገር ከመፈለግ የተነሳ እንደሆነ ያሳያሉ፡-

የጉዳይ ግብ በሁለቱም አቅጣጫ ትግል ያመጣል፡- በተለይ ተመሳሳይ ነገርን መፈለግ የሚለው አሳብ በግጭቱ ውስጥ የተሳተፉ ለዎች የሚፈልጉት ተመሳሳይ ነገር ለእያንዳንዳቸው እንደማይበቃቸው ካለቡ ግጭቱ ኃይለኛ ይሆናል፡- ለዎች እይታቸውን ሲያስተካክሉ ወይም ከሰግብግብነት ነጻ ቢሆኑ በዓለም የሚበቃቸውን መሠረታዊ ነገር ሲያገኙ ይችላሉ፡- ይህን በማስመልከት ሕንድ ከአንግሊዝ ቀኝ ግዛት ሥር ነጻ እንድትወጣ ክፍተኛ አስተዋጽኦ ያደረጉት መሐተማ ጋንዲ «በዚህ ዓለም ለእያንዳንዱ ሰው መሠረታዊ ፍላጎት የሚበቃ ነገር አለ፣ ነገር ግን ለእያንዳንዱ ሰው ምኞት/ሰስት/ የሚበቃ ነገር የለም» በማለት ተናግረዋል፡- ለዎች የሚፈልጉትን ነገር በመሠረታዊ ፍላጎት ደረጃ ቢያስቀምጡ ለእያንዳንዳቸው የሚበቃቸውን ነገር ማግኘት ይችላሉ፡- ነገር ግን በምኞት ተሞልተው ሁሉን ነገር ለራሳቸው ለማድረግ በሚያስቡበት ጊዜ ለሁሉም የሚበቃው ነገር የማይበቃ ሆኖ ይታያል፡-

እንዲህ ዓይነት ግጭት ሲፈጠር መፍትሔ ማግኘት አስቸጋሪ ሊመስል ይችላል፡- ይህ ሁኔታ ሲያጋጥም ሁለት ነገሮችን ማድረግ ይቻላል፡- (1) ለዎች የሚፈልጉት ነገር ለሁሉም የማይበቃ መሰሉ ስለሚታዩቸው የሚፈልጉት ነገር በበቂ ሁኔታ እንደሚኖር ማየት እንዲችሉ አስተሳሰባቸውን ለመለወጥ ጥረት ማድረግ ይረዳል፡- በእርግጥ የለዎችን አመለካከት በኃይል መለወጥ አይቻልም፡- ስለዚህ እነርሱ ሊቀበሉት በሚችሉት መንገድ የሚፈልጉት ነገር መኖሩን እንዲያዩ መርዳት መልካም ነው፡- (2) ለዎች የሚፈልጉት ነገር ለሁሉም ስለማይበቃ ሳያገኙ እንደሚችሉ በማሰብ ስለሚጨነቁ ጭንቀታቸው እንዲቀንስ መርዳት ያስፈልጋል፡- ይህም እነርሱ ለሚያነሱላቸው ጥያቄዎች የሚያበረታታ ምላሽ በመስጠት ሊሆን ይችላል፡- የሚፈልጉት ነገር በበቂ ሁኔታ መኖሩን በማሳየት እንደሚያገኙ ተስፋ እንዲያደርጉ ወይም የሚፈልጉትን ነገር ማግኘት እንደማይችሉና ሌላ አማራጭ መንገድ እንዲፈልጉ በማድረግ ችግሩን መፍታት ይቻላል፡-

እንግዲህ በግጭት ውስጥ የተሳተፉ ለዎች በቀላል ሊለዩትና ሊያውቁት የሚችሉት ግብ ቢኖር የጉዳይ ግብን ነው፡- ለዎች «ምን ትፈልጋለችሁ?» ሲባሉ «ይህን ወይም ያንን» ማለት ይችላሉ፡- የጉዳይ ግብ ግጭትን

ለመረዳትና ለመፍታት ከሚያገዙ ግንዛቤዎች አንዱ ቢሆንም ሌሎች አስፈላጊ የሆኑ ግቦችም አሉ።

የግንኙነት ግቦች፡ እኛ ለእርስ በርሳችን ምንድነን?

በግጭት ውስጥ የግንኙነት ግቦችን ለማወቅ የሚጠየቀው ጥያቄ «የእርስ በርሳችን ግንኙነት ምን ይመስላል?» የሚል ነው። ሁለቱም ወገኖች አንዱ ከሌላው የሚፈልገው የግንኙነት መበመርና ጥልቀት ይኖራል። የግንኙነት ግብ አንዱ ከሌላው ጋር ሊኖረው የሚፈልገውን ግንኙነት ያንጸባርቃል። አንዱ ወገን በግጭቱ ውስጥ ማንም ከብሩን በሚነካ መንገድ አንዲቀርበው አይፈልጉም። በቤተሰብ ውስጥ በባልና ሚስት መካከል ግጭት አለ። ባል «አኔ አንቺ ስለአኔ በሰዎች ፊት አንድ ክፉ የሆነ ቃል አንድትናገሪ አልፈልግም። በመካከላችን ምንም ግጭት ቢኖር በሰዎች ፊት መከባበር ይኖርብናል» ቢል አንዱ ለሌላው አንድ ወዳጅ አንጂ አንድ ጠላት ሆኖ መቅረብ አንደማይገባው ያመለክታል።

የግንኙነት ግብ ለዎቹ የሚፈልጉትንም የትብብር መንፈስ ደረጃን ያሳያል። ራሳቸውን በግጭት ውስጥ እንደተባተፉ ቡድኖች አንዴት መተያየትን ይፈልጋሉ? በግጭት ውስጥ የተባተፉ ሰዎች

- > «ከዚህ በኋላ በጓደኛዎች ሆነን የምንቀጥል አይመስለንም።»
- > «አኔ የማይርገውን ነገር ለሰማውቅ በእኔ ጉዳይ ውስጥ ጣልቃ አንድትገብ አልፈልግም።»
- > «አሁን ተለያይተን መኖር አንጂ አንድ ላይ መኖር አይቻልም።» በማለት መናገራቸው በመካከላቸው ያለውን መያያዝ መቀነስን ያመለክታል። በዚህ የግንኙነት ግብ ውስጥ አንዱ በሌላው ላይ ያለውም ተጽዕኖ ምን ያህል እንደሆነ ለማወቅ ይቻላል።

የግንኙነት ግቦች በግጭት ሂደት ውስጥ በሚነሱበት ጊዜ አንድ ለመጣጡ ማስተናገድ ይቻላል። ሰዎች ለግንኙነት ግቦች የሚሰጡት ሥፍራ ከፍተኛ በመሆኑ ሲከሰርሱ ተገዢው አልባት ላይሰጥ ወደ መግባባት መድረስ አስቸጋሪ ነው። ለሰዚህ በጉዳዮች ግብ ላይ በመነጋገር የግንኙነት ግቦችን ችላ ማለት የግጭት መፍታቱን ሂደት ጎደሎ ያደርጋል። አነዚህ ግቦችን አስቸጋሪ ከሚያደርገው ነገር አንዱ በግጭት ውስጥ የተባተፉ ወገኖች ግቦችን በቀጥታ አለመግለጻቸው ነው። «እኔ ከእርሱ ወይም ከእርስዋ ወይም ከእነርሱ አንዲህ ዓይነት ግንኙነትን አልፈልጋለሁ» ብለው አይናገሩም። በግጭት ውስጥ ሆነው «እርሱ ወንድሜ ነው፣ በጣም እወደዋለሁ፣ እርሱን ማጣት አልፈልግም» ብለው መናገር ለብዙዎች ይከብዳቸዋል። በሰዎች መካከል ያለውን የግንኙነት ሁኔታ ለማወቅ አንዴት እንደሚነጋገሩ፣ ማን በቅድሚያ አንደሚናገር፣ ማን ብዙ እንደሚናገር አንዲሁም ንግግራዊ ያልሆኑ የአካል አንቅስቃሴዎችን መከታተል ይጠቅማል። እስቲ አንድ ምሳሌ እንመልከት።

አንድ አገልጋይ የቤተክርስቲያን መሪዎች ደመወዝ እንዲጨምሩለት ይጠይቅና አይሆንም የሚል ምላሽ ይሰጣል። መሪዎቹ «በዚህ አሳብ ብዙ ባትገፋበት ይሻላል። እኛ ምን ያህል ልንስጥህ አንደምንቻል እናውቃለን» ቢሉ አገልጋዩ «ለምንድነው? በዚህ ዓመት አኮ የእኛ ቤተክርስቲያን

ምዕመናን አሥራታቸውን በታማኝነት በመስጠታቸው ገቢያችን ከምንም ጊዜ በላይ ጨምሯል» በማለት ይጠይቃል። የአገልጋዩ የግንኙነት ግብ «እኔም የሚገባኝን ነገር የመጠየቅ መብት አለኝ። እናንተም አንድ መሪዎች መብቷን አንድታከብሩልኝ አፈልጋለሁ» የሚል ነው።

በዚህ ምሳሌ ውስጥ የቤተክርስቲያን መሪዎች አገልጋይ የራሱን ጉዳይ በተመለከተ ምንም መናገር የማይችልበት ግንኙነት ሲፈልጉ አገልጋዩ ደግሞ እርሱም በሰሙብቱ መጠየቅ የሚችልበት ዓይነት ግንኙነት አንዲሆን ይፈልጋል። የመጀመሪያው ወገን ሥልጣን ከላይ ወደ ታች የሚሄድበትን ዓይነት ግንኙነት ሲፈልግ ሁለተኛው ወገን ደግሞ የኃላፊነት መለያየት ቢኖርም በአኩልነት ላይ የተመሠረተ ክብር መሥራትን ይፈልጋል።

የግንኙነት ግቦች በሁሉም ዓይነት ግጭት ውስጥ የሚታዩ ናቸው። ሆኖም በቀላሉ የግንኙነት ግቦች ለይቶ ማወቅ አስቸጋሪ ነው። ይህ ደግሞ አስቸጋሪ የሚሆነው ከውጭ በግጭት ውስጥ ያሉትን ሰዎች ለማስታረቅ ለሚፈልገው አስታራቂ ብቻ ሳይሆን በግጭት ውስጥ ለተሳታፉ ሰዎችም ጭምር ነው። ከውጭም ሆነ ከውስጥ ሆኖ የግንኙነት ግቦችን መለየት ከፍተኛ ጥረትን ይጠይቃል። ይህም ከሚሆንባቸው ምክንያቶች አንዱ እያንዳንዱ ለው የግጭቱን ጉዳይ በራሱ የግንኙነት ሁኔታ ስለሚተረጉመው ነው። በግጭት ውስጥ ያሉ ወገኖች ችግሩን የሚረዱበት ሁኔታ የተለያየ ነው። ለሰዚህ የግንኙነት ግቦችን ለማወቅ አንዱ ወገን ሌላው ወገን ግጭቱን ከግንኙነት አንጻር እንዴት እንደተረዳ ለማወቅ ጥረት ማድረግ ያስፈልጋል። አንዱ የሌላውን መረዳት ካልተቻለ ወደ አንድ ግብ መምጣት ያስቸግራል።

የአንድ አጥቢያ ቤተክርስቲያን መሪ ወደ አገልጋዮች ተጠሪ ሲመጣ በፋይል አያያዝ ላይ ብዙ ጊዜ ይጋጫሉ። መሪው ቢሮ ሲገባ ደብዳቤዎች በየፋይላቸው ገብተው ማየትን ይፈልጋል። መሪው ወደ አገልጋዩ ቢሮ ሲገባ «አንተ ይህችን ነገር ማስተካከል አቃተህ ወይ? ለጎት ጊዜ ነገረህ አልነበረም ወይ?» ይሏል። የአገልጋዩ ተጠሪ «ብሉሎች ሥራዎች ምክንያት ረስቼ ነው» በማለት ሲመልስ መሪው ደግሞ «አንተ ሁልጊዜ ትረሳለህ ወይ!» ብሎ በኃይል ቃል ይናገራል። ከላይ ሲታይ የተባለው መልዕክት «ብሉሎች ሥራዎች ምክንያት ረስቼ ነው/አንተ ሁልጊዜ ትረሳለህ ወይ!» የሚል አሳብ ነው። የአገልጋዩ ተጠሪ ከንግግሩ የተረዳው «ይህ የቤተክርስቲያን መሪ ከፋይል ይልቅ ስሉሎች የቤተክርስቲያን ሥራዎች ትኩረትና ቅድሚያ ቢሰጥ መልካም ነው» የሚል ሲሆን ስመረው የሰጠው ትርጉም ግን «አገልጋዩ ለመሪዎች አይታዘዝም፣ የልቡን ነገር ያደርጋል» የሚል ነው። በዚህ ምሳሌ ውስጥ አንዱ ሌላው የተረዳውን መልዕክት አንዴት ማወቅ ይችላል? በግንኙነት ጉዳዮች አንዱ ችግር ግጭቱ ለሌላ ለው የሰጠውን ትርጉም ቶሎ ማወቅ አለመቻል ነው። መሪውና አገልጋዩ አንዱ የሌላውን መልዕክት አልተረዳም። ሁለቱም ነገሩን የተረዱበት መንገድ የተለያየ ነው። ስለዚህ ሁሉም ወገኖች የጋራ ግንዛቤ እንዲኖራቸው አያንዳንዱ ወገን ጉዳዩ በውስጡ በሰግንኙነት የሰጠውን መልዕክት እንዲናገር ዕድል መስጠት አስፈላጊ ነው።

በአብዛኛው የግንኙነት ግቦች የሌሎችን በመገመት ወይም በማወቅ የሚሰጥ ምላሽ ይሆናል። በግጭት ውስጥ ያሉ ወገኖች ሌሎች ይሠራሉ ወይም ይፈልጋሉ ብለው ከሚያስቡት አንጻር የራሳቸውን የግንኙነት ግብ

ይናገራሉ። እንዲሁም ሌላው አሁን ብቻ ሳይሆን ወደፊትም ሲያደርግ ይችላል ብሎ ከሚያስበው ግምት አንጻር እጽፋውን ይሰጣል። ይህ በእንደ በኩል የሚያሳየው በእብዛኛው በግጭት ውስጥ ያሉ ወገኖች አስቀድሞ የግንኙነት ግብ እንደማያውቁ ነው። ለምሳሌ በግጭት ውስጥ ሆነው ሲነጋገሩ እንዲሁ ሌላው «አሁንስ ልትቆጣጣረኝ አያለብክ ነው» «የክብር በፊቱ ድርጊትህ አይበቃህም ወይ?» የሚሉ አላባቶች ስለወደፊት ድርጊት በማለብ የሚሰጡ ምላሾች ናቸው።

የማንነት ግቦች፡- በዚህ ግንኙነት ውስጥ እኔ ማን ነኝ?

በግንኙነት ውስጥ የማንነት ግብ ምን እንደሚመስል ከማየታችን በፊት ለሰማንነት ትርጉም ማወቅ አስፈላጊ ነው። ማንነት ምንድነው? ማንነት ለዎች ራሳቸውን ማን እንደሆኑ የሚገልጹበት መንገድ ነው። «እኔ ማን ነኝ?» ለሚለው ጥያቄ የሚለጡት ምላሽ ነው። ማንነት የሚለው አሳብ ለዎች ራሳቸውን የሚያዩበት ሁኔታ፤ ማን እንደሆኑ የሚናገሩት ነገር፤ ከየት እንደመጡ የሚተርኩበት ሁኔታና መተው የማይፈልጉትን መለያ ምልክታቸውን የሚያመለክት ነው። የሰዎች ማንነት ቁጥረት የማይለወጥ ነገር ሳይሆን በሁኔታዎች ውስጥ በሚያልፉበት ጊዜ በተለይም በግጭት ውስጥ የተለያዩ ቅርጽ ይይዛል።

ለዎች ማንነታቸውን በክብር መጠበቅ ይሻሉ። በግጭት ውስጥ የሚኖረውን የማንነት ግቦች የሚባሉት ከለዎች ማንነት ጋር የተያያዙ ናቸው። ለዎች በግንኙነቱ ውስጥ ማን እንደሆኑ የሚሰማቸውና የሚያለቡት ነገር እንዲሁም በግንኙነቱ ውስጥ የራሳቸውን ማንነት ለመጠበቅ ወይም ከጥቃት ለመከላከል ወይም ለመጠገን የሚያደርጉት እርምጃ ነው። በግጭት ወቅት ለዎች ትኩረት የሚለጡት ለተደረገው በደል ሳይሆን በፈጽሞ በደል ምክንያት በእነርሱ ማንነት ላይ የሚመጣውን አደጋ በመከላከል ላይ ነው። በደሉ ከተፈጸመ በኋላ እነርሱ ስለራሳቸው ያላቸው እንዲሁም ለዎች ለእነርሱ የሚኖራቸው አመለካከትና ግምት እንዳይበላሽ ጥንቃቄ ማድረግ ከፍተኛ ትኩረት ይሰጣል። ለዎችን የሚያሳስባቸው ኃጢአት መሥራታቸው ሳይሆን ኃጢአት በመሥራታቸው በማንነታቸው ማለትም እነርሱ ስለራሳቸው ባላቸው ወይም ሌሎች ለዎች ስለእነርሱ በሚኖራቸው መልካም ግምት ላይ የሚያስከትለውን እሴታዊ ተጽዕኖን ነው።

ግጭትን የመፍታት ሂደት ማንነትን የሚጎዳ ከሆነ ለዎች አውነትን ሊይናገሩም፡- በሁለት ወገኖች መካከል ያለው ግጭት እየተፈፋመ ሲሄድ እያንዳንዳቸው የራሳቸውን ማንነት ከጥቃት የሚከላከሉበትን ሁኔታ መቀየላቸው ይጀምራሉ። በእርግጥ በግጭት ውስጥ በማንኛውም ደረጃ የራሱን ማንነት ለመጠበቅ ጥረት በደረገም በአንዳንድ ሁኔታ ከሌለው ጊዜ ጎልቶ ይታያል። ማንም ሰው ውርደትን አይፈልግም። ይህ የሰው ልጅ ባሕርይ ነው። አንዳንድ ጊዜ ለዎች ተጋጭተው ለማስታረቅ ሲሞክር ለዎች ለምን እንደተጋጩ ለማወቅ በጣም ያስቸግራል። ከዚህም የተነሳ ለዎቹ ያለምንም ምክንያት እንዲሁ የተጋጩ ይመስላል። ይህ የሚሆነው እያንዳንዱ ወገን የራሱ አሳብ ተቀባይነት እንዲያገኝ ወይም እውነት ያለው ወገን እርሱ ብቻ እንደሆነ ለማስገዛብ ከፍተኛ ጥረት ስለሚያደርግ ነው። ይህ የሚሆነው እያንዳንዱ ወገን እውነት ግልጽ ወጥቶ ምናልባት ልንዋረድ አንችላለን ከሚል ስጋት የተነሳ እውነተኛውን አሳብ በመደበቁ ሲሆን ይችላል።

በዋናነት የማንነት ግብ ያለው ግጭት ለመፍታት አስቸጋሪ ነው። ምክንያቱም ለዎች ማንነታቸውን ለመጠበቅ ሊሉ ግትር ይሆናሉ። ለዎቹ አሳባቸውን ለመልቀቅ ፈቃደኛ ካለመሆንም ባሻገር በግጭት ውስጥ የተሳተፉትን ተቀናቃኛቸውን ለማጥፋት አፍራሽ የሆነ አርምጃ ሲወስዱ ይችላሉ።

ለዎች ግጭት ውስጥ ንብተው ለግጭቱ መንስኤ የሆኑት ራሳቸው መሆናቸውን ሊያውቁ «እኛ አጥፍተናል ወይም በድለናል» ብለው በመናገር ለፈጽሞት ነገር ኃላፊነት መውሰድን ይፈራሉ። ኃላፊነት ቢወስዱ ለዎች ለእነርሱ ያላቸው ግምት ይቀንሳል ብለው ያስባሉ። በለዎች ፊት መዋረድን አይፈልጉም። እንዲሁ ወገን የራሱን ማንነት ለመጠበቅ ጥረት ሲያደርግ ሌላው ወገን በተለይም እውነት አንዳለው የሚያስበው ክፍል ደግሞ ተቀናቃኙን ለማዋረድ ጥረት ያደርጋል። በዚህ ሁኔታ ትግሉ ላለመዋረድና ለማዋረድ በሚታገለው ወገን መካከል ይደረጋል ማለት ነው።

ማንነትን ለመጠበቅ መስዋዕትነት ይከፈላል። ለዎች ክብራቸውን ላለመጣል ወይም ላለመዋረድ ዋጋ ለመክፈል ዝግጁዎች ናቸው። ምክንያቱም የራስ ክብር ወይም ማንነትን መጠበቅ ውድ ነገር ነው። «ከመልካም ሽቲ መልካም ለም ... ይሻላል» (መክ.7:1) የሚለው አሳብ የራሱን «ለም» ማስጠበቅ ምን ያህል ትልቅ ነገር እንደሆነ ያስገነዝባል። ሐዋርያው ጳውሎስም እርሱ የሚመካበት ነገር እንዳይነካበት እንደሚጠነቀቅ «ማንም ትምክህቴን ከንቱ ከሚያደርግብኝ ሞት ይሻለኛል» (1ቆሮ.9:15) በማለት ይናገራል። እርሱ የማንነቱ መግለጫ አድርጎ የያዘው ነገር እንዲነካበት እንደማይፈልግ አንዲያውም ያ ነገር ከሚነካብኝ ወይም ዋጋ እንደሌለው ነገር ከማይቆጠርብኝ ሞት ይሻለኛል በማለት በኃይል ቃል መናገሩ የማንነት መግለጫ ሆኖ ሰተያዘ ነገር ለዎች የሚለጡት ሥፍራ ከፍተኛ መሆኑን ያመለክታል።

ማንነትን መጠበቅ እንጂ መጠገን ከባድ ይሆናል። አንድ ጊዜ የለው ክብር ከተነካ ወይም ለው ከተዋረደ በኋላ እንደገና ክብሩን በቀላሉ መመለስ እጅግ ከባድ ነው። አኔ ባደኩበት አካባቢ ለዎች «ለኛ የጠፋች ለም ማክለኛ እትመለስም» ይላሉ። ክብርን መጠበቅ እንጂ ከጠፋ በኋላ መመለስ አይታለብም። ለእነዚህ ለዎች ክብራቸውን ላለማስነካት ይታገላሉ። የማንነት ክብር ካልኖረ ሕይወት ትርጉም የለሽ ለሰሚሆን ለዎች የማንነታቸውን ክብር ለማስጠበቅ የተቻላቸውን ዋጋ ይከፍላሉ።

የማንነት ጥያቄ ግጭትን ውስብስብ ያደርጋል። በሁለት ወገኖች መካከል በግጭት ዙሪያ ውይይት ሲደረግ አንዱ ሌላው ማንነቱን አየጎዳ እንደሆነ ከተለማው የግጭቱ ክብደትና ውስብስብነት እየጨመረ ይሄዳል። ለዎች የይዘት ግቦችን በአለማች ሁኔታዎች ለመተው እምብዛም አይቸገሩም። ነገር ግን የማንነት ጥያቄ ሲነሳ ለዎች በቀላሉ አይተውትም። ለዎች ለተወለነ ጊዜ ያለቁለቁለ ወይም ያለገንዘብ መኖር ይችላሉ። ተግተው በሠሩ ደግሞ የሚፈልጉትን ነገር ማግኘት ይችላሉ። ያለማንነት ክብር መኖር ግን እጅግ ከባድ ነው። አንዳንድ ለዎች በደል ወይም ኃጢአት ፈጽመው ክብራቸው እንደጠፋ ሲገባቸውና ራሳቸውን የሚከላከሉበት መንገድ አንደሌላቸው ሲያስቡ ራሳቸውን እስከማጥፋት ይደርሳሉ። እንደዚሁም ሌሎች ለዎች የማንነታቸውን ክብር በመንካት ከጎዱትና

መከላከል የማይቻልበት ሁኔታ ውስጥ ሲገቡ ተገቢ ያልሆነ የጥፋት እርምጃን ይወስዱባቸዋል።

በግጭት ውስጥ የሚታየው ነገር አንዱ ወገን የራሱን የማንነት ግብ እያሰጠበቀ የሌለውን ግን መጉዳት መፈለግ ነው። ይህ ነገር የሆነ የግጭት አያያዝ ዘይቤ አይደለም። ሰዎች ግጭትን መፍታት እንዲችሉ ማለትም እያንዳንዱ ወገን ለሠራው በደል ኃላፊነት ወስዶ ሁኔታዎችን ማስተካከልና ወደፊት ደግሞ በመልካም ሁኔታ አብሮ ለመኖር የሰዎችን ማንነት አስመጉዳት ወይም ጉዳትም ተደርጎ ከሆነ ቶሎ አስፈላጊውን ለውጥ በማድረግ የተጎዳው ክብሩቸው እንዲጠገን መደረግ አለበት።

ሰዎች በራሳቸው የራሳቸውን ማንነት ይጎዳሉ። አንዳንድ ጊዜ ሰዎች የሌሎችን ብቻ ሳይሆን በራሳቸው የራሳቸውንም የማንነት ክብር ሲጎዱ ይችላሉ። አንዳንድ ሰዎች ለሰራሳቸው ጥሩ ያልሆነ ወይም አሉታዊ የሆነ ነገር በመናገር ራሳቸውን ያዋርዳሉ። ለምሳሌ «እኔ አገልጋይ መሆን የሚችል ሰው አይደለሁም»፤ «እኔ ወላጅ ለመሆን ብቃት የለኝም»፤ «እኛ እኮ ለመገዛት የተፈጠርን ሰዎች ነን» የሚሉና የመሰሉት አሳቦች የሰውን ማንነት ሲጎዱ የሚችሉ አባባሎች ናቸው። ሰዎች ለሰራሳቸው ማንነት መልካም ያልሆኑትን ነገሮች ከመናገር መቆጠብ ይኖርባቸዋል። እነዚህ አባባሎች ሊበዙ የሚሳሉትን አሳቦች ወደ ማመን ደረጃ ይመጣሉ። አንዳንዴም እነዚህ አባባሎች እነርሱ ስለራሳቸው ያላቸውን መልካም ያልሆነ አስተሳሰብ የሚያንጸባርቁ ይሆናሉ። ሰዎች በራሳቸውም ሆነ በሌሎች የማንነታቸው ክብር ሲጎዳ ከሌሎች ጋር በመታረቅ ተቻቸለው ለመኖር ይቸገራሉ። ለእነዚህ በቅድሚያ የሰዎቹ የማንነት ክብር እንዲገነባ ማድረግ አስፈላጊ ነው።

በማሰታረቅ አገልግሎት የሰዎች የማንነት ክብር እንዳይነካ መጠንቀቅ ያስፈልጋል። በግጭት ውስጥ ሰዎች የማንነታቸው ክብር እንዳይነካባቸው በተቻለ መጠን ከውርደት፣ ከነውርነት፣ ከመገለል፣ ከማይገባ ስድብ፣ እንደ በታችና የማይጠቅም ሰው ከመቆጠር ይከላከላሉ። ግጭትን በመፍታት ሂደት ውስጥ ሰዎች በደለኞች ሆነው ባሉ እንኳን ለማስታረቅ ተብሎ የእንዱን የማንነት ክብር በመጉዳት ማስታረቅ መሞከር ዘላቂነት የሌለው ጥረት ይሆናል። አንድ ወገን ሆኖ ብሎ ሌላውን ወገን መበደሉ በተጨማሪ ማስረጃ ቢታወቅና ድርጊቱን የፈጸመው ወገን ቢያምንም የዚህን ወገን የማንነት ክብር መከላከል የወደፊት ግንኙነት ላይ አሉታዊ ተጽዕኖ ያመጣል። አንዳንድ ጊዜ አስታራቂም ጭምር በበዳይ ላይ የመጨከን ሁኔታን ያሳያል። «በወደቀ ዛፍ ላይ ምሣር ይበዛል» እንደሚባለው የበደለውን ሰው ማንነት መጉዳት ጉዳት እንጂ ጥቅም የለውም። ይህ የሚያጠፋ እንጂ ግንኙነትን የሚያድስ ነገር ባለመሆኑ የሚደገፍ አካሄድ አይደለም።

የማንነት ክብር ከተነካ መፍትሔው ዘላቂ አይሆንም። አንዱ ወገን በሌላው ላይ ወይም አስታራቂዎች በግጭት ውስጥ ባሉ ወገኖች ላይ ሥልጣን ኖሮአቸው ጫና በማድረግ የማንነት ክብርን በመጉዳት ማስታረቅ ነገ መፍረሱን እያወቁ ቤትን ያላቋሚ እንደ መሥራት ያህል ነው። በግጭት መፍታቱ ሂደት የማንነታቸው ክብር የተነካባቸው ወገኖች ለጊዜው እርቁን የተቀበሉ ቢመስሉም ግን በልባቸው የተበላሸውን የማንነታቸውን ክብር

እንደገና የሚመልሱበትን ወቅት ይፈልጋሉ። እርቁን ተቀብሎ ነገር ግን ያጡትን ነገር በሰውር የሚያገኙበትን መንገድ ይሻሉ። ይህ የሚያሳየው ሰዎች የማንነታቸው ክብር ተነክቶ ላይ ላይን የታረቁ ቢመስሉም ከልባቸው ግን አልታረቁም፤ ግጭቱ ከሥር መሠረቱ አልተፈታም ማለት ነው። ባሬ የተሸነፈው በልቡ አንድ ቀን እንደሚያሸንፍ ተስፋ በማድረግ ይኖራል።

ምስጢር ማውጣት የማንነት ክብርን ይጎዳል። በግጭት ውስጥ የሰዎች የማንነት ክብር ከሚጎዳባቸው መንገዶች አንዱ የሌላውን ገመና ከግጭቱ ጋር ቀጥታ ተያያዥነት ስላላቸው ሰዎች በመናገር ነው። ሰዎች ምስጢራቸው አደባባይ ሲወጣባቸው የማንነታቸው ክብር ማለትም ንብረተሰቡ ለእነርሱ የሚኖራቸው ግምት ተበላሽቶ እንደሚዋረዱ ያስባሉ። በእርግጥ መልካም ያልሆነው የሰዎችን ገመና ሰምቶ ክብር አይሰጥም። ይህን ደግሞ ማንም ሰው በእርሱ ላይ እንዲደርስበት አይፈልግም። ለእነዚህ የሰዎችን የማንነት ክብር ላለመንካት ስለግጭት ሲነጋገሩ በግጭቱ ውስጥ የተሳተፉ ሰዎች ብቻ (ከአስታራቂ ጋር) ቢነጋገሩበት ምስጢር ለመጠበቅ ይረዳል። ግጭቱ የማይመለከታቸው ሰዎች ባሉበት ሥፍራ ስለግጭት መነጋገር መልካም አካሄድ አይደለም። እንደዚሁም ግጭትን ለመፍታት ስለተደረገው ዝርዝር ውይይት ለውጭ ሰዎች መናገር የማንነት ክብርን ይጎዳል። ስለዚህ ሂደቱን እንጂ የሰዎችን ዝርዝር ገመና ማውጣት ግጭትን ከመፍታት ይልቅ ያባብሳል። ምስጢራቸውን አደባባይ ካወጣ ወገን ጋር ተባብሮ ግጭትን ለመፍታት ጥረት የሚያደርግ ወገን የሚገኝ አይመስልም።

ግጭትን ለመፍታት ከታሰበ ከውይይት በተጨማሪ በግል ጉዳዩ ከሚመለከታቸው ወገኖች ጋር መነጋገር የተሻለ መንገድ ነው። የሰዎቹ ምስጢር በማይወጣበት ሁኔታ ከእነርሱ ጋር መወያየት መፍትሔ የመፈለግ ሂደቱን የበለጠ ፍሬያማ ነው። ግጭት ሳይፈታ እንዲሁ ስለጉዳዮች ብዙ ጊዜ ማውራት ይቻላል። የሚፈለገው ችግሩ ተፈትቶ ሰዎች ግንኙነታቸውን አሻሽሎ አብረው ተቻቸለው መኖር ከሆነ ግልጽነት እንዲኖር በግል በምስጢር ማድረግ አማራጭ የሌለው መንገድ ነው። አስታራቂዎች ሁለቱን ወገኖች በሚያስታርቁበት ጊዜ ምስጢራቸውን መጠበቅ ይገባቸዋል። ይህ ሲሆን ሰዎች ግልጽ በመሆን በውስጣቸው የሚሰማቸውን ስሜትና ያለውን አሳብ ለመግለጽ ፈቃደኛ ይሆናሉ። ስለዚህ ማንም «ሽማግሌ» ሆኖ ሰዎችን የሚያስታርቅ ሰው በግጭት ውስጥ ከተሳተፉት ሁለት ወገኖች የሰማውን መረጃ ለሌላ ወገን አሳልፎ መስጠት ወይም መናገር አይገባውም።

የማንነት ክብር ለመጠበቅ የሚደረጉ መከራዎች፡- በግጭት ውስጥ ሰዎች የማንነታቸውን ክብር ለማስጠበቅ ጥረት የሚያደርጉት በተለያዩ መንገዶች ነው። ከእነዚህም የሚከተሉት የሚጠቀሱ ናቸው። እነርሱም፡-

✓ ሰዎች ግጭት እንደሌለ በመቆጠርም የማንነታቸውን ክብር ለመጠበቅ ጥረት ያደርጋሉ። ምክንያቱም በግንኙነት ውስጥ ችግር መኖሩን ማመን ሁኔታዎች ከቁጥጥር በላይ መሆናቸውንና ሰዎቹም ሁኔታዎችን በተገቢው ሁኔታ ለመያዝ ብቃት እንደሌላቸው ስለሚያመለክት ነው። ሰዎች ደግሞ እንዲህ መባልን ስለማይፈልጉ ግጭት መኖሩን አይቀበሉም።

✓ በግጭት ውስጥ የተሳተፉ ወገኖች ከያዙት አቋም ፈቀቅ ለማለት ፈቃደኛ ባለመሆን ከብራቸውን አየተከላከሉ አንደሆኑ መረዳት ይቻላል። ለዎች አቋም ይዘው ከዚያ ለመንቀሳቀስ እምቢ የሚሉት መረጃ በማጣት ወይም ባለማወቅ ብቻ እይደለም። እንዳንድ ጊዜ ከያዙት ነገር የተሻለ ነገር እንዳለ መረጃ ቢያገኙም አሳባቸውን ለመተው አይፈልጉም። እንዲሁም ከንግድ የፈተኛውን አሳባቸውን በመተው እዲሉን አሳብ ሲቀበሉ አቋም እንደሌላቸው ወይም አሰራሪ የሆነ መረጃ የሌላቸው የዘመኑ ለዎች እንዳልሆኑ ተቆጥረው ለእነርሱ የሚሰጠው ግምት እንዳይቀንስ ወይም እንዳይጠፋ ከያዙት አሳብ ጋር ራሳቸውን ያስራሉ።

✓ በግጭት ውስጥ ካለው ወገን የሚመጣውን ነቀፋ በመቋቋም ከብራቸውን ይጠብቃሉ። እንዲሁም ወገን ሌላው የሚያደርገውን ፍትሕ የሌለበትን ነገር በመናገር እንዲሁም ሌሎች ከግጭቱ ውጭ የሆኑ ወገኖች እርዳታ እንዲያደርጉላቸው በመጠየቅ ተቃውሞአቸውን ያስታውቃሉ።

የማንነት ክብርን ለመገንባት የሚረዱ አሳባቶች፡- በግጭት ውስጥ የገቡ ወገኖች እንዲሁም የሌላውን የማንነት ክብር መጠበቅ፣ መከላከል ወይም ከተጎዳም እንደገና ለመጠገን እንዳንድ ጠቃሚ እርምጃዎችን መውሰድ ይችላሉ። ከእነዚህም የሚከተሉት ይጠቀሳሉ። እነርሱም፡-

☑ ሌሎች ለዎች የማንነት ክብራቸውን የሚያሳድጉበትን መንገድ ማመቻቸት፡- በሰብዓዊነት እይታ ሌሎች ለዎች የሚፈጽሙትን ለህተት መፈጸም የማንችልበት ምክንያት እይኖርም። ስለዚህ የበደሉንን ለዎች በሰብዓዊ ርኅራኄ እንደ ራስ ማሳብ ያስፈልጋል። እንደ መንፈሳዊ ሰው ለናለብ ደግሞ ካሉበት ሁኔታ ወጥተው ከእኛም ወደተሻለ ደረጃ ማደግ እንዲችሉ መርዳት ይጠበቃል። በግጭት ውስጥ እየሆኑም የሌሎችን የማንነት ክብር ለመጨመር ሌሎችን በቀና መንፈስ ማቅናት አስፈላጊ ነው። ለዎች አፍራሽ የሆነ ዓላማ ይዘው ቢመጡም በመልካም እቀራረብ መቅረብ ያለዝባቸዋል። ለዎች ተቆጥተው በሰሜት ውስጥ ሲኑ «እንዳንዴ መቆጣት ያለ ነገር ነው»፣ «እንተ እኮ እኔ የማውቀውን ምስጢር ቢታወቅ ኖር እንዲህ እይሰማህም ነበር»፣ «በወቅቱ መልካም መለሱ የታየሽን ነገር እድርገሻል» በማለት ለዎች የሚያደርጉት ነገር ቢያንስ ከራሳቸው እይታ ትክክል እንደሆነ መናገር የማንነታቸውን ክብር ይጠበቅላቸዋል።

☑ ትዕዛዝ ከመስጠት በመቆጠብ፡- በግጭት ውስጥ የተሳተፈው እንዲሁም ወገን በሌላው ላይ ሥልጣን ሲኖረውና ሌላውን «እንዲህ እድርግ ወይም እታድርግ» ማለት ግንኙነቱን የበለጠ ያሻክራል። ትዕዛዝ ባለበት ሁኔታ ለዎች ራሳቸውን ለመከላከል ምክንያትን ይፈልጋሉ። «ትዕዛዙን ወይም ሕጉን ባትጠብቁ ወዳላችሁ» ከማለት «በተነጋገርነው መሠረት አብረን መሥራት ብንችል መልካም ነው» ማለት የተሻለ ግንኙነት እንዲኖር ያደርጋል። በአባትና በወጣት ልጅ መካከል ግጭት ሲፈጠር «ሁልጊዜ በጊዜ ቤት የማትገባ ከሆንህ ወዳለህ» ከማለት ይልቅ «አሁን እንተ ኃላፊነት የሚለማህ ሰው በመሆንህ ስለእንተ ብዙ መጨነቅ እያስፈልገኝም» ማለት የሰበሰበ እቀራረብ ነው። ወጣቱም ከአባቱ አሳብ ጋር እንዲለማማ የሚጋብዝ

ይሆናል። አሸናፊና ተሸናፊ የሚታይበትን ግንኙነት የሚፈጥር ንግግርን ከመናገር በመቆጠብ ለዎች እንዲታባበሩ ማድረግ የተሻለ ነው።

☑ ለዎችን ማዳመጥና አሳባቸውን በማለተናገድ፡- በማዳመጥ ለዎች ተቀባይነት እንዳላቸው እንዲለማቸው ማድረግ ይቻላል። ለዎች ሊደመጡ ትኩረት እንደተሰጣቸውና ሰብዓዊ ክብር እንዳገኙ ይቆጥራሉ። በግጭት ውስጥ ከተሳተፉ ወገኖች መካከል እንዲሁም ወገን በሌላው ሥልጣን ቢኖረውና ያለሌላው አሳብ ውሳኔ መስጠት የሚችልበት ሁኔታ ቢኖር እንኳ የሌለውን ወገን አሳብ መለማት ግንኙነትን ይበልጥ ያጠናክራል። ለዎች በመደመጣቸው እንዳልተገለሉና ክብር እንደተሰጣቸው ይገነዘባሉ። የማንነታቸው ክብር ስላልተነካ ከዚያ ግንኙነት ለመውጣት አይፈልጉም። በመካከላቸውም የተፈጠረውን ግጭት ለመፍታት ፈቃደኞች ይሆናሉ።

☑ ለዎች ዓላማዎቻቸውን እንዲፈትሹ መልካም ጥያቄዎችን መጠየቅ፡- ተገቢ ጥያቄዎችን መጠየቅ በቃላት ከማጥቃት የበለጠ ውጤት አለው። ለዎች በግጭት ዙሪያ ሲወያዩ በቃላት ሌሎችን ከማጥቃት ይልቅ አሳባቸውን ለመግለጽ ዕድል እንዲያገኙ ጥያቄዎችን መጠየቅ ወይይቱ ፍሬያማ እንዲሆን ያደርጋል። ለዎችም ራሳቸውን ለመግለጽ ዕድል ስለሚያገኙ ደስ ይላቸዋል። የተፈጠረውንም ግጭት ለመፍታት ራሳቸውን ያዘጋጃሉ።

በአጠቃላይ ለዎች የማንነታቸው ክብር እንዳይጎዳ እንዲሁም ለላማንነታቸው ክብር እንዲለማቸው ለማድረግ ማለትም መልካም፣ ዋጋ፣ ችሎታና ብቃት ያላቸው የሰው ልጆች እንደሆኑ እንዲረዱ ለማድረግ ከማጥቃት ይልቅ መደገፍ፣ ከማዘዝ ይልቅ አሳባቸውን ማዳመጥና ማለተናገድ እንዲሁም ለዎቹ ራሳቸውን እንዲገልጹ ዕድል በመስጠት ግጭት ለመፍታት ራሳቸውን እንዲሰጡ መርዳት ይቻላል። ለዎች የማንነታቸው ክብር ከተጠበቀላቸው ራሳቸውን መከላከል ትተው በጋራ ግጭቱን ለመፍታት በእንድ ዓላማ ላይ መለማማት ይችላሉ።

የአካሄድ ግቦች፡ ግጭት ለመፍታት በምን መንገድ መሄድ አለብን?

እያንዳንዱ ግጭት የራሱ የሆነ ባሕርይ ስላለው እንድ ዓይነት የውይይት መንገድ ግጭቶችን ሁሉ ለመፍታት እይረዳም። ለእያንዳንዱ ግጭት ጠቃሚ የሆነውን የውይይት ሂደት መለየት መቻል መፍትሔ ለማግኘት አስተዋጽኦ አለው። ለዎች በመከላከላቸው የተፈጠረውን ግጭት ለመፍታት ፈቃደኞች ቢሆኑም እንዴት እድርገን እንፍታው በሚለው ላይ ማለትም ምን ዓይነት አቀራረብ እንጠቀምበት በሚለው ላይ ለምሥነት ላይ መድረስ ሲያስችግር ይችላል። በግጭት መፍታት አካሄድ ላይ አስመግባባት ቢፈጠር በድምጽ ብልጫ ውሳኔ ይሰጥ ወይስ እያንዳንዱ ወገን እስኪለማማበት ድረስ መሥራት ይገባል? የሚለው አሳብ ብዙዎችን ያከራክራል። በበተሰባ ውስጥ እንድ ግጭት ቢፈጠር ባልና ሚስት ወይም ወላጆችና ልጆች ወደ መጎታ ከመሄዳቸው በፊት ወይስ ለገበት ቀን ጠብቀው መነጋገር ይገባቸዋል?

በግጭት ውይይት ሂደት ውስጥ ለዎች የሚጠቀሙበት የውይይት መንገዶች የለዎቹን ግንኙነት የመለወጥ ጋደል አለው። እያንዳንዱ በግጭት ውስጥ የተሳተፈው ወገን ለራሱ የሚጠቅመውን የውይይት መንገድን ይመርጣል። ለምሳሌ አንድ ወገን ሥልጣን ያለው ቢሆንና ሌላው ወገን አነስተኛ ሥልጣን ያለው ሲሆን እነሱት ሥልጣን ያለው ወገን ነጻ የሆነ የውይይት መድረክ እንዲሰጠው ይፈልጋል። ምክንያቱም በዚህ ዕድል በመጠቀም ራሱን በሚገባ መግለጽ ይችላል። ሥልጣን ያለው ወገን ግን እንዲህ ግልጽ የሆነ ውይይት እንዲኖር አይፈልግም። ፊትለፊት ተገናኝቶ ከመነጋገር ይልቅ በጽሑፍ አባብን መግለጽ ይቻላል። ምክንያቱም በጽሑፍ አባብን መግለጽ ቢቻልም ፊትለፊት ተገናኝቶ እንደ መነጋገር ግን በስፋት ጭግለጽ ያስቸግራል። በዚህም እነሱት ሥልጣን ያለው ወገን ራሱን ለመግለጽ ለፊት ዕድል እንዳያገኝ ይፈልጋል። በአሁኑ ወቅት አብዛኛዎቹ ለዎች የሚፈልጉት የውይይት ሂደት ለዎች በአኩልነትና በነጻነት አሳባቸውን መግለጽ የሚችሉበትን መንገድ ነው።

የውይይት ሂደት ከባሕል ወደ ባሕልም ይለያያል። በእንዳንድ ባሕሎች ሥልጣን ትኩረት ይሰጣል። በሌሎች ደግሞ ለዎች በአኩልነት እንዲወያዩ ጥረት ይደረጋል። ሥልጣን ትኩረት በሚለጥበት ባሕል ውስጥ ለዎች በአኩልነት አይነጋገሩም። ሥልጣን ያለው ወገን የውይይቱን አቅጣጫ ይመርጣል፤ ሌላው የተመረጠውን መንገድ ይከተላል። በሌሎች ባሕሎች ደግሞ ለዎች በአኩል ደረጃ ላይ ሆነው ይነጋገራሉ። ወደ ውሳኔ ለመድረስም እያንዳንዱ ለው አሳቡን ያቀርባል፤ በአማራጭ መፍትሔውም ላይ ሁሉም እንዲለማማቡት ይፈለጋል።

ለግጭት መፍትሔ የማፈባለጉ ሂደት የመፍትሔ አሳብን በማግኘት ላይ የራሱ የሆነ ተጽዕኖ አለው። እንዳንድ መንገዶች ለምሳሌ በተወሰነ ጊዜ ውስጥ በተቀነባበረ ሁኔታ ወደ መፍትሔ ለመድረስ በሚደረገው ሂደት ውስጥ ጥሩ የሆኑትን የመፍትሔ አሳቦችን ለማግኘት አስቸጋሪ ነው። ምክንያቱም ጊዜው አጭር በመሆኑና እካሄዱም አስቀድሞ የተቀነባበረ በመሆኑ ከተያዘው መስመር ውጭ መውጣት ሂደቱን እንደ መጣስ ስለሚታሰብ ነው። በአንጻሩ ደግሞ በረጅም ጊዜ ውስጥ በግጭቱ መፍታት ሂደት ውስጥ የተሳተፉ ለዎች በመለሳቸው መንገድ ሲሄዱ፤ አንዱ መንገድ አልሠራ ሲል ሌላ መንገድ እየመረጡ፤ እንዳንድ ሁኔታዎች መስመር ይዘላቸው፤ ሌላ ጊዜ ደግሞ ግራ እየተጋቡ ያሳለፉትን መንገድ እየፈተኑና እየገመገሙ ከሆኑት ሂደቱን እያረሙ መልካሙን ይዘው ሲሄዱ ለግጭቱ ዘላቂ መፍትሔ ሲሆን የሚችል አማራጭ አሳብ ለማግኘት ለፊት ዕድል ይኖራቸዋል።

ባልና ሚስት ልጅ በመውለድ ላይ ተጋጩ። ባል ቶሎ ከመውለድ ብንቆይ ይሻባል የሚል አሳብ ሲያቀርብ ሚስት ግን ቶሎ መውለድ አለብን የሚል አሳብ አቀረበች። ከዚያም ባል አሁን ልጅ መውለድን ስናስብ አስቀድሜን ለልጁ የሚያስፈልገውን ነገር ማዘጋጀት አስፈላጊ በመሆኑ መቼ ለልጁ አስፈላጊ የሆነ ነገር ማዘጋጀት እንደምንችል አንበተን ብንነጋገርበት የተሻለ ነው የሚል አሳብ አቀረበ። በባል አይታ ቅድሚያ መወያየት ያለባቸው ስለልጅ መውለድ ሳይሆን ለልጅ የሚያስፈልገውን ነገር በማዘጋጀት ላይ መሆን አለበት። ሚስት ይህን አሳብ አስተናግዳ አንግዲያውስ እስከሁለት ዓመት መጠበቅ እንደምትችል ገለጸች።

ውይይታቸው ልጅ እመውለድ (የጉዳይ ግብ) ወይም እኔ እርሱን ወይም አርሰዋን ማሳመን አለብኝ ከሚል የግንኙነትና የማንነት ግብ ወደ ሂደት ግብ (ሂደቱ እንዴት ሲሆን ይችላል?) ወደሚለው ሂደት ሁለቱም በሂደቱ በመለማማታቸው ግጭቱ በዚህ ሁኔታ ተስተናገደ።

ለጉዳት ቤተክርስቲያን ለአገልጋዮች አስፈላጊ ነው ብላ በማመን አገልጋዮች እንዴት ለምዕመናን በተቀነባበረ ሁኔታ የማማከር አገልግሎትን መስጠት ይቻላል? በሚል ርዕስ ላይ ለዋና ዋና መሪዎች ሥልጠና ለማዘጋጀት አቀደች። ሥልጠናውን የሚያዘጋጁ ወገኖች በምን መልክ እንሰጥ? በሚለው ላይ መለማማት አልቻሉም። አንዱ ወገን በማማከር አገልግሎት ባለሙያ የሆኑ ለዎችን በመጋበዝ ጥሩ የሆነ ገለጻ እንዲያቀርቡ አናደርግ የሚል ሲሆን ሌላው ወገን ደግሞ አንድ ባለሙያ ብቻ ይጋበዝና ትምህርት ከሰጠ በኋላ ተሳታፊዎች የተማሩትን ነገር በተግባር የሚለማመዱበት ጊዜ ይሰጥ የሚል ነበር። እነዚህ ወገኖች ከጠቀሙት መንገዶች የትኛው የተሻለ ነው? በምን መሥፈርት? እያንዳንዱ እንደ አማራጭ የቀረበው መንገድ የራሱ የሆነ ጠንካራና ደካማ ጎን አለው። የእነዚህ ወገኖች ችግር የጉዳይ ችግር ሳይሆን የእካሄድ ግጭት ነው። እንዴት ይከወን? በሚለው ላይ መለማማት አቃታቸው።

በጉዳይ ግብ ላይ አለመለማማት ወደ ሌላ ግጭት ሲያመራ እንደሚችል ሁሉ በእካሄድ ግብ ላይም መለማማት አለመቻል ወደ ሌላ ውስብስብ ግጭት ሲያመራ ይችላል። በሂደት ግብ ውስጥም የማንነት ግብ ይታያል። አንድ ወገን አንድ የሂደት መስመር ከታየውና ያ መልካም እንደሆነ ከተቀበለ ያን ትቶ ሌላውን አሳብ መቀበል እንደ ውርደት ሲታየት ሲታየት። በእነዚህ ለዎች የማንነት ክብራቸው ሳይነካባቸው እንደ መልካም አሳብ ያቀረቡትን እካሄድ ትቶ ሌላ የተሻለውን መቀበል እንዲችሉ መርዳት ተገቢ ነው።

ከዚህ በላይ እንደተጠቀሰው የግጭት ግቦች የተለያዩ እንደሆኑ ተመልክተናል። ሆኖም እንዳንድ ጊዜ ተደራርበው ይገኛሉ። እነዚህ እኳያ ስለግቦች የሚከተሉትን የማጠቃለያ አሳቦች መናገር ይቻላል። እነርሱም፡-

- ❖ በሁሉም ግጭት ውስጥ ሁሉም ዓይነት የግጭት ግቦች ባይኖሩ ይችላሉ።
- ❖ በአንድ ግጭት ውስጥ የተለያዩ ግቦች ቢኖሩም ለሁሉም ግን ተመሳሳይ ደረጃ አይሰጣቸውም። እንዳንዶች ከሌሎች በልጠው የሚገኙበት ሁኔታ ይታያል።
- ❖ በሁሉም ግጭቶች ውስጥ የማንነትና የግንኙነት ግቦች ዋነኞች ናቸው።
- ❖ በከባድ ግጭት ውስጥ ሳይዘት ግብ መፍትሔ መስጠት ብቻውን ለግጭቱ እጥጋቢ ምላሽ እንደሆነ አይታሰብም። ለምሳሌ ለዎች በፍርድ ቤት በይዘት ግብ የሚፈልጉትን ነገር አግኝተው ግን ውስጣቸው ደስተኛ ሳይሆኑ፤ የቁጣ ከሜት ሲለማቸው ይችላሉ። ምክንያቱም የማንነትና የግንኙነት ግቦች ምላሽ አላገኙም።
- ❖ በግጭት ውስጥ ያሉ ወገኖች አንድን ግብ ብቻ ግባቸው እንደሆነ ስተከታታይ የሚናገሩ ስሆን ግጭቱ በቀላሉ አይፈታም። አንዱ የይዘት ግብ እንዲሆንለት ሲፈልግ ሌላው ደግሞ የግንኙነት ግብ እንዲሞላለት የሚፈልግ ስሆን በመጣጣም ወደ አንድ መፍትሔ መምጣት አስቸጋሪ ይሆናል።

❖ የግጭት ግቦች አንዱ በሌላው ሥር ተሸፍኖ ሊታይ ይችላል። ለምሳሌ የይዘት ግብን የሚፈልግ ወገን እርሱን በቀጥታ ከመናገር ይልቅ የግንኙነት ግብን ሊያነሳ ይችላል። ሁለት ወንድማማቾች በድንበር ላይ ባለው ትንሽ መሬት ላይ ለብዙ ጊዜ ይጋጩ ነበር። በስተእርጅናቸው ግን ለልጆቻቸው በዳር ድንበር ላይ ለሰሚገኘው መሬት ጉዳይ አንዳያነሱ እርስ በርስም እንዳይገናኙ ያስጠነቅቃሉ። የግጭቱ የይዘት ግብ መሬቱ ሲሆን በኋላ ግን የግንኙነት ሆኖ ታየ።

የግጭት ግቦች ይለዋወጣሉ፡- በአንድ ግጭት ውስጥ ያሉ ግቦች ምን እንደሆኑ ከታወቁ በኋላ በሂደቱ ውስጥ ቋሚ ሆነው እይዘልቁም። ግጭቱ ሊጀምር የነበረው ግብ በሂደት ውስጥ ወደ ሌላ ግብ ይሰወጣል። ሰዎች በግንኙነት ውስጥ ለማግኘት ወይም ለማከናወን የሚፈልጉትን ነገር አስቀድሞ ያስቡበታል። ከግንኙነት ውስጥ አንድን ነገር እንደሚያገኙ ተስፋ ያደርጋሉ። ይህ አንድ ሰው ወይም ወገን በራሱ እይታ ይሆናል ብሎ የሚያስበው ግብ ይሆናል። እያንዳንዱ አስቦ ከመጣ አንድ ላይ ሲገናኙ እርስ በርስ ይነጋገራሉ። በገንቢ ግጭት ውስጥ የእያንዳንዱ ሰው አሳብ ይደመጣል። ግልጽ ያልሆነ ነገር ካስ ግልጽ እንዲሆን ይደረጋል። ግቦቹ ከታወቁ የሚከናወኑበት መንገድ ይቀየራል። እንዳንድ ጊዜ የግጭት ግብ የሚታወቀው በችግሩ ዙሪያ ውይይት ሊጀመር ይሆናል።

ግጭትን ለመፍታት በችግሩ ውስጥ የተሳተፈ እያንዳንዱ ወገን ግቦቹን መለየት፣ መግለጽና መለወጥ ይኖርበታል። ግልጽ ያልሆኑ ዓላማዎች ወደ መፍትሔ ከመምራት ይልቅ ከቀሳል ወደ ውስብስብ ግጭት ያመራሉ። አንዳንድ ጊዜ የራስን ዓላማ ወይም ግብ ውይይት ሲጀምር ማሳወቅ አሉታዊ ተጽዕኖ ሊኖረው ይችላል። ይህም ከመጀመሪያ ዓላማ በማሳወቅ ሂደቱ ወደዚያ ግብ እንዲሄድ በተዘዋዋሪ መንገድ መጠምዘዝ እንደሆነ በመታሰብ ነው። ይህ እንዳስ ሆኖ ግብን ከመጀመሪያው ማሳወቅ የግጭት ውይይት ሂደት ዓላማ ይዞ እንዲሄድ የማድረግ ጥቅም አለው። ስለዚህ ግብን ግልጽ ማድረግ ከጉዳቱ ጥቅሙ ያመዝናል። የግጭት ግቦችን በግልጽ መናገር ከሚኖረው ጥቅም ጥቂቶቹ የሚከተሉት ይጠቀሳሉ። እነርሱም፡-

☑ በግጭት ውስጥ የተሳተፉ ወገኖች የሚፈልጉትን የሚያውቁ ሲሆን ለግጭቱ አጥጋቢ የሆነ መፍትሔ ማግኘት ይቻላል። ግልጽ የሆነ ግብ በሌለበት ሁኔታ መፍትሔ መገኘቱና አስመገኘቱን በእርግጠኝነት ማወቅ አይቻልም። ስምሳሌ በወላጆችና በወጣቶች መካከል በሚከሰተው ግጭት ውስጥ ወላጆችም ሆኑ ወጣቶች የሚፈለጉትን ነገር ግልጽ አድርገው መነጋገር ቢጀምሩ በውይይት ለግጭቱ እልባት መስጠት ይችላሉ። አንዱ ሌላውን በመፍራት ግን ግባቸውን ግልጽ ሳያደርጉ የሚነጋገሩ ከሆነ ሁልጊዜ ውይይት እንጂ ወደ መፍትሔ አይመጡም።

☑ ግብን ወይም ዓላማን ግልጽ ማድረግ ሌሎች ሰዎች እንዲረዱት ያደርጋል። የሰውን አዕምሮ በማንበብ ሌላው የሚያስበውን ማወቅ አይቻልም። ስለዚህ ግባቸው እንዲታወቅ በግልጽ መናገር መቻል ያስፈልጋል። ስምሳሌ በቤተክርስቲያን ውስጥ የአገልጋዮች ተጠሪ የሆነ ሰው አገልጋዮች በቤተክርስቲያን አገልግሎት ከፍተኛ ተሳትፎ ማድረግ እንዳስባቸው በማመልከት ከተጨማሪ የአገልግሎት ሽክማቸው ሌሎች

ፕሮግራሞችን እንዲይዙና በትጋት አገልግሎት ለውጥ እንዲያመጡ ያዛቸዋል። አገልጋዮቹ ከያዙት የአገልግሎት ጫና በተጨማሪ የአገልጋዮች ተጠሪ ያሰውን ስመተግበር ፈቃደኞች አልሆኑም። ይህን ከጎን በመተው በቤተክርስቲያን ውስጥ ያሰው አሠራር ከልብ ተነሳስቶ ለማገልገልም ምቹ አለመሆኑን መናገር ጀመሩ። በዚህም ጊዜ የአገልጋዮቹ ተጠሪ «እንዲህ አድርጉ፤ እንዲያ አታደርጉ» የሚሰውን ትዕዛዙን በመተው «እግዚአብሔር የሰጠኝ ራእይ ከግብ እንዲደርስ የእናንተን ተብብርና ድጋፍን እፈልጋለሁ» ማለት ጀመረ። የአገልጋዮች ተጠሪ ግቡን ግልጽ ሲያደርገው አገልጋዮቹ ከእርሱ ጋር ለመሥራት ተባበሩ። ስለዚህ ግብን ከመጀመሪያው ግልጽ ማድረግ አብሮ ለመሥራት አስፈላጊ ነው። በግጭት ውይይት ጊዜ ግቦች የሚታወቁ ከሆኑ በቀላሉ እንደ አስፈላጊነቱ መለወጥ ይቻላል።

☑ ግልጽ ካልሆኑ ግቦች ይልቅ ግልጽ የሆኑ ግቦች ከታለመበት መድረሻ ለመድረስ ይረዳሉ። ግልጽ ግብ እንደ መልካም ካርታ ነው። እንደ ሰው በማያውቀው ቦታ ወደሚፈልገው ሥፍራ ለመድረስ የዚያ ሀገር ወይም ቦታ ካርታ ያስፈልጋል። ግልጽ ዓላማም ወደታለመው ግብ ያመራል። ስለዚህ በግጭት ውስጥ ዓላማን ግልጽ ማድረግ ወደሚፈለገው አቅጣጫ ለመሄድ ያስችላል።

እንግዲህ ግብን ወይም ዓላማን ግልጽ ማድረግ ለግጭት መፍትሔ ለማግኘት አስፈላጊ እንደሆነ ተመልክተናል። ሆኖም ሰዎች በተለያዩ ምክንያት ዓላማዎቻቸውን ግልጽ ሳያደርጉ ግጭትን ለመለወጥ ሲወያዩ ይታያል። የዓላማ ግልጽነት ከማይኖርበት ምክንያቶች መካከል ጥቂቶቹ የሚከተሉት ናቸው፡-

- ✓ ሰዎች ዓላማቸውን በግልጽ ቢናገሩ በሁለቱ ወገኖች መካከል ሌሎች የማይጣጣሙ ዓላማዎች ገሃድ ሲወጡ እንደሚችሉ በማሰብ ግጭቱ እንዳይበባስ መፍራት፤
- ✓ ዓላማ ግልጽ ሊሆን ተቀናቃኝ ወገን ዓላማውን እውቆ ከበፊት ይልቅ ዓላማው ከግብ እንዳይደርስ ጣልቃ በመግባት እንቅፋት እንዳይሆን ማሰብ፤
- ✓ ሌሎች ሰዎች ዓላማውን እንዳያጣጥሱ መፍራትና የመሳሰሉት ናቸው።

የመልካም ግቦች ባሕርያት

ግጭቶችን ለመፍታት ዓላማዎችን ግልጽ ማድረግ እንደተጠበቀ ሆኖ መልካም ግቦች ሰዎችን የሚያቀራርቡ ሲሆኑ ግንኙነትን የበለጠ ያሳዳጋሉ። ዓላማን ግልጽ ማድረግ የጋራ ዓላማ ለመፈለግ ይረዳል። ከዚህ አንጻር መልካም የሆኑ ዓላማዎች የሚከተሉት ባሕርያት ይኖራቸዋል። የመልካም ግብ ባሕርያት፡

❖ ዓላማዎቹ የቅርብና የሩቅ ሁኔታዎችን የሚዳስሱ ናቸው። ሰዎች በግጭት ውስጥ በቅርብ የሚፈልጉት ነገር ይኖራቸዋል። ምናልባት በመጀመሪያ የሚፈልጉት ነገር የአላባቸው መደመጥን ሲሆን ይችላል። ይህን በማድረግ ለረጅም ጊዜ የሚፈልጉትን ነገር ደግሞ ማወቅ አስፈላጊ ነው። ግጭትን ገንቢ በሆነ መልክ ለመያዝ የአጭር ጊዜ

ጉዳዮችን ብቻ ሳይሆን በሩት ሊመጡ የሚችሉትንም ጉዳዮች ማካተት የተሻለ ነው።

- ❖ ዓላማዎቹ የሚደረጉትን ነገሮች ግልጽ ያደርጋሉ። ለምሳሌ አንዱ ወገን «ወደፊት እናሻሽላለን» የሚለውን አሳብ ቢናገር ምን ማለት ነው? ምን ያሻሽላሉ? እንዴትስ ያሻሽላሉ? ለሌሊህ የሚደረገው ነገር በግልጽ መቀመጥ ያስፈልጋል። «የለውን ንብረት አክብር» ከማለት «ንብረቴን ያለ እኔ ፈቃድ አንድትጠቀምበት አልፈልግም»! «ሰብላባውን ቶሎ መጨረስ አለብኝ» ከማለት «እኔ ከአንድ ለዓት በኋላ ቀጠሮ ሰላለኝ እሄዳለሁ» ማለት የተሻለ ነው።
- ❖ ዓላማዎቹ ትኩረት ያደረጉት ከአሁን ጀምሮ ወደፊት ሊሆኑ በሚችሉት ነገሮች ላይ ናቸው። ዓላማዎችን ካለፉት ሁኔታዎች ጋር በማነጻጸር «ካለፈው ዓመት የተሻለ ግንኙነት ሊኖረን ይገባናል» ከማለት ይልቅ «እንደ አንድ የቤተክርስቲያን አገልጋዮች መተላለፍንን አንዱ ሌላውን ቤት በመጎብኘትና በወር አንድ ጊዜ ከቤተሰቦቻችን ጋር አብረን በመጸለይና በመመገብ እንገልጻለን» ማለት ይሻላል። ግንኙነት መልካም ባልነበረበት ወቅት የነበረውን ዓላማ ባራ ካለው ግንኙነት ዓላማ ጋር ማነጻጸር ተገቢ አይደለም። በመልካም ግንኙነት ጊዜ ያለውን ከመጥፎው ጊዜ ጋር ቢነጻጸሩ የእሁኑ ክበፊቱ ትንሽ የተሻለ ነገር ሊኖረው ይችላል። ግን መልካምን ከመልካም ጊዜ ጋር በማነጻጸር ወደበሰጠና ወደተሻለ ግንኙነት ማደግ ይቻላል።
- ❖ መልካም ዓላማዎች የሌሎችንም ጥቅም የሚያከብሩ ናቸው። በግጭት ውስጥ አንዱ አለቸጋሪ ነገር የግል ፍላጎትንና የሌሎችን ፍላጎት ማጣጣም አለመቻል ነው። መልካም ዓላማዎች በግልና በሌሎች ለዎች ፍላጎት መካከል ሚዛን እንዲኖር ያደርጋል። በእማኞች ዘንድ ይህን ሚዛን ለመጠበቅ ወርቃማው ትዕዛዝ ይረዳል (ማቴ.7:12)።

የግጥም ስያሜ ነጥቦች:

- ❖ ለሰብዓዊ ግጭት ውስጥ የሚታዩ እራት ዋና ዋና ግቦች: የጉዳይ፣ የግንኙነት፣ የማንነትና የአካሄድ ይኖራሉ።
- ❖ የጉዳይ ግብ ለዎች በተጨማሪ እንደሚፈልጉት የሚናገሩት ነገር ነው።
- ❖ የግንኙነት ግብ አንዱ ወገን ከሌላው የሚፈልገው እንክብካቤ፣ በአንዱ ጉዳይ ላይ የመወሰን ኃይል እንዳለውና እንዴት እንደሚገናኙ የሚዳሰስ ነው።
- ❖ የማንነት ግብ ለዎች ከሌሎች የሚፈልጉትን ክብር ያንጸባርቃል።
- ❖ የአካሄድ ግብ በግጭት ውይይት ወቅት ለዎች እንዴት እድርገው ወደ መፍትሔ መሄድ እንደሚፈልጉ የሚያመለክት ነው።
- ❖ በግጭት ውስጥ የሚነሱ ግቦች በግልጽ ቢገለጹ ገንቢ መፍትሔዎችን ቶሎ ማግኘት ይቻላል። የጋራ ፍላጎትን የሚያንጸባርቁ ዓላማዎች ለሁለቱም ወገን የሚጠቅም መፍትሔ ለመፈለግ ያግዛል።

የውይይት ጥያቄዎች

1. ለዎች በግንኙነት ውስጥ የሚፈልጉት ነገር ለግብነት ባይኖር እንደሚበቃቸው መከፋፈል ይችላሉ የሚለውን አሳብ እንዴት ትመለከቱዋለህ?
2. በሁለት ወገኖች መካከል ግጭት ሊፈጠር የአርሶ በርሶ ግንኙነታቸውን ማደስ ከላይ ላይ የሚታዩትን ጉዳዮች እመፍታት ይልቅ አስፈላጊ ነው የሚለው አሳብ ምን ያህል መጽሐፍ ቅዱሳዊ ድጋፍ አለው? የማለታረቅ አገልግሎት ስፍርድ ቤት የሚሻልበት አንዱ ነጥብ በግንኙነት ላይ ትኩረት ማድረግ እንደሆነ ታሰባለህ? አላብህን ለሌላው አካፍል።
3. አንድ ወገን በሌላው ላይ በደል ቢፈጽም፣ በደሉን አደባባይ ማውጣት ደግሞ ማንነቱን የሚጎዳ ቢሆን ነገር ግን እርቅ ቢፈልግ እንዴት ፍትሕ ሳይጎድል ሁለቱን ወገን ማስታረቅ ይቻላል?
4. በብዙ ጉዳዮች ላይ ከላዎች ጋር ተግባራዊነት ነገር ግን እንዴት ይከወን በሚል አሳብ ላይ ተጋጭታችሁ የተለያዩትን ወቅት ነበርን? ሁኔታውን ለሌሎች ተርክላቸው።